

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra systematické teologie

Tomáš Žižkovský

**Život, osobnost a dílo Roberta Neuschla
a jeho cyklus Postních kázání
z christologického pohledu**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Prof. Ctirad Václav Pospíšil Th.D.

Obor: Katolická teologie

Zaměření: Christologie

OLOMOUC 2016

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem přitom jen uvedené informační zdroje.

V Olomouci dne 20. dubna 2016

Na prvním místě bych chtěl poděkovat Pánu Bohu za dar života, povolání a za jeho štědrú milost, kterou mě denně zahrnuje. Z celého srdce děkuji svým rodičům, za jejich lásku a oběti, přinášené k podpoře mého studia i života. Děkuji panu prof. C. V. Pospíšilovi, že mě ochotně provázel studiem tématu, poskytoval mi cenné rady a motivoval mě svým příkladem k poctivé a hodnotné práci. Chtěl bych také poděkovat svému příteli P. Davidu Powiesníkovi, za jeho bratrskou podporu nejen ve studiu, ale i k radostnému životu z víry. Taktéž chci vyjádřit svou vděčnost všem přátelům, kteří mě provázeli svou modlitbou i pomocí, kéž je dobrotivý Otec zahrne svou milostí.

Obsah

Úvod.....	8
1 Robert Neuschl	11
1.1 Charakteristika doby od konce 18. století do začátku 20. století	11
1.1.1 Hlavní světové události	11
1.1.2 Církev ve světě.....	14
1.1.3 Církev u nás	16
1.1.4 Význam doby pro Roberta Neuschla	20
1.2 Život Roberta Neuschla	21
1.2.1 Rodina a dětství Roberta Neuschla (1856-1875).....	25
1.2.2 Robert Neuschl knězem a jeho profesorská dráha (1875-1908).....	27
1.2.3 Závěr života Roberta Neuschla (1908-1914).....	32
1.3 Polemická osobnost Roberta Neuschla	34
1.3.1 Ctitel Panny Marie	35
1.3.2 Odvážný hlas „proti proudu“	36
1.3.3 Vlastenec a obhájce církve.....	38
1.3.4 Pedagogický styl	39
1.3.5 Jako apoštol Petr „horlivec“ i „skála“	40
1.3.6 Neuschlovy charakteristické vlastnosti.....	42
1.4 Závěr první kapitoly	44
2 Dílo Roberta Neuschla	46
2.1 Knihy Roberta Neuschla.....	46
2.1.1 Křesťanská sociologie.....	46
2.1.2 Postní kázání	48
2.2 Články Roberta Neuschla v časopisech.....	49
2.3 Řeči pronesené Robertem Neuschlem při významných příležitostech	49
2.3.1 Obrana víry a věrouka.....	52
2.3.2 Asketika.....	52
2.3.3 Homiletika.....	52
2.3.4 Sociologie a charita.....	54
2.3.5 Církevní dějiny české.....	54
3 Cyklus Postních kázání Roberta Neuschla z christologického pohledu	55
3.1 Obecné rozdělení a celkové vymezení látky	55

3.1.1 První cyklus.....	56
3.1.2 Druhý cyklus	57
3.1.3 Třetí cyklus.....	58
3.2 Citace biblických pramenů	59
3.3 Christologie	60
3.3.1 Christologické tituly.....	61
3.3.1.1 Kristus – Mesiaš – Pomazaný	62
3.3.1.2 Spasitel	64
3.3.1.3 Pán.....	65
3.3.1.4 Syn Boží.....	66
3.3.1.5 Mistr	68
3.3.1.6 Syn člověka	69
3.3.1.7 Ostatní užívané výpovědi o Kristu.....	70
3.3.2 Ježíšovo vědomí vlastní identity	72
3.3.2.1 Ježíš je Boží Syn	72
3.3.2.2 Ježíš zná věci předem.....	73
3.3.2.3 Ježíšovo sebevědomí.....	74
3.3.3 Dvojí přirozenost v Kristu.....	76
3.3.4 Vykupitelské dílo Boží.....	79
3.3.4.1 Stvoření, pád a obnova.....	79
3.3.4.2 Hřích a zápas o spásu	83
3.3.4.3 Věčný soud a svoboda člověka	84
3.3.4.4 Ježíšova smrt jako projev Božího milosrdenství	86
3.3.4.5 Poslední Ježíšova slova na kříži.....	87
3.3.4.6 Vzkříšení	89
3.3.5 Klíčové christologické texty Písma	92
3.3.5.1 Flp 2, 6-11	92
3.3.5.2 Kol 1, 15-20	93
3.3.5.3 Žd 1, 1-4.....	94
3.3.6 Ježíšův odkaz v církvi	94
3.3.7 Trojiční teologie	97
3.4 Závěr christologie Roberta Neuschla	98
Závěr	101
Anotace	105
Resumé.....	106
Summary.....	107

Bibliografie	108
Seznam zkratek a šifer	118
Zkratky kolekcí a pramenů.....	118
Ostatní zkratky.....	119
Seznam příloh	120
Přílohy.....	121
Příl. 1: Fotografie Roberta Neuschla.....	121
Příl. 2: Podpis Roberta Neuschla.....	122
Příl. 3: Fotografie Rudolfa Neuschla.....	123
Příl. 4: Hrob rodiny Neuschlových.....	124

„Velikých událostí a zjevů a převratů v přírodě a světě viditelném si všímáme, nepozorujeme a pomíjíme tichého života denního... podobně dějiny a letopisy lidské vypravují jenom a zachovaly nám velké děje a události věků lidských... o štěstí však a požehnání v tak mnohé duši, o štěstí leckterého tichého, rodinného kroužku zmínky nečiní, ani tušení nemajíce, kdo símě takového štěstí zasel: že to byla ruka knězova, že to byl neznámý, před světem za zbytečného považovaný muž Boží, kněz, řeholník, třebaš pokorný, chudičký kapucínek, jenž ve zpovědní síni klášterní šťastnější činí lidi, než všichni velikáni a učenci tohoto světa a statky jejich!“¹

---

¹ NEUSCHL, Robert. *Secunda post naufragium tabula. Druhá záchranná deska po ztroskotání se lodi. Druhý cyklus kázání postních, která r. 1901 v chrámu Páně u svatého Tomáše v Brně měl Dr. Robert Neuschl.* s. 112-113.

Úvod

Procházíme-li Ústředním hřbitovem v Brně, ale i při návštěvě mnoha jiných hřbitovů, si uvědomujeme pomíjivost našeho života. Náhrobky často s náboženskou symbolikou označují místa zemřelých, kteří se narodili pro tento svět, aby v něm zanechali svou jedinečnou stopu, místo, jež nezaujme po jejich odchodu nikdo jiný. Na konci, jenž čeká každého z nás, je památka na lidský život vtesána do kamene v podobě jména. Pouhý nápis nad skutečností: „*Pamatuj, že jsi prach a v prach se navrátíš.*“² Bylo-li jméno vepsáno i v srdci blízkých lidí (srov. Ez 36, 23-26), poznáváme podle úcty, jež se místu poslednímu odpočinku vyjadřuje, a také díky odkazu, který nám zemřelý zanechal ve vzpomínkách slov, myšlenek a skutků. Každou smrt tak osvětluje krása vzkříšení, kterou nám z lásky přináší velikonoční Kristus. On sám se totiž po své smrti stává více než kdy jindy evangeliem – radostnou zvěstí, jako o tom čteme v 1. Janově listě:

„Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme na vlastní oči viděli, na co jsme hleděli a čeho se naše ruce dotýkaly, to zvěstujeme: Slovo života. Ten život byl zjeven, my jsme jej viděli, svědčíme o něm a zvěstujeme vám život věčný, který byl u Otce a nám byl zjeven. Co jsme viděli a slyšeli, zvěstujeme i vám, abyste se spolu s námi podíleli na společenství, které máme s Otcem a s jeho Synem Ježíšem Kristem.“
(1 Jan 1-3)

Tak tedy chceme i my v této práci být „svědky“ nejen jména jedné významné české teologické osobnosti, ale především i Nejsvětějšího jména Ježíš, které bylo pro Neuschla smyslem života, neboť podobně jako Petr a Jan před radou, ani my „...o tom, co jsme viděli a slyšeli, nemůžeme mlčet.“ (Sk 4, 20) Obraz lidského života tak v plnosti vyvstává z tajemného sjednocení „*Skrze něho a s ním a v něm...*“³, kde všechna čest a sláva patří pouze dárci a původci života - Bohu.

Na naší toulce hřbitovem tedy narážíme i na řadu tzv. kněžských hrobů. Jsou zde pochováni pastýři, kteří se pro svou službu stali zvláště významnými pro brněnskou diecézi, Moravu i naši vlast celkově. Jeden z těchto hrobů patří místu posledního odpočinku Roberta Neuschla. Právě letos 20. ledna 2016 tomu bylo již sto šedesát let od narození ThDr. Mons. Roberta Neuschla a před dvěma lety v roce 2014, tedy v nedávné době, uplynulo celých sto let od jeho smrti.

---

² Srov. ČM: *Popeleční středa. Označování věřících popelem.*

³ Srov. ČM: *Eucharistická modlitba. Závěrečná doxologie.*

Jméno Roberta Neuschla v českém katolickém prostředí není zcela neznámé, přesto však uplynulým stoletím poněkud usedl prach zapomnění na jeho památce. Chtěli bychom se tedy v této práci pokusit představit jméno a význam Roberta Neuschla zejména současnému českému teologickému prostředí.

Kdo tedy byl tento monsignor, jehož osobnost rezonuje především v počátečním období katolické sociologie v naší vlasti? Jaká byla jeho životní cesta, skrze kterou přispěl k bohatství českého katolicismu a k duchovnímu životu národa? Jaký odkaz zanechal svým rodákům a spolubratrům ve svém díle? Jakou víru žil Neuschl ve svém povolání člověka, křesťana, kněze a teologa? To jsou otázky, které nás budou v této práci zajímat, a na které se budeme pokoušet hledat odpovědi a pomyslně tak vynést na světlo z archivu dějin osobnost, kterou byl a stále si jistě zaslouží zůstat Robert Neuschl. S bází vědomí, že poslední soud každého člověka patří výhradně Bohu, a nám tedy nezbyvá, než zkoumat pouze plody práce a služby, zkrátka „statnost stromů“, o kterých Ježíš říká, že je poznáme po ovoci (srov. Mt 12, 33-37), zveme čtenáře na tuto badatelskou cestu společně s námi.

Za titul práce jsme zvolili název: *Život, osobnost a dílo Roberta Neuschla a jeho cyklus Postních kázání z christologického pohledu*. Předmětem práce jsou tedy dvě hlavní oblasti: Robert Neuschl a *Postní kázání*⁴. Vycházíme ze zjištění, že o Robertu Neuschlovi ještě žádná taková práce sepsána nebyla, ačkoli je jeho jméno uvedeno mezi významnými českými osobnostmi na poli teologie, především v oblasti morální a sociální etiky a křesťanské sociální nauky. Zdá se tak, že by práce mohla být originálním přínosem, jak z hlediska historie, tak i pro samotnou teologii. Také touto prací navazujeme na řadu jiných prací na naší fakultě obhájených, které jsou podobně zaměřené na mapování českých teologických dějin. Téměř začínající kněží v těchto studiích tak s úctou hledí k svým starším předchůdcům, kteří již svým životem dosvědčili křesťanskou víru, a od nichž se chtějí učit postupnému zrání v povolání „být“ knězem.

Práce je rozdělena do tří hlavních kapitol. Jak už název práce vypovídá, v *první kapitole* se pokusíme sestavit podrobný *životopis*⁵ Roberta Neuschla, při jehož tvorbě budeme chtít zasadit Neuschlův život do dobového kontextu, a budeme se také věnovat i charakteristice osobnosti Roberta Neuschla. Ve *druhé kapitole* se zaměříme na výčet děl, která Neuschl sepsal, a která se nám

---

⁴ Třídílný cyklus *Postních kázání* (Brno, 1899, 1901, 1910).

⁵ Informace, získané z Diecézního archivu brněnského biskupství, uvádíme ve zkráceném odkaze ve formě: DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, a číslo listu, označené f.

nabízí pro poznání jeho myšlení. Přitom využijeme především obsáhlou bibliografii⁶ od Antonína Podlahy. *Třetí kapitola* by měla být stěžejní částí práce, v níž popíšeme *cyklus Postních kázání*⁷ z *christologického pohledu*. Zde se tedy budeme pohybovat na poli dogmatiky se zaměřením na christologii. Při zkoumání využijeme metodu strukturální analýzy.

---

⁶ PODLAHA, Antonín. *Dějiny a bibliografie české katolické literatury náboženské od roku 1828 až do konce r. 1913*. (Praha, 1923)

⁷ Již na začátku chceme upozornit čtenáře, že *cyklus Postních kázání* budeme v práci citovat ve zkráceném zápisu podle jednotlivých cyklů: I. cyklus, II. cyklus, III. cyklus.

1 Robert Neuschl

V první kapitole se snažíme dostatečně zodpovědět otázku: „*Kdo byl Robert Neuschl?*“ Celá kapitola je rozdělena na čtyři podkapitoly, které nám pomohou s odpověďmi. První podkapitola se na úvod věnuje *charakteristice doby od konce 18. století do začátku 20. století* (1.1), druhá podkapitola se zabývá *samotným životem Roberta Neuschla* (1.2), třetí podkapitola popisuje konkrétněji *osobnost Roberta Neuschla* (1.3), a poslední čtvrtá podkapitola celkově *uzavře první kapitolu* (1.4). První tři podkapitoly jsou dále vnitřně rozčleněny.

1.1 Charakteristika doby od konce 18. století do začátku 20. století

Chceme-li objektivně pochopit osobnost, jakou byl Robert Neuschl, i způsob jeho uvažování, musíme se tedy nejprve pokusit o zasazení období jeho života do celkového dějinného kontextu. Ještě před sesbíráním dostupných informací o životě Roberta Neuschla se tedy podíváme na charakter doby, vymezené od konce 18. století až do začátku 20. století. Nejprve vzpomeneme *hlavní události ve světě* (1.1.1), poté se zaměříme na *světové církevní dějiny* vymezeného období (1.1.2), a nakonec toto období zacílíme konkrétně na *české církevní dějiny* (1.1.3). Měla by se nám tak ukázat jasná představa reliéfu doby, z níž budeme vycházet při našem představování osobnosti Roberta Neuschla, a proto se pokusíme *odraz této doby* v jeho životě ještě na konci této první podkapitoly shrnout (1.1.4).

1.1.1 Hlavní světové události

Situace ve světě se v 19. století velmi proměnila. Zapříčinily to postupné změny ve společnosti, které vynášely do popředí stále více samotného člověka s jeho mocí a schopnostmi. Tak už osvícenský deismus v 18. století razil názor, že Bůh sice stvořil svět, ale po stvoření již do něj nijak nezasahuje. To vedlo k dvojímu vyústění: dle převážně katolického pojetí přebral místo Boha vůči světu panovník, dle převážně protestantského pojetí Bůh záměrně ponechává člověku možnost

vlastního rozvoje. První chápání počítalo s *reformami*, druhé naproti tomu i s *revolucemi*, pokud reformy selhaly.⁸

Reformy i revoluce však nelze prosazovat snadno. Skýtají řadu problémů, a jakkoliv jsou potřebné, vedou k vypjatým situacím. Neúspěch reformy se projevil především ve *Francii* v souvislosti s úsilím vlády o schválení nových daní k zahlazení státního bankrotu. S tím nesouhlasil Třetí (městský) stav, který se navíc prohlásil *Národním shromážděním*, nadřazeným suverenitě krále. Vzbouřený pařížský lid tak 14. července 1789 dobyl vězení Bastily. Pařížané vydali *Prohlášení práv člověka a občana* (1789), čímž byla zajištěna přirozená lidská práva na svobodu, vlastnictví, bezpečnost a odpor proti útlaku. Dne 22. září 1792 byla vyhlášena Francouzská republika. V celé Francii však dále probíhaly domácí nepokoje v občanské válce. Diktátorské moci se zhostil *Maximilien Robespierre*, který zavedl nový kalendář i metrický systém a nakonec úplně zrušil křesťanské náboženství. Jediným povoleným kultem v zemi tak byl *Kult nejvyšší rozumné bytosti*, kterému předsedal sám Robespierre. Ten byl však zanedlouho nato svržen a následovalo znovu krvavé běsnění.⁹

K moci ve Francii se dostal v čele armády generál *Napoleon Bonaparte*, který odklonil stále kumulující se napětí do vojenských výbojů téměř po celé čtvrtstoletí. Napoleon roku 1804 obnovil ve Francii monarchii jako císařství, a sám se tak stal jejím císařem. Napoleon I. se udržel u moci až do roku 1814, kdy byl přinucen abdikovat, a po krátkém pokusu o znovuzískání moci v roce 1815 nakonec umírá na ostrově sv. Heleny roku 1821. Ve Vídni se ještě v letech 1814-1815 sešel *mírový kongres* velmocí na podnět rakouského kancléře *Clemense Metternicha*, který měl obnovit politickou situaci v Evropě.¹⁰

Racionální zaměření 18. století se postupně mění v kulturní proud *romantismu*. Rozvíjí se noviny, časopisy, literární díla. Mezi významné literární osobnosti romantismu patřili např.: Angličané Walter Scott (1771-1832), lord George Gordon Byron (1788-1824), Percy Bysshe Shelley (1792-1822) nebo Francouz Victor Hugo (1802-1885).¹¹

Přelom 18. a 19. století se také nesl ve znamení převratných objevů. Rozmohla se široká *industrializace*, kterou velice podpořil vynález parního stroje (James Watt, 1765). Silně se zvýšila výroba bavlny. Díky industrializaci se na úrovni

---

⁸ Srov. FIDLER, Jiří a spol. *Dějiny evropské civilizace*. 2. s. 85-86.

⁹ Srov. tamtéž, s. 90-93.

¹⁰ Srov. tamtéž, s. 93-98.

¹¹ Srov. tamtéž, s. 101, 106-107.

mezinárodních vztahů v tomto období setkáváme s hospodářskou soutěží, jejímž idolem byla především Velká Británie. V roce 1826 byla vynalezena fotografie a roku 1840 se zavedlo užívání poštovních známek. Reakce na průmyslovou revoluci se soustředily ve třech směrech: konzervativismus, liberalismus a radikalismus. *Konzervativismus* stavěl na křesťanských základech a respektoval tradiční hodnoty. *Liberalismus* spíše vyzdvihoval práva člověka a občana v heslech: volnost, vlastnictví, bezpečnost. *Radikalismus* usiloval o vymýcení kořenů špatnosti světa skrze násilí náboženských sektářů a sociálních utopistů. Proměnou tohoto období prošla i věda v souvislosti s vystoupením *Charlese Darwina* ohledně jeho vývojové teorie vzniku života a člověka jako vrcholného článku na Zemi. Frustrace z likvidace malých struktur společnosti ve spojení s Darwinovou myšlenkou, že v přírodě přežívá vždy nejsilnější druh, dala příčinu k tzv. *sociálnímu darwinismu*. Rozpoutal se tím boj nerovnosti ras, třídní boj a silné tendence nacionalismu.¹²

V Evropě v 19. století tedy znovu propukají povstání, nejprve v Paříži roku 1848, kdy byla nastolena Druhá republika. Na Paříž okamžitě reagovala povstání v ostatních zemích. Došlo k nim ve Vídni i v Berlíně, uchráněna zůstala pouze Velká Británie díky své tržní ekonomice, občanskému státu a právnímu státu, a také se nepokoje nedotkly Ruska, které v mnoha směrech za ostatními mocnostmi zaostávalo. Roku 1848 byla papežem vyhlášena „svatá válka“ Rakousku, které ovšem mělo značnou převahu. Myšlenka italského a německého sjednocení se v tomto období nenaplnila. V Rakousku se k moci na konci roku 1848 dostává *František Josef I.*¹³

Hlavní světové události na konci 19. a na začátku 20. století uvedme již jen v hlavních bodech. Po revolucích je v Rakousku v letech 1852-1859 nastolena vláda *Bachova absolutismu*¹⁴. v roce 1852 se ve Francii dostává k moci *Napoleon III.*, který se u ní udržel až do roku 1870. V roce 1860 je Itálie svědkem *Garibaldiho povstání*. Dále je to Prusko, které válčí v roce 1866 s Rakouskem a v letech 1870-1871 i s Francií. Rok 1871 připomíná zřízení Pařížské komuny a vyhlášení německého vítězství. Roku 1888¹⁵ se německým císařem stává Vilém II. Jeho vláda trvá až do konce *I. světové války* (1914-1918). V Rusku dochází roku 1917 k říjnové socialistické revoluci a roku 1918 u nás vzniká samostatný

---

¹² Srov. FIDLER, Jiří a spol. *Dějiny evropské civilizace*. 2. s. 110-118.

¹³ Srov. tamtéž, s. 120-122.

¹⁴ Podle tehdejšího rakouského ministra vnitra Alexandra Bacha (1813-1893).

¹⁵ Rok úmrtí například světce Dona Bosca.

československý stát. V roce 1919 je uzavřena Versailleská mírová smlouva a také Výmarská ústava. V Německu se roku 1933 dostává k moci *Adolf Hitler* jako říšský kancléř a začíná se tak připravovat předpolí *II. světové války* (1939-1945). V letech 1936-1939 dochází ještě k občanské válce ve Španělsku.¹⁶

1.1.2 Církev ve světě

19. století sebou neslo nepříliš příznivé podmínky i pro církve ve světě. Francouzská revoluce a osvícenství připravovali církve o majetky i o svobodu existence. Moderní státy začaly sekularizovat církve svými zásahy do oblastí manželství a rodiny, školy a výchovy a dobročinných ústavů, a vůbec celkově do oblastí duchovní správy. *Osvícenství* již nevystupovalo jenom proti křesťanství, nýbrž proti náboženství obecně zejména útokem na pravdy víry o existenci Boha a nesmrtelnosti duše.¹⁷

Liberální vlády působily na církve dvojnásobem: v extrémní podobě zabíraly církevní statky, vyháněly řeholníky a omezovaly svobodu, nebo v umírněnější podobě uzavíraly s církví konkordát, který však další vlády opět porušily. Ve Francii se v polovině 19. století postavení církve lepší, jelikož je jí dána větší svoboda, zejména co se týče škol. Od roku 1870 za vlády Léona Gambetty se situace opět horší i skrze velkou nejednotnost katolíků. Někteří francouzští kněží skrze útlak odcházeli do exilu do Velké Británie. Církve ve Francii se později roku 1905 nakonec odlučuje od státu. Podobné vlnobití zažívaly církve i v jiných zemích Evropy, jako ve Španělsku, Portugalsku, Nizozemí, Belgii, Velké Británii, ale i na kontinentech Ruska a Ameriky.¹⁸

19. století také významně proměnilo osud Itálie spojený s koncem *církevního státu*. Nepokoje v církevním státě začaly již v první polovině 19. století, v souvislosti s nespokojeností s papežským vládním systémem, zabraňujícím účast ve státní správě laikům. Tato nevole se vzápětí spojila s úsilím sjednotit celou Itálii v čele s politickým a vojenským vedením. Taková vláda by počítala s papežem pouze jako s jakýmsi čestným prezidentem. Do těchto snah zasáhly i protidynastické rozbroje, podporované především Piemontskými patrioty. V tomto období byl Petrovým nástupcem na Svatém stolci Giovanni Maria Mastai-Ferretti – *papež Pius IX.* (1846-1878), který tak musel uprchnout do Gaety v Neapolsku,

---

¹⁶ Srov. FRANZEN, August. *Malé církevní dějiny*. s. 327.

¹⁷ Srov. KADLEC, Jaroslav. *Dějiny katolické církve. III.* s. 433-434.

¹⁸ Srov. tamtéž, s. 434-439; FRANZEN, August. *Malé církevní dějiny*. s. 326.

načež byla v Římě roku 1849 prohlášena republika v čele s Giuseppem Mazzinim. Piemont'any však porazilo Rakousko a Řím byl osvobozen Francií, takže se papež mohl opět vrátit. Roku 1860 se Sicílie a Neapole zmocnil vůdce revolucionářů *Giuseppe Garibaldi*. Papežský stát, chráněn francouzskými vojáky, se stále zmenšoval, až mu zbyl pouze Řím a nejstarší část někdejšího patrimonía sv. Petra. Roku 1870 byli však Francouzi odvolání kvůli nové válce s Německem. Toho využilo italské vojsko, které prolomilo hradby a Řím obsadilo. Papež byl nyní uzavřen ve Vatikánu.¹⁹

Ještě před obsazením Říma italskými vojsky nechal papež Pius IX. svolat *I. vatikánský koncil* (1869-1870), při němž se shromáždilo na 770 biskupů. Napětí v Itálii však zrovna v okamžiku koncilu vyvrcholilo již zmíněným obsazením Říma a zrušením církevního státu. Tato politická změna tedy zabránila řádnému ukončení koncilu. Přesto se podařilo, aby se koncil usnesl na důležitém mezníku pro církev. Hlavním přínosem církevního sněmu totiž bylo v konstituci *Pastor aeternus* (1870) vyhlášení *papežské neomylnosti ve věcech víry a mravů*. Toto slavnostní vyhlášení vzbudilo silnou nevoli okolních vlád Evropy. I mezi církevními představiteli došlo k nejednotě (i když většina zúčastněných na koncilu hlasovala pro neomylnost), a tak se někteří odloučili, aby založili v Německu „*starokatolickou*“ církev a ve Švýcarsku podobnou „*kristokatolickou*“ církev. Koncil ještě stihl schválit také dogmatickou konstituci *Dei Filius* (1870), již církev obhájí rozumem přirozené poznání Boha skrze stvoření. Nutno říci, že vypjatá událost, jakou byl konec církevního státu, přinesla pozitivně mnohem větší podporu věřících, kteří poté přijížděli do Říma vyjádřit papeži svou hlubokou oddanost a lásku.²⁰

Kromě Pia IX. můžeme v období života Roberta Neuschla zmínit ještě další dva papeže. Prvním z nich byl Joachim Pecci – *papež Lev XIII.* (1878-1903). Jeho osobnost byla protikladem dřívějšího nástupce. Z osobnosti Lva XIII. vyzařovala velká vznešenost a duchovní síla. Přestože byl v souvislosti s napjatými událostmi papež stále „*vězněm*“ Vatikánu, svou službou ovlivňoval celý svět. Lev XIII. vydal významné encykliky, v nichž zaujal směrodatný postoj k aktuálním otázkám doby. Můžeme zmínit jeden z jeho nejvýznamnějších počínů, který má souvislost se zaměřením osobnosti, o které v této práci pojednáváme, a to encykliku *Rerum novarum* (1891), kterou započíná velké prohlubování sociální nauky církve, jako její vždy starostlivé péče o práva a důstojnost

---

¹⁹ Srov. KADLEC, Jaroslav. *Dějiny katolické církve. III.* s. 439-441.

²⁰ Srov. tamtéž, s. 448-450.

zvláště marginalizovaných skupin, tedy i dělníků. Lev XIII. také od roku 1881 zpřístupnil Vatikánský archiv pro historická studia, což pochvalně zmiňuje i Robert Neuschl ve svých *Postních kázáních*²¹. Ještě doplníme, že papež Lev XIII. je významnou osobností také z hlediska českých církevních dějin, neboť po zrušení konkordátu usiloval o znovunavázání vztahu s církví v českých zemích zřízením české koleje v Římě (*Collegium Bohemicum* 1884, od roku 1929 *Nepomucenum*) a zásahy ve prospěch cyrilometodějského kultu.²²

Po Lvu XIII. se stal Petrovým nástupcem benátský patriarcha Giuseppe Sarto – papež Pius X. (1903-1914). Výjimečnost Pia X. byla hlavně v tom, že tento papež nebyl tolik teoretik jako spíše praktik. Začal připravovat novou kodifikaci církevního práva, což bylo dokončeno až po jeho smrti prvním vydáním nového církevního zákoníku²³ (*Codex iuris canonici* - CIC) papežem Benediktem XV. v roce 1917. Za svého života Pius X. také reorganizoval kardinálské kongregace. V roce 1909 založil *Acta Apostolicae Sedis* jako úřední list kurie. Od roku 1905 umožnil v církvi častější přijímání eucharistie, a to i pro přijímání dětí, a roku 1911 zasáhl reformou do úpravy Denní modlitby církve. Nejvíce je Pius X. spojován s bojem proti *modernismu*, pročež musela být zavedena antimodernistická přísaha duchovních, a díky encyklice *Pascendi dominici gregis* (1907) tak nakonec papež blud modernismu úplně odsoudil. Pius X. zemřel 20. srpna 1914, patnáct dní po smrti našeho Roberta Neuschla a pár dní po vyhlášení I. světové války. Novým papežem se měsíc po smrti Roberta Neuschla stal Benedikt XV., který jím byl po celou I. světovou válku až do roku 1922.²⁴

1.1.3 Církev u nás

Po událostech Francouzské revoluce, jež započala revoluční hnutí v celé Evropě, nebylo ani *Rakousko* výjimkou v nutnosti změny. Rakousko však sekularizací církve obecně tolik neutrpělo, i když byl josefínský dohled nad církví

---

²¹ Srov. I. cyklus. s. 116.

²² Srov. KADLEC, Jaroslav. *Dějiny katolické církve. III.* s. 450, 458; KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin. 2.* s. 209.

²³ Později byl zákoník vydán až v roce 1983, platí dodnes a dosud byl třikrát novelizován (v poslední době mottem proprio papeže Františka *Mittis iudex Dominus Iesus* v roce 2015). V českém prostředí vzniklo latinsko-české vydání CIC v roce 1993. Srov. MŇUKOVÁ, Kateřina. *Civilní a církevní manželství v 19. a 20. století [online].* Brno, 2011 [cit. 2016-04-05]. s. 44. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/152784/ff_m/DP_K.Mnukova.pdf.

²⁴ Srov. KADLEC, Jaroslav. *Dějiny katolické církve. III.* s. 450-451; FRANZEN, August. *Malé církevní dějiny.* s. 326, 333.

stále ještě v platnosti. V tomto období se vyskytlo více osobností, které se snažily o náboženskou obrodu v zemi. Mezi nejvýznamnější osobnosti patřil např. Klement Maria Hofbauer z řádu redemptoristů či hradní farář a zповědník císaře Františka I. Jakub Frint, který roku 1816 zakládá ve Vídni ústav pro vyšší vzdělání diecézních kněží, podle něj nazvaný *Frintaneum*²⁵, kde mimo jiné studoval i náš Robert Neuschl.²⁶

V roce 1848 císař Ferdinand slíbil své zemi ustanovení *konstituce*. Klérus se začínal domáhat svých práv ke zlepšení poměrů v církvi. V Čechách patřilo mezi požadavky např.: zrovnoprávnění českého a německého jazyka, společný sněm zemí Koruny české, zrušení roboty, svoboda tisku, atd. Konstituce tedy měla přinést nejen svobodu mínění občanům, ale i všem kněžím v záležitostech církevních. Katolická církev v Čechách tedy stála před důležitým rozcestím, kdy měla odstranit špatné mínění o ní samé především díky budoucímu rozlišení podstatného (dogmat) od nepodstatného. Mezi aktuálními církevními otázkami byly zejména požadavky na lidový jazyk v liturgii, na zrušení povinného celibátu duchovních a na svolání synodu s demokratickou ústavou.²⁷

V *reformních návrzích*, zaslaných biskupy říšskému sněmu, se usilovalo o svobodu církve v zemi. Ta neměla být řízena spolurozhodováním kněží nebo laiků, ale biskupy v čele s papežem. Biskupové tak požadovali volnost setkávání s papežem a vlastní disciplinární dohled nad kněžími. Biskupové měli opět dohlížet na školství, především v duchovní oblasti. Říšský sněm byl kvůli nepokojům přemístěn do Kroměříže. Názory, které se na něm předkládaly, nebyly nijak jednotné. Proto sněm nakonec situaci vyřešil konstitucí, kterou stanovil směrnice: že každá církev je sice vnitřně samosprávná, ale navenek podřízená zákonům země; že má církev svobodu dosazovat své církevní představené; a že majetek církve bude spravován obcí s ochranou státu. Roku 1849 však císař vydal novou ústavu, kterou sice církev získala svobodu, ale ztratila výsadní postavení jediného státního náboženství. Za účelem realizace nové spolupráce církve a státu byla svolána

---

²⁵ C. a k. Frintaneum byl vyšší ústav u sv. Augustina ve Vídni pro vzdělávání světských kněží. Vydával roční zprávy o událostech ústavu. Dr. Josef Tumpach v časopise *ČKD* uvádí, že podle zprávy v ročníku č. VI. (1909-1910), mapující počet „chovanců“ v období od r. 1816 do r. 1848, ve Frintaneu studovalo 364 členů, z toho 36 za pražskou provincii a 22 za provincii olomouckou. V roce 1909 měl tento ústav jednoho představeného, čtyři ředitele, 34 chovanců (čtyři za Čechy a dva za Moravu). Za české doktory bohosloví bylo promováno v tomto období 11 Frintanistů. Srov. TUMPACH, Josef. *C. a k. Frintaneum ve Vídni*, *ČKD*, 1910/9, s. 585, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=3537> (2016).

²⁶ Srov. KADLEC, Jaroslav. *Dějiny katolické církve. III.* s. 444-446.

²⁷ Srov. KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin. 2.* s. 193-197.

biskupská konference do Vídně. Dvěma patenty roku 1850 pak císař sám rozhodl ve prospěch církve ohledně vnitřní samosprávy a zrušení tzv. „*placet regium*“, tedy že stát již nebude potvrzovat církevní zákony, zvláště papežské, k závaznosti státních poddaných. Těmito kroky byl v Rakousku odstraněn „policejní“ dohled nad církví v rámci josefinismu a otevřela se cesta k uzavření konkordátu se Svatým stolcem.²⁸

Konkordát mezi habsburskou monarchií a Apoštolským stolcem byl uzavřen roku 1855. Církev měla opět svobodu. Na konkordát však bylo později pohlíženo kriticky z důvodu dosahu církve nad oblastmi manželství a školství. Ani církvi nepřinesl konkordát kýžený prospěch, spíše znovu ohrozil svobodu církve. Bylo to v souvislosti s nástupem *liberalismu* a vzestupem *protestantismu*, což jistě nemohlo konkordát podporovat. Další události na sebe nenechaly dlouho čekat. Protestanté získali roku 1861 patentem rovnoprávnost, v roce 1868 byla zrušena závislost školy na církvi, takže se škola stala nadkonfesijní. Výuka náboženství se dle konfesí uskromnila na dvě hodiny týdně. S rozpadem piaristického řádu církev ztratila také téměř všechny dosud držené školy. V témže roce 1868 bylo také nahrazeno kanonické právo právem manželským státním. V roce 1874 byl konkordát nakonec zrušen v souvislosti se „změnou“ smluvní strany, kterou prý přineslo dogmatické prohlášení o papežské neomylnosti v roce 1870. Konkordát dále nahradily tzv. květnové zákony, snažící se o poklidnější dohodu s církví. Tento vývoj měl za následek, že rakouský katolicismus byl v Evropě po stránce duchovní a literární nejméně produktivní, až dekadentní.²⁹

Dalším významným dějinným proudem vedle liberalismu byl v českých zemích silný *nacionalismus*. Český národ byl hrdý na svůj historický původ, význam i příbuzenectví s okolními slovanskými národy. Tuto národní hrdost a solidaritu podporoval cyrilometodějský odkaz, zvláště na Moravě, v syntéze katolicko-náboženského a slovansko-nacionálního citového života. Tento cyrilometodějský kult představovalo především hnutí *Národní jednoty sv. Cyrila a Metoděje*. Národní jednota se orientovala hlavně na českou literární tvorbu. Jejími členy bylo množství kněží, kteří tak v hnutí viděli naději na probuzení moravské národnosti. Ovšem po rozkolu v hnutí v souvislosti s tím, že někteří radikální laici nechtěli vydávat jen knihy podporující náboženské uvědomění, ale i knihy opačného rázu, se kněží odtrhli a vytvořili *Dědictví sv. Cyrila a Metoděje*, které mělo vydávat skutečně jen dobré

---

²⁸ Srov. KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin*. 2. s. 198-202.

²⁹ Srov. tamtéž, s. 205-209; KADLEC, Jaroslav. *Dějiny katolické církve*. III. s. 446.

katolické knihy. Členem výboru a jednatelem tohoto spolku byl i Robert Neuschl. Mezi významnými českými osobnostmi českého nacionalismu můžeme uvést např. Františka Palackého (1798-1876) nebo Tomáše G. Masaryka (1850-1937).³⁰

Důležitou proměnu společnosti z hlediska struktury přinesl *socialismus*. Vznikla silná průmyslová centra, v nichž se soustřeďovala pracovní síla. Manufakturu nahradila strojová výroba. Lidé se stěhovali z vesnic do měst, aby tam našli lepší pracovní možnosti. S touto změnou se však jednotliví, často nezkušení pracovníci stávali ohroženou skupinou kvůli vykořisťování a špatným pracovním i životním podmínkám. Většina zaměstnavatelů byla německého či židovského původu. Dělnický lid byl odkázán sám na sebe, a tak se objevovaly snahy o sdružování do spolků. Církev stála před velkou otázkou, jak být nablízku lidem v těchto nových podmínkách. Pracovní prostředí náboženský život nijak zvlášť nepodporovalo, a tak docházelo u mnohých k náboženské lhostejnosti. V německém prostředí se také objevilo hnutí „*Pryč od Říma*“ (1898-1908), díky kterému někteří věřící přestoupili do protestantských církví.³¹

Problémem bylo, že církev na řešení *dělnické otázky* reagovala pozdě. Podobně jako společnost totiž ani církev včas nepochopila význam a dosah průmyslové revoluce pro svět. Církev si sice všimla špatné životní situace dělníků, ale nezkoumala toliko její příčiny. Zásahy církve (zvláště k ošetření práce dětí) tedy na tomto poli dělníků zdaleka nedostačovaly. Teoreticky se tímto sociálním problémem zabýval kněz *Bernard Bolzano* (1781-1848), dále jeho žák *František Náhlavský* (1807-1853) či *Matěj Procházka* (1811-1879), oba taktéž kněží. Na aktuálnost problému ukazovalo, že i mezi duchovenstvem převažovali především synové zemědělských rodin, kterým jinak chyběly zkušenosti a porozumění pro současnou sociální otázku. Proto bylo tak důležitým a potřebným počinem vydání encykliky *Rerum novarum* (1891) papeže Lva XIII., kterou se daly věci do pohybu. V Rakousku však bylo na encykliku pohlíženo spíše rozpačitě a ani biskupové a vyšší klérus s řešením problematiky příliš nespíchali. Mladší aktivnější kněží byli spíše ve své snaze brzděni. Neodkladnost problému však způsobila, že se nakonec i v Čechách a na Moravě plně rozvíjí *křesťanskosociální hnutí*. Jako první osobnost, která se této činnosti v Rakousku věnovala, musíme zmínit varnsdorfského kaplana Ambrože Optiza, který roku 1873 založil „*Nordböhmisches Volksblatt*“, kde formuloval křesťanskosociální program.

---

³⁰ Srov. KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin*. 2. s. 209-216.

³¹ Srov. tamtéž, s. 216-220.

U nás to potom byl rajhradský benediktin Placid Mathon (1841-1886), který od roku 1885 vydával časopis „*Dělník*“. V reakci na encykliku *Rerum novarum* sepsal náš brněnský profesor morálky Robert Neuschl *Křesťanskou sociologii* ve dvou svazcích (Brno, 1898, 1900). V Brně byla také roku 1906 v tamější semináři zřízena katedra pro sociologii, která se stala první svého druhu v teologických učilištích celé monarchie. V Čechách vznikla dokonce i samostatná křesťansko-sociální strana, která se však potýkala s mnohými vnitřními problémy a nejednotou.³²

Vlastenectví této doby se projevovalo velmi silně i u kněží, a tak mnozí z nich, více než jako apoštolové víry, působili spíše dojmem „buditelů“. Celibát byl považován za těžké břemeno a nezřídka byl i překračován, díky čemuž bylo také na církvev pohlíženo pokrytecky. Naproti tomu existovalo stran některých biskupů i úsilí o povznesení duchovní úrovně kněží zvláště díky exerciciím a kursům. Kněžím kromě vlastního horlivého života z evangelia a svátostí totiž chyběly i důkladnější filosofické a teologické znalosti k reakcím na problémy doby.³³

Duchovní sami začali vymýšlet *nové pastorační prostředky*, které se značně osvědčily. Patřili mezi ně: nové pobožnosti (křížová cesta, májová pobožnost, úcta k Srdci Páně, růženec), lidové misie s duchovními cvičeními, poutě a katolické sjezdy, katolické spolky (např. Katolická jednota), katolický tisk (např. *Hlídky*). Vyučování náboženství se dělo důkladnou přípravou k přijetí svátostí, což však vedlo spíše k učení katechismových pouček nazpaměť než k upřímnému životu z víry. Náboženské úkony na školách byly povinné a kontrolované, takže se mladí lidé stávali spíše úplnými bezvěrci nebo nábožensky lhostejnými.³⁴

1.1.4 Význam doby pro Roberta Neuschla

Při procházení dostupných informací o Robertu Neuschlovi, a zejména při studiu jeho *Postních kázání*, si následně uvědomíme vzájemnou souvislost výše zmíněných událostí. Robert Neuschl byl skutečně mužem své doby, žil ve spojení se světem, nikoliv jako osamocený soběstačný „ostrov“. Ve svém díle reflektuje pozadí dějinných událostí a snaží se na ně adekvátně

---

³² Srov. KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin*. 2. s. 234-237.

³³ Srov. tamtéž, s. 221-225.

³⁴ Srov. tamtéž, s. 225-229.

reagovat, aby tak vedl svěřené věřící k rozvážnému postoji v souladu s katolickou naukou.

U Roberta Neuschla tedy nacházíme především varování před pýchou člověka, tolik typickou pro jeho dobu. Neuschl zmiňuje napětí ve světě, zejména revoluce ve Francii, osobnost Robespiera a snahy liberalismu. Reaguje i na silný vzestup protestantismu, který se snaží otrást katolickou vírou. Ke zmíněné osobnosti Charlese Darwina a jeho evolucionismu se Neuschl vyjadřuje v jednom ze svých článků.³⁵ Neuschl také jako pravý oddaný katolický kněz soucítí s papežem a jeho nesnadnou situací v protivenstvích doby, a tak se snaží přispívat svou službou k povýšení úcty k Petrovu nástupci, ke kněžím obecně i k celé církvi. V Neuschlově díle nacházíme zmínky o papežských dokumentech i odkaz na tehdejší přelomový I. vatikánský koncil. V duchu nacionalismu se Neuschl také jeví jako zastánce národa českého se snahou o povznesení jeho úrovně, především skrze zbožnost věřících.

Všechny tyto charakteristické rysy tedy vysvítají o to více, když nyní známe dobové prostředí, v němž žil a působil Robert Neuschl. A jednalo-li se o silné dobové tendence většiny ve světě, proti nimž Neuschl vystupoval, pak nějak obdivuhodněji přistupujeme i k samotné Neuschlově osobnosti, vyznačované odvahou, velkou zbožností a silnou vírou v naději, kterou všem přináší Mistr a Pán, Ježíš Kristus.

1.2 Život Roberta Neuschla

Ve druhé podkapitole sestavujeme životopis Roberta Neuschla. Zde rozdělujeme jeho životní období na: *rodinu a dětství* (1.2.1), *kněžství a profesorskou dráhu* (1.2.2) a *závěr života* (1.2.3).

Na dosavadní neznalost osobnosti Roberta Neuschla poukazuje fakt, že renomovaní historici a teologové donedávna četli jeho jméno německy jako [Nojšl]. K takové výslovnosti by totiž každého „němčináře“ vybízela jeho jazykový cit, ovšem němčina by písmena „ch“ a „l“ nespojila bez samohlásky (zde by bylo třeba vložit ještě samohlásku „e“). Správná výslovnost jména je v tomto případě tedy opravdu česky [Neuschl]. Vedou nás k tomu důvody, že na několika

---

³⁵ NEUSCHL, Dr. Robert. *Darwinistický evolucionismus ve vědách společenských. (1 - 17)*, -, ČKD, 1908/1909, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=28906> (2016).

místech, jako např. v záznamech o sčítání lidu, se vedle sebe objevují obě jména: české „Neuschl“ i německé „Neuschel“. Navíc skloňování Neuschlova jména (jako např. „Neuschlem“ a nikoliv „Neuschelem“) v jednotlivých pramenech podpirá tuto úvahu. Také můžeme zmínit C. V. Pospíšila, který se ve své monografii u zmínky o Robertu Neuschlovi odvolává na osobní svědectví Jiřího Skoblíka, který upřesňuje, že se v Neuschlově případě jedná o české příjmení slovesné.³⁶

Při zpracovávání údajů o Neuschlově životě můžeme využívat několika různých pramenů, které poukazují na význam této osobnosti katolické církve u nás. Vycházíme především z těchto zdrojů: Jindřich Charouz: *Brněnský alumnát: výchova a vzdělávání duchovenstva v Brně v letech 1807-1950: vydáno k 200. výročí založení Biskupského alumnátu v Brně*. (Brno, 2007); Emanuel Masák: *Dějiny dědictví sv. Cyrila a Metoděje v Brně: 1850-1930*. (Brno, 1932); Robert Neuschl: Třídílný cyklus *Postních kázání*. (Brno, 1899, 1901, 1910); Josef Samsour: *Dějiny alumnátu brněnského: k stoletému výročí jeho trvání*. (Brno, 1907); Radovan Zejda a spol.: *Slovník spisovatelů okresu Žďár nad Sázavou*. (Třebíč, 1992); Diecézní archiv Biskupství brněnského; Antonín Podlaha: *Dr. Robert Neuschl..., ČKD, 1915/2*, s. 182-183. Zmínku o Robertu Neuschlovi najdeme dokonce i v *Ottově slovníku naučném*³⁷.

Při zadání hesla „Robert Neuschl“ do internetového vyhledávače či jiných zdrojů nacházíme o této významné postavě pouze stručné zmínky, které různí autoři od sebe navzájem přejímají. Prvotní snadno dostupné informace tak vypadají například následovně.

Robert Neuschl byl katolickým knězem, významným řečníkem³⁸ a kazatelem, zvláště při církevních slavnostech. Podlaha také uvádí, že byl i horlivým zpovědníkem. Neuschl se dále věnoval spolkové a spisovatelské činnosti. Byl také předsedou *Katolicko-politické jednoty brněnské*³⁹. Publikoval články

---

³⁶ Srov. např. *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Díl 18, Navary-Oživnutí*. s. 249; Digitální archiv města Brna. Dokumenty Sčítání lidu. *Dr. Robert Neuschl.*; POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Zápolení o naději a lidskou důstojnost: česká katolická teologie 1850–1950 a výzvy přírodních věd v širším světovém kontextu*. (Olomouc, 2014) s. 185.

³⁷ Heslo „Neuschl“ in: *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Díl 18, Navary-Oživnutí*. s. 249.

³⁸ Zvláště na veřejných schůzích a katolických sjezdech (Brno: 1894 a 1903; Turnov: 1897; Praha: 1898; Kroměříž: 1901). Srov. PODLAHA, Antonín. *Dr. Robert Neuschl..., ČKD, 1915/2*, s. 182-183, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=4629> (2016).

³⁹ Katolicko-politické jednoty byly hlavní oporou nově vzniklé Katolické strany národní na Moravě (1896) se snahou hájit katolické zásady v různých oblastech společenského života. Katolicko-politická jednota v Brně, jako první založena od roku 1871, se snažila vzbuzovat katolické vědomí, učení a zásady katolické

v časopisech: *Časopis katolického duchovenstva (ČKD)*⁴⁰, *Hlidka*⁴¹, *Čech*⁴² i olomoucký *Kazatel*⁴³, v němž byl redaktorem sociální části. Věnoval se katolické sociologii⁴⁴, jeho oborem byla mravouka. Přednášky z mravouky často doplňoval aktuálními sociologickými otázkami. Petera uvádí, že byl velmi pracovitý a v oboru

---

církve pro soukromý i veřejný život. Usilovala o podložení zákonodárství křesťanskými základy. Konzervativní charakter těmto hnutím dodávali takto orientovaní měšťané a rolníci, a také zastoupení významných katolických duchovních na klíčových pozicích. Srov. SVOBODA, Jindřich. Politický katolicismus u nás. *Společenské vědy pro střední školy*. [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://spolved.web2001.cz/stud_mat/katolici.htm.

⁴⁰ Čtvrtletník, později měsíčník, založený Karlem Aloisem Vinařickým a vycházející od roku 1828 do roku 1851, a později znovu v období 1859–1949. Přispíval k českému písemnictví mezi katolickými kněžími. Korektorem byl František Ladislav Čelakovský. Přispívali zde významní autoři jako například Dr. Jan Valerián Jirsík, doc. ThDr. Antonín Podlaha nebo ThDr. Josef Tumpach. Časopis je k dispozici na: <http://depositum.cz/> (online). Srov. PODLAHA, Antonín. *Bibliografie české literatury náboženské od roku 1828 až do konce roku 1913*. s. 1849.

⁴¹ Vědecký měsíčník s důrazem na apologetiku a filosofii, vycházející od roku 1896 v Brně. Vydávala jej knihtiskárna benediktinů v Rajhradě. Mezi hlavní redaktory patřili: Dr. Josef Pospíšil, Dr. Jakub Hodr, Dr. Pavel Vychodil. Srov. PODLAHA, Antonín. *Bibliografie české literatury náboženské od roku 1828 až do konce roku 1913*. s. 1852.

⁴² Politický týdeník, vycházející od roku 1869. Srov. PODLAHA, Antonín. *Bibliografie české literatury náboženské od roku 1828 až do konce roku 1913*. s. 1849.

⁴³ Homiletický čtvrtletník, vycházející od r. 1894 v Olomouci. Neuschl byl redaktorem soc.-homil. části od roč. V. (1898) po roč. X. (1903) pod vedením hlavního redaktora Dr. Isidora Theodora Zahradníka. Srov. PODLAHA, Antonín. *Bibliografie české literatury náboženské od roku 1828 až do konce roku 1913*. s. 1853.

⁴⁴ Za zakladatele české katolické sociologie je považován brněnský katecheta Matěj Procházka, který do českého prostředí poprvé přináší téma dělnické otázky. Procházku později následovali i další postavy jako např. E. Kadeřábek, A. Lenz a také Robert Neuschl. Ještě dříve, než se stala sociologie samostatným vědním oborem na filosofických fakultách, byla již katolická sociologie vyučována na bohosloveckých školách od konce 19. stol. Ta zde představovala primárně teologickou disciplínu, která se snažila některé metody a poznatky moderní sociologie překročit ve prospěch rechristianizace společnosti. To se dělo především v angažovanosti politického a socioekonomického působení hlavních představitelů. Katolická sociologie tak reagovala na modernizaci a sekularizaci společnosti ve světě. Oproti této linii se však vzmáhala i linie druhá, profánní – tzv. sociologie náboženství T. G. Masaryka - zbavená však jakéhokoli duchovního zaměření. Jejím zastáncem byl např. I. A. Bláha. Tento proud ve své sociologii náboženství zdůrazňoval její „nenáboženský“ charakter. Obě školy se střetly ve 30. letech 20. století, kdy čeští sociologové (nadále přijímaje T. G. Masaryka) přímo odmítli katolickou sociologii. Srov. NEŠPOR, Zdeněk R. *Dvojitá tradice české sociologie náboženství*. In: *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 40, 2004, 4. cit dle: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/388e2bd46a8b394c431a4ea4ec2c37542561ef8b_531_414nespor21.pdf (2016). s. 456, 464-465.

mravovědy, sociologie a homiletiky uznávaným „vědátorem“. Též se projevoval jako výborný učitel.⁴⁵

Dále například Nešpor uvádí, že mnohem větší než vědecký význam (jako třeba člen *Sušilovy družiny*) představoval Robert Neuschl na poli kulturního vlivu.⁴⁶ Od roku 1892 byl členem výboru a dlouholetým jednatelem⁴⁷ spolku *Dědictví sv. Cyrila a Metoděje*⁴⁸ v Brně, a také členem *Českého čtenářského spolku* v Brně.⁴⁹ Z významných událostí se zúčastnil např. 14. května roku 1899 jako kazatel slavnostního svěcení spolkového praporu *Katolické vzdělávací besedy Svornost*⁵⁰ v Tuřanech.⁵¹

---

⁴⁵ Srov. BÍLEK, Jiří. *Kněžské hroby na ústředním hřbitově v Brně*. s. 15; PETERA, Václav. Robert Neuschl. *Géniové církve a vlasti*. [online]. [2010] [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: <http://www.cdct.cz/petera/show.php?persona=3827>; PODLAHA, Antonín. *Dr. Robert Neuschl...*, *ČKD, 1915/2*, s. 182-183, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=4629> (2016); SAMSOUR, Josef. *Dějiny alumnátu brněnského: k stoletému výročí jeho trvání*. s. 104; *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Díl 18, Navary-Oživnutí*. s. 249; ZEJDA, Radovan a spol. *Slovník spisovatelů okresu Žďár nad Sázavou*. s. 274; SVOBODA, Josef František. *Vlastivěda moravská. II. Místopis Moravy. Jihlavský kraj. Novoměstský okres*. s. 159; PETERA, Václav. Robert Neuschl. *Géniové církve a vlasti*. [online]. [2010] [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: <http://www.cdct.cz/petera/show.php?persona=3827>.

⁴⁶ Srov. NEŠPOR, Zdeněk R. *Slovník českých sociologů*. s. 286.

⁴⁷ Funkci převzal po prof. Jakobovi Hodrovi, který ji vykonával až do roku 1900. Po Robertu Neuschlovi se stal jednatelem spolku dr. Tomáš Hudec. Srov. MASÁK, Emanuel. *Dějiny dědictví sv. Cyrila a Metoděje v Brně*. s. 223-225; 271.

⁴⁸ Jednalo se o spolek pro vydávání náboženských i obecně vzdělávacích knih, který fungoval od svého založení 23. srpna roku 1850 v Brně až do roku 1951. Tento spolek se mimo jiné podílel i na šíření kultu slovanských apoštolů, včetně příprav na oslavení jubilea v roce 1863. Do roku 1932 spolek sdružoval neuvěřitelných 17 800 členů, vydal na 100 spisů, téměř milion výtisků (982 750), sedm grafických děl a dalších 74 000 výtisků. Srov. Založení spolku „Dědictví sv. Cyrilla a Methoda“. *Encyklopedie dějin města Brna*. [online]. 22.12.2015 [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_udalosti&load=4570; MASÁK, Emanuel. *Dějiny dědictví sv. Cyrila a Metoděje v Brně*. s. 306.

⁴⁹ Srov. Msgr. ThDr. Robert Neuschl. *Encyklopedie dějin města Brna*. [online]. 26.10.2014 [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=3743.

⁵⁰ Založena 28. listopadu 1897.

⁵¹ Slavnostním řečníkem byl Dr. Antonín Cyril Stojan, matkou praporu hraběnka Marie Belcredi z Líšně a kmotrami Eleonora Brychtová, Marie Krejčová a Alžběta Ondrová. Na slavnost přijelo celkem 41 spolků se šestnácti prapory. Světitelem byl při této události Msgr. Jan Evangelista Špírk (1821–1904), který v Tuřanské farnosti od roku 1853 působil jako kaplan a od roku 1868 zde byl místním farářem. Zasloužil se mimo jiné i o iniciování přestavby poutního areálu v Tuřanech (1888–1891). Srov. Slavnostní svěcení spolkového praporu *Katolické vzdělávací besedy Svornost* v Tuřanech. *Encyklopedie dějin města Brna*. [online]. 25.11.2013 [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_udalosti&load=2434; Msgr. Jan Evangelista Špírk. *Encyklopedie dějin města Brna*. [online]. 27.9.2014 [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=14105.

Tolik nejdostupnější informace o Robertu Neuschlovi. Ovšem pro bližší seznámení s touto osobností nám zdaleka nedostačují. Je třeba pátrat dál a snažit se tak o plastičtější prezentaci osobnosti Roberta Neuschla. Pátrání nás vedlo napříč archivy a staršími zdroji se snahou o vyzískání bohatších údajů z Neuschlova významného života. Podívejme se nyní, jak vedla životní cesta Roberta Neuschla od rodinného stolu přes vzdělávání, stávání se osobností a vytváření plodů práce až po završení pozemské pouti tak, aby i po sto letech od Neuschlovy smrti mohli „noví Kristovi učedníci“ s úctou brát do rukou poctivé úsilí moudrého muže, který se snažil pozdějším generacím něco z pokladu Božího, tak jak jej on sám žil, vnímal a proměňoval, ve svém odkaze zachovat.

1.2.1 Rodina a dětství Roberta Neuschla (1856-1875)

Robert Neuschl se narodil 20. ledna 1856 v Novém Jimramově na Moravě. Z hlediska významných událostí to bylo např. dva roky po vyhlášení dogmatu o Neposkvrněném početí Panny Marie (Pius IX., 1854) a dva roky předtím, než došlo ke zjevení Panny Marie v Lourdes (1858).⁵²

Obec Nový Jimramov leží v blízkosti městyse Jimramov, kde se nachází farní kostel Narození Panny Marie, jemuž Robert Neuschl později (roku 1911) daroval stříbrnou silně pozlacenou monstranci.⁵³ Nový Jimramov spojoval od r. 1869 tři bývalé vsi: Hutě, Paseky a Široké Pole, a patřil k farnosti Jimramov. Např. v roce 1930 zde bylo na 81 domů a 282 obyvatel, vyznáním v Novém Jimramově převažovala silná část evangelíků (163 osob) nad římskokatolíky (119 osob). Můžeme ještě pro zajímavost doplnit, že z blízkého Jimramova vzešli také Neuschlovi současníci, mezi nimiž se vyjímají významné osobnosti jako spisovatelé bratři Mrštíkové (Alois 1861–1925 a Vilém 1863–1912) nebo evangelický farář a autor známých *Broučků* Jan Karafiát (1846–1929).⁵⁴

O matce Roberta Neuschla nemáme žádné zprávy, avšak jeho otec pracoval jako hraběcí lesník u hraběte Egberta Belcrediho. Hrabě Belcredi po roce 1845 spravoval rodinné statky na jimramovském panství, angažoval se v politice a zasloužil se o shromáždění rozsáhlé knihovny čítající na 25 000 titulů z ekonomie,

---

⁵² Srov. *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Díl 18, Navary-Oživnutí.* s. 249; PODLAHA, Antonín. *Dr. Robert Neuschl...*, ČKD, 1915/2, s. 182-183, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=4629> (2016).

⁵³ Srov. SVOBODA, Josef František. *Vlastivěda moravská. II. Místopis Moravy. Jihlavský kraj. Novoměstský okres.* s. 398.

⁵⁴ Srov. tamtéž, s. 154, 156-157, 410-411.

hospodářství, ale i z filosofie a teologie. V roce 1885 hrabě založil ústav *Christianeum*⁵⁵ nedaleko Jimramova.⁵⁶

S jistotou dle závěti víme, že ze sourozenců měl Robert Neuschl tři bratry. O případných ostatních sourozencích (sestrách) zmínky nejsou, nejasná jsou jména Albína a Marie, uvedená na rodinném náhrobku. Robertův o deset let mladší bratr Rudolf (* 10. prosince 1866 - † 1937) se narodil v Krásném, stal se taktéž knězem, a dožil se 71 let⁵⁷. Od roku 1902 byl Rudolf po dlouhá desetiletí farářem v Nedvědici (pokud až do roku 1942, pak je to celých 40 let), kde také v letech 1892-1920 vyučoval na tamější škole náboženství. Je pochován společně s bratrem Robertem na Ústředním hřbitově v Brně. Další bratr František byl sekretářem zemského výboru a bratr Jaroslav byl zahradníkem ve Vyškově. Taktéž oba dva odpočívají v rodinném hrobě v Brně.⁵⁸

Můžeme doplnit, že o své rodině vypovídá Neuschl ještě krátce i ve svých *Postních kázáních*, kde vzpomíná, že sice nikdy neviděl osobně svého otce plakat ani při rozličných neštěstích, jež rodinu občas potkala, ale přesto jednou, když byl odveden Robertův nejstarší bratr (nevíme kam – snad na vojnu),

---

⁵⁵ Jméno mu dal podle své nebožky ženy hraběnky Kristiny Nosticové-Rhinekové, která ke stavbě ústavu dala také podnět. Od roku 1888 ústav vedly Školské sestry „*de Nostra Domina*“ z Horažďovic. Ústav i s kaplí vysvětil 31. července 1889 biskup František Saleský Bauer. Byla zde mateřská školka i škola ženských ručních prací. V předválečné době se ústav staral o 20 chlapců a 36 dívek, a ve škole ručních prací o 17 dívek. Srov. SVOBODA, Josef František. *Vlastivěda moravská. II. Místopis Moravy. Jihlavský kraj. Novoměstský okres.* s. 410.

⁵⁶ Srov. PODLAHA, Antonín. *Dr. Robert Neuschl...*, ČKD, 1915/2, s. 182-183, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=4629> (2016); Belcredi Egbert. *Jimramov – Merán Českomoravské vysočiny.* [online]. © 2016 [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://www.jimramov.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=322:belcredi-egbert&catid=37:osobnosti&Itemid=74.

⁵⁷ Záhadou zůstává skutečný rok úmrtí Rudolfa Neuschla, jelikož rodinný náhrobek uvádí rok 1937, kdežto Šmíd ve svém sborníku k výročí 650 let Nedvědice uvádí, že páter Rudolf Neuschl v Nedvědici působil až do roku 1942, tedy ještě pět let po své smrti...? Osobně bych se přikláněl k větší věrohodnosti náhrobku, kde by si dle mého názoru při častém připomínání památky takového omylu zřejmě někdo již všiml. Navíc Šmíd u dat působení duchovních správců v Nedvědici právě u Rudolfa Neuschla, na rozdíl od jiných, jež povětšinou datuje na dny, uvádí u konce Rudolfova působení pouze rok 1942. Stejně tak u začátku jeho nástupce P. Josefa Fišera. Tento nejistý rok v době války mohl být také problémem, tedy nelze na tento údaj příliš spoléhat. Kromě data tedy chybí také údaj, kde vlastně Rudolf Neuschl zemřel. Srov. Náhrobek rodiny Neuschlových. Ústřední hřbitov v Brně, skupina 54, číslo 150; ŠMÍD, Jiří. *650 let Nedvědice.* s. 19-20.

⁵⁸ Srov. *Poslední vůle R. Neuschla z 8. května 1910.* Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupská konsistoř Brno, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988 – Msgr. Robert Neuschl, kanovník, prelát (1879-1914, 1943, 1944), fol. – 31; Náhrobek rodiny Neuschlových. Ústřední hřbitov v Brně, skupina 54, číslo 150; ŠMÍD, Jiří. *650 let Nedvědice.* s. 19-20.

na něhož otec tolik vynaložil, pak se od matky dozvěděl, že prý tehdy jeho otec skutečně plakal.⁵⁹

Robert Neuschl získal základní vzdělání na obecné škole v Krásné (7 km od Nového Jimramova), kam byl jeho otec přeložen. Poté navštěvoval na škole u piaristů v Moravské Třebové 3. a 4. třídu v Hauptschule a 1. třídu na gymnáziu. Druhou gymnazijní třídu navštěvoval opět na jiném místě, a to v Brně na c. a k. vyšším gymnáziu (byl žákem Matěje Procházky † 1889) už jako chovanec chlapeckého semináře. V roce 1875 se mohl pochlubit maturitou s vyznamenáním.⁶⁰

Po maturitě Robert Neuschl absolvoval čtyřleté studium teologie v Brně, kde byl poté v roce 1879 ve svých třidvaceti letech vysvěcen na kněze biskupem Karlem Nöttigem⁶¹. Rok 1879 je významný také tím, že v něm 16. dubna ve věku pouhých pětatřiceti let umírá Bernadette Soubirous, vizionářka z Lourdes, které Neuschl později při pouti navštívil.⁶²

1.2.2 Robert Neuschl knězem a jeho profesorská dráha (1875-1908)

Jediným řádným kaplanským místem Roberta Neuschla byla Nová Ves u Hodonína⁶³, kde kaploval jeden rok. Po roce praxe v roce 1880 byl poslán na již zmíněný vyšší ústav *Frintaneum* do Vídně na další studia teologie. Ve Vídni tedy získal Robert Neuschl doktorát jako devětadvacetiletý mladý kněz po pětiletém studiu v roce 1885.⁶⁴

---

⁵⁹ Srov. I. cyklus. s. 62.

⁶⁰ Srov. NEŠPOR, Zdeněk R. *Slovník českých sociologů*. s. 285; PODLAHA, Antonín. *Dr. Robert Neuschl...*, *ČKD*, 1915/2, s. 182-183, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=4629> (2016).

⁶¹ Karel Nöttig se narodil roku 1806 v Bělotině na Moravě. Od roku 1844 spravoval farnost na Petrově v Brně, v roce 1847 byl vicerektorem v alumnátu a v letech 1853-1854 i jeho prvním představeným. Od roku 1854 byl sídelním kanovníkem brněnské kapituly a v roce 1870 se stal brněnským biskupem. Jako biskup byl c. k. tajným radou, papežským asistentem trůnu, papežským hrabětem, kommandeurem Leopoldova řádu a rytířem Františka Josefa. Biskupský úřad zastával až do své smrti v roce 1882. Srov. SAMSOUR, Josef. *Dějiny alumnátu brněnského: k stoletému výročí jeho trvání*. s. 45, 92.

⁶² Srov. PODLAHA, Antonín. *Dr. Robert Neuschl...*, *ČKD*, 1915/2, s. 182-183, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=4629> (2016).

⁶³ Dnes Moravská Nová Ves - 13 km od Hodonína.

⁶⁴ Srov. *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Díl 18, Navary-Oživnutí*. s. 249; PODLAHA, Antonín. *Dr. Robert Neuschl...*, *ČKD*, 1915/2, s. 182-183, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=4629> (2016).

Po získání doktorátu ve Vídni v roce 1885 se Robert Neuschl vrátil do Brna, kde bydlel na více místech.⁶⁵ V kapucínském klášteře bydlel již hned po návratu z Vídně od roku 1885, kde téměř každodenně přísluhoval svátostí pokání. Od tohoto roku byl ustanoven v bohosloveckém ústavu v Brně (tzv. brněnský alumnát⁶⁶) jako docent fundamentální teologie. Fundamentální teologii zde přednášel celkem patnáct let až do roku 1900. V roce 1886 zde přednášel i dogmatiku za nemocného Dr. Josefa Pospíšila⁶⁷. Kněžský dorost tehdy představovali mladí muži spíše z chudých vrstev, jako synové rolníků, učitelů nebo řemeslníků, jak o tom svědčí ze zkušenosti sám Neuschl.⁶⁸ Roku 1887 také vypomáhal s výukou náboženství na I. českém vyšším gymnáziu brněnském, a v letech 1888-1889 náboženství učil již samostatně na II. českém nižším gymnáziu v Brně. Roku 1888 se uvolnilo na bohosloveckém ústavě profesorské místo na katedře morálky, jelikož dosavadní profesor Jan Křtitel Vojtěch, který zde morálku učil již od roku 1858, podle předpisů, po jmenování brněnským kanovníkem, rezignoval na funkci. O uvolněnou katedru morálky se tedy ucházel Robert Neuschl, který ji po úspěšném vykonání konkursní zkoušky 23. října 1888 pod dohledem Dr. Josefa Pospíšila získal, a od 1. února roku 1889 zde jako definitivní profesor začal přednášet. Neuschl později vedle morálky přednášel také křesťanskou sociologii. Tehdy byly tyto funkce spojeny s pětiletými odměnami – peněžitými přídavky. Po Robertu Neuschlovi katedru morálky převzal Antonín Jelen (1914-1938) a po něm profesor Josef Jančík (1938–1950).⁶⁹

---

⁶⁵ Kapuzinerplatz č. 5 – dnes Kapucínské nám. (1890–1898), Rudolfsgasse č. 6 – dnes Česká (1900–1902), Jakobsgasse č. 11 – dnes Jakubská (1903–1912) a poslední rok života Am Tivoli – dnes Konečného nám. (1913–1914). Srov. Msgr. ThDr. Robert Neuschl. *Encyklopedie dějin města Brna*. [online]. 26.10.2014 [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=3743.

⁶⁶ Alumnát byl zřízen a začal fungovat 4. listopadu 1807. Po dlouhé době zmatků a změn v souvislosti s dělením olomoucké diecéze tak měli bohoslovci brněnské diecéze konečně svůj stabilní seminář v mateřském městě, kde se mohli připravovat na své budoucí kněžské povolání. Srov. KLAŠKOVÁ, Lenka a Tomáš PARMA. *Knihovna brněnského alumnátu*. s. 7-15. O brněnském alumnátu více viz: CHAROUZ, Jindřich Zdeněk. *Brněnský alumnát: výchova a vzdělávání duchovenstva v Brně v letech 1807-1950: vydáno k 200. výročí založení Biskupského alumnátu v Brně.*; SAMSOUR, Josef. *Dějiny alumnátu brněnského: k stoletému výročí jeho trvání*.

⁶⁷ K postavě Josefa Pospíšila např.: POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Všeobecná spasitelská vůle Boží a „filosofická“ trinitologie Josefa Pospíšila. (7. 5. 1845 – 18. 12. 1926)* In: *Acta Universitatis Carolinae Theologica*, 2011, roč. 1, č. 2. s. 27-33, cit dle: <http://www.theologica.cz/ojs/index.php/theologica/article/download/26/22> (2016).

⁶⁸ Srov. I. cyklus. s. 142.

⁶⁹ Srov. *Žádost o zpovědní jurisdikci z 3. listopadu 1885*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 10; PODLAHA, Antonín. *Dr. Robert Neuschl...*, ČKD, 1915/2, s. 182-183, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=4629> (2016); *Žádost z 29. června 1886*.

Na tomto místě můžeme uvést pro představu barvitě svědectví o Robertu Neuschlovi jako profesorovi, z pera téměř jeho současníka P. Dominika Pecky (1895–1981) v románu *Světla na moři*⁷⁰, kde jej pravděpodobně Pecka popisuje jako vzor pro nejmenovaného profesora morální teologie. Dominik Pecka Roberta Neuschla sice jako profesora osobně nezažil (v roce smrti Roberta Neuschla bylo Dominikovi Peckovi devatenáct let), ale přesto jej snad z doslechu výstižně popisuje, jak uvádí i Charouz v *Brněnském alumnátu*⁷¹. Dominik Pecka tak o Neuschlovi píše:

„Profesor morálky měl hlavu trochu na stranu, vpadlá ramena, ohromné, mnohokrát spravované boty. ‘Člověk je živočich rozumný’, definoval jednou. Potom se ušklíbl a dodal: ‘Kdybychom to pánové chtěli vyjádřiti v procentech, musili bychom říci: z devadesáti pěti procent živočichů a z pěti procent rozumný.’ Líbil se jim ten starý pán, který nic nepředstíral a nedělal lepším než bylo. Nazýval to realismem. ‘Musí se počítati s danými veličinami’, říkával. ‘Načpak učí Církev o dědičném hříchu? Toť realism – vyjádření skutečnosti. Mravní čistota, pánové, to není chemická čistota. Chemicky čistá voda to je voda překapalněná, H₂O, zbavená všech příměstků minerálních i organických. Ta voda se hodí k pokusům a umývání všelijaké špíny, ale nehodí se k pití. Mravní čistota je čistota biologická. Mravnost je život. Mluví se o čisté krvi: to je krev obsahující všechny látky ústrojné i neústrojné, které v ní mají býti, aby sloužila životu. To je čistota biologická. Svatost není destilát osobnosti. Svatost má kořeny v zemi. Ale roste k nebi. Morálka, pánové, není návod k dokonalosti. Je to nauka o nejmenší míře ctnosti, o tom, co každý splniti musí, chce-li býti spasen. Morálka je věda negativní. Nauka o mravním zlu. Právě tak jako medicína je nauka o nemocech. U mne se naučíte jen realismu: správnému pohledu ne na lidi, ale na lidské činy. Nic více. Co by dělali ti druzí páni, kdybych já vás naučil všemu’, dodával zlomyslně.“⁷²

DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 12; *Ustanovení z 12. března 1886*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 633; *Ustanovení z 1. září 1885*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, P.114; CHAROUZ, Jindřich Zdeněk. *Brněnský alumnát: výchova a vzdělávání duchovenstva v Brně v letech 1807-1950: vydáno k 200. výročí založení Biskupského alumnátu v Brně*. s. 47-48; *Žádost z 6. října 1888*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 644; *Oznámení z 11. října 1888*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 645; ŠMÍD, Jirí. *650 let Nedvědice*. s. 47; NEŠPOR, Zdeněk R. *Slovník českých sociologů*. s. 285; *Oznámení z 3. července 1899*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. P.114.

⁷⁰ PECKA, Dominik. *Světla na moři*. Brno, 1935.

⁷¹ Srov. CHAROUZ, Jindřich Zdeněk. *Brněnský alumnát: výchova a vzdělávání duchovenstva v Brně v letech 1807-1950: vydáno k 200. výročí založení Biskupského alumnátu v Brně*. s. 47-48.

⁷² PECKA, Dominik. *Světla na moři*. s. 81-82.

Robert Neuschl byl velmi ovlivněn již výše zmíněnou významnou postavou českých teologických dějin – svým učitelem Dr. Josefem Pospíšilem, kterého si velmi vážil. Navazoval na jeho práci a pokračoval v prosazování myšlení tomistické filosofie v nově se otevírajícím obzoru katolické sociologie.⁷³

Robert Neuschl se přátelil s další významnou českou osobností – s Václavem Kosmákem⁷⁴ (1843–1898), zvaným dle jeho díla „český kukátkář“. Neuschl vyjadřuje svou oblibu Kosmákovy spisovatelské činnosti a z jeho díla také cituje pasáž o matce. Také vypovídá, že se zúčastnil jeho pohřbu.⁷⁵ V roce 1890 se Neuschl s Kosmákem ještě zúčastnili společně slavných světových pašijových her v Horní Amergavě (Bavorsko, Německo). Sám Neuschl o jednom okamžiku pašijí při loučení Krista Pána se svou Matkou vypovídá, že: „...to byl výstup, kde žádné snad oko nezůstalo bez slzí...“⁷⁶

Od roku 1891 následovala čestná ocenění, když se stal nejprve konzistorním radou, o pět let později roku 1896 pak biskupským radou a přisedícím biskupské konzistoře⁷⁷, od roku 1906 byl papežským prelátem (komořím) a od roku 1910 také čestným kanovníkem stoliční kapituly brněnské.⁷⁸

Dne 29. srpna 1897 se Robert Neuschl vydal na cestu do Říma.⁷⁹ O tom, že Robert Neuschl věčné město skutečně navštívil, nacházíme potvrzení také v jeho *Postních kázáních*, kde vypovídá: „*Já klečel jsem na hrobě knížete apoštolů sv. Petra, a tu prosil jsem sv. Petra, by vyžádal mně takovou lásku, jakou on*

---

⁷³ Srov. SKALICKÝ, Karel. *Katolická filosofie a teologie zvláště tomistická v české společnosti XIX. a XX. století* In: *Slovo a naděje: sborník*. s. 58; SKALICKÝ, Karel. *Středoevropské filosoficko-teologické milieu počátku 20. století, zvláště české*. [online]. [cit. 2015-11-07]. Dostupné z: <http://www.tf.jcu.cz/getfile/3d330d81690e4d77101>. (V době závěrečných úprav této práce jsem zjistil, že odkaz již není funkční a ani na jiném místě dokument nelze sehnat, tímto se tedy čtenáři omlouvám za nedostupnost.)

⁷⁴ Václav Kosmák je pochován také na Ústředním hřbitově v Brně (sk. 28, č. 89-90). K jeho osobnosti více viz: KOTAČKOVÁ, Markéta. *Václav Kosmák*. [online]. Brno, 2010 [cit. 2016-04-05]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Martin Reissner. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/189449/pdf/m/>.

⁷⁵ Srov. I. cyklus. s. 74-75, 92-93.

⁷⁶ Srov. I. cyklus. s. 77.

⁷⁷ Např. ale Šmíd pro získání obou funkcí uvádí jednotný rok 1894. Srov. ŠMÍD, Jiří. *650 let Nedvědice*. s. 47.

⁷⁸ Srov. PODLAHA, Antonín. *Dr. Robert Neuschl...*, *ČKD, 1915/2*, s. 182-183, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=4629> (2016); PETERA, Václav. *Robert Neuschl. Géniové církve a vlasti*. [online]. [2010] [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: <http://www.cdct.cz/petera/show.php?persona=3827>; PODLAHA, Antonín. *Bibliografie české literatury náboženské od roku 1828 až do konce roku 1913*. s. 2109.

⁷⁹ Srov. *Žádost z 8. srpna 1897 o doporučující listinu*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 19.

*Spasitele božského miloval – ó kéž bychom všichni Ho tak milovali!*⁸⁰ Když už zmiňujeme cestu do Itálie, poukažme také na Neuschlovu návštěvu Neapole, o níž Neuschl vypovídá: „*Já sám přísahou stvrdím, že svědkem byl jsem zázraku v Neapoli s krví sv. Januaria.*“⁸¹ v Neapoli se dodnes třikrát ročně zázračně zkapalňuje krev tohoto mučedníka.

Od roku 1901 převzal na bohosloveckém ústavě po Dr. Jakubovi Hodrfürovi i výuku církevního práva na období let 1901-1908, což jej však stálo mnoho sil, jak sám uvádí v dopise svému biskupovi.⁸²

Třináct dní po zvolení nového papeže Pia X. (4. srpna 1903) informoval Robert Neuschl biskupský ordinariát o tom, že se v září vydá na poutní cestu do Lourdes. Tato první česká pouť do Lourdes byla vykonána pod vedením Leopolda Kolíska, faráře v Předklášteří u Tišnova, v jubilejním roce papeže Lva XIII. od 28. srpna do 11. (12.) září roku 1903. Jakožto česká pouť bylo vedení, cestovní záležitosti, modlitby i kázání v jazyce českém. Cesta vlakem vedla přes Vídeň, Ženevu, Paray-le-Monial, Lyon, a v Lourdes poutníci pobýli čtyři dni a čtyři noci.⁸³ Jako duchovní doprovod byli na pouti přítomni: za pražskou diecézi František Vojáček, za královehradeckou Dr. František Reyl, za litoměřickou Antonín Zeman, za budějovickou Alois Šťasta, za olomouckou Dr. Cyrill Sládeček, za brněnskou diecézi Dr. Robert Neuschl a Leopold Kolísek jako duchovní vůdce celé pouti.⁸⁴

Víme ještě o jedné poutní cestě, kterou Robert Neuschl podnikl, a to o pouti do Svaté země v roce 1905. V Jeruzalémě strávili poutníci celkem osm dní.⁸⁵ Byla to první moravská pouť, kde měl Robert Neuschl mimo jiné příležitost navštívit místo Pilátova soudu a Ježíšova bičování:

---

⁸⁰ I. cyklus. s. 63.

⁸¹ III. cyklus. s. 80.

⁸² Srov. *Oznámení z 29. listopadu 1901*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 703; *Dopis biskupovi z 25. listopadu 1908*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 717; PODLAHA, Antonín. *Dr. Robert Neuschl...*, ČKD, 1915/2, s. 182-183, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=4629> (2016).

⁸³ Pro zajímavost finanční náklady na tuto vlakovou pouť činily pro cestující I. třídy 520 Korun, pro cestující III. třídy 250 Korun.

⁸⁴ Srov. První česká pouť do Lurd v jubilejním roce papeže Lva XIII. I. P. 1903. *Kramerius – Digitální knihovna Moravské zemské knihovny v Brně*. [online]. ©2008-2012 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:521c1654-5741-11e3-852c-0050569d679d>; *Žádost o celebret ze 17. srpna 1903*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 20; I. cyklus. s. 138-139.

⁸⁵ Srov. *Kázání Roberta Neuschla*. In: *Eucharistia S S.*, 1907, č. 4, s. 59.

„Nízký kamenný sloup, k němuž podle tradice... přivázán byl Kristus Pán, viděli a líbali jsme v Jeruzalémě.“⁸⁶

A také Kalvárii:

„Jeden zbožný a v pravdě učený kněz diocese brněnské... popisuje náš příchod na Kalvárii... Také já jsem klečel na místě onom přesvatém a sloužil jsem mši svatou... byl to den v životě mém nejšťastnější.“⁸⁷

1.2.3 Závěr života Roberta Neuschla (1908-1914)

Robert Neuschl byl ještě za svého života a působení v Brně svědkem novogotické přestavby katedrály sv. Petra a Pavla. S myšlenkou přišel už roku 1877 biskup Karel Nöttig, který pak Neuschla o dva roky později vysvětil na kněze. Přestavba chrámu byla dokončena podle návrhu Augusta Kirsteina s typickými dvěma věžemi a vysokým průčelím v roce 1908. Brněnská katedrála se tak stala majestátní dominantou města.⁸⁸

Ke konci života měl Robert Neuschl již chatrné zdraví a oslabenou nervovou soustavu. Během čtyřměsíční zotavovací dovolené (od 1. dubna 1910), která byla dále prodloužena na deset měsíců, suploval morálku za Roberta Neuschla regens chlapeckého semináře ThDr. Methoděj Marvan.⁸⁹

Závěr života prožil Robert Neuschl víceméně u svého bratra P. Rudolfa v Nedvědici, kde také svou životní pouť dokončil.⁹⁰ Okamžik smrti nadešel pro Neuschla v pohnuté době kulminace napětí ve světě, kdy se během dvou týdnů významně změnila dějiny. Robert Neuschl zemřel pouhých osm dní po vyhlášení I. světové války (28. července 1914) ve čtvrtek 5. srpna 1914 o půl dvanácté dopoledne v Nedvědici pod Pernštýnem a dožil se tak 58 let⁹¹.

---

⁸⁶ III. cyklus. s. 71.

⁸⁷ III. cyklus. s. 96.

⁸⁸ Srov. BUDINSKÝ, Jan. *Přestavba chrámu sv. Petra a Pavla v Brně na přelomu 19. a 20. století [online]*. Brno, 2007 [cit. 2016-04-05]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Jiří Kroupa. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/74290/ff_b/.

⁸⁹ Srov. *Ustanovení z 25. března 1910*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 725; *Dopis biskupovi z 25. listopadu 1908*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 717; MASÁK, Emanuel. *Dějiny dědictví sv. Cyrila a Metoděje v Brně: 1850-1930*. s. 271; *Dopis z 19. března 1910*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 725; *Dopis z 15. září 1910*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 728.

⁹⁰ Srov. ŠMÍD, Jiří. *650 let Nedvědice*. s. 47.

⁹¹ Podlaha uvádí v ČKD chybné datum úmrtí o den později, tedy 6. srpna. Ostatní všechny prameny se shodují na datu 5. srpna. Srov. PODLAHA, Antonín. *Dr. Robert Neuschl...*, ČKD, 1915/2, s. 182-183, cit dle:

Poslední rozloučení proběhlo v sobotu 8. srpna 1914 v deset hodin dopoledne v chrámě sv. Tomáše v Brně, kde Mons. Neuschl dříve pronesl i svá *Postní kázání*. Jeho tělo bylo poté pochováno na Ústředním hřbitově v Brně do rodinného hrobu.⁹²

Hrob Roberta Neuschla, společně s jeho bratrem Rudolfem, taktéž knězem, a ostatními dvěma bratry Františkem a Jaroslavem, najdeme na Ústředním hřbitově v Brně ve skupině 54 pod číslem 150. V blízkosti hrobu Roberta Neuschla se ve stejné skupině pod číslem 127 nachází například i hrob Dr. Františka Šujana (1859–1944), významného moravského historika, který sepsal obsáhlý *Dějepis města Brna* (1902, rozšířené vydání 1928).⁹³

Po Robertu Neuschlovi zůstal skromný majetek (čítající knihovnu, šaty, prádlo, nábytek, obrazy, stříbrný kalich a pozlacenou sošku Panny Marie) uložený v Neuschlově bytě u sv. Jakuba v Brně. Univerzálním dědicem byl ustanoven bratr František, toho času sekretář zemského výboru v Brně. Knihovnu dal k rozebrání svým bratřím a dokonce nezapomněl zařídit navrácení vypůjčených knih z kapucínského kláštera a alumnátské knihovny v Brně. Ostatní knihy věnoval Tovaryšstvu Ježíšovu na Velehradě. V závěti je také ušlechtilá zmínka o stříbrném kalichu⁹⁴, který byl svěřen k doživotnímu užívání bratru Rudolfovi, faráři v Nedvědici, a který měl být po smrti Rudolfa zaslán biskupské konzistoři v Brně, která by jej darovala nejchudšímu katolickému kostelu brněnské diecéze. Rudolf Neuschl se však užívání kalicha velkoryse vzdal a zaslal jej biskupské konzistoři. Ta jej darovala spolku věčného klanění⁹⁵ v čele s farářem a ředitelem spolku Cyrilem Riedlem. O rok později byl kalich darován kostelu v Krásném, kde byl vděčně přijat farářem Josefem Hnízdilem. V roce 1943, tedy již po smrti bratra Rudolfa nacházíme zmínku o kalichu zvláště opět v Nedvědici, odkud je díky bratru Františkovi, po zjištění chudšího stavu

---

<http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=4629> (2016); *Oznámení o úmrtí z 6. srpna 1914*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 30.

⁹² Srov. PODLAHA, Antonín. *Bibliografie české literatury náboženské od roku 1828 až do konce roku 1913*. s. 2109; *Oznámení o úmrtí z 6. srpna 1914*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 192; Našinec, 1914 Ročník 50, 8.8.1914 Číslo 185, s. 4. *Kramerius – Digitální knihovna Moravské zemské knihovny v Brně*. [online]. ©2008-2012 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:a52ca008-8312-11e0-b6be-0050569d679d>.

⁹³ Srov. *Průvodce brněnskými hřbitovy: hroby významných lidí*. s. 51; BÍLEK, Jiří. *Kněžské hroby na ústředním hřbitově v Brně*. s. 15; ŠMÍD, Jiří. *650 let Nedvědice*. s. 47.

⁹⁴ Kalich byl možná poněkud poškozený, přesto jeho hodnota činila 150 Korun. Srov. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 36.

⁹⁵ *Spolek kněží klanějících se nejsvětější Svátosti Oltářní*.

farností Fryšava pod Žákovou horou a Krásná, dále darován do kostela v Krásném administrátorovi Františku Vavříčkovi.⁹⁶

1.3 Polemická osobnost Roberta Neuschla

Ve třetí podkapitole se budeme věnovat *osobnosti Roberta Neuschla*. Tuto podkapitolu zpracováváme v pár nejdůležitějších charakteristických rysech, jež můžeme Robertu Neuschlovi přisoudit: *ctitel Panny Marie* (1.3.1), *odvážný hlas „proti proudu“* (1.3.2), *vlastenec a obhájce církve* (1.3.3), *pedagogický styl* (1.3.4) a *jako Petr „horlivec“ i „skála“* (1.3.5). Na závěr podkapitoly uvedeme stručně ještě hlavní *Neuschlovy charakteristické vlastnosti* (1.3.6).

Měli jsme možnost projít životní cestu Roberta Neuschla, avšak co můžeme vypovědět o osobnosti Roberta Neuschla? Michal Altrichter ve své *Příručce spirituální teologie*⁹⁷ říká, že zatímco osobou jsme se stali díky Bohem darovanému bytí, osobností se teprve musíme stát. Je to rozvíjení našeho lidství. První krok k nám činí Bůh, který „povolává“ k sobě a očekává naši svobodnou odpověď. Lidský život se tak začíná rozšiřovat o Boží dimenzi. Stávání se osobností je neustálé přesahování sebe sama ve společenství s Bohem, ve kterém se nám odhaluje tajemství naší osoby. Také C. V. Pospíšil říká, že osoba se vyjevuje ve vztazích.⁹⁸ Altrichter dále uvádí, že osobnost se utváří na základě antinomií – překonávání krizí. Díky tomu rosteme v „ovzduší“ Božího Ducha.⁹⁹

Můžeme říci, že Robert Neuschl se s různými antinomiemi ve svém životě setkával. I v době, která příliš církvi nepřála, zůstával neohroženým svědkem Kristovým i vůči pomluvám a kritice jeho osoby i církve v tisku. Nebál se říci pravdu a nazvat zlo zlem, i když to znamenalo vyjít tzv. „s kůží na trh“ proti silnějšímu názoru ve společnosti. I když Robert Neuschl občas kritizoval i vlastní řady, a nutno říci, že z hlediska doby často oprávněně, nikdy nemá čtenář jeho díla pocit, že by se povyšoval nad druhé a sám se tak zveličoval. Odvážně brojil proti nešvarům

---

⁹⁶ Srov. *Korespondence z 2. prosince 1943*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 53; *Poslední vůle R. Neuschla z 8. května 1910*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 31; *Dopis Rudolfa Neuschla z 18. března 1915*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 38; *Dopis Cyrila Riedla z 21. května 1915*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 40; *Dopis Josefa Hnždila z 25. dubna 1916*. DABB, BKB, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988, f. 43.

⁹⁷ ALTRICHTER, Michal. *Příručka spirituální teologie*. (Olomouc, 2007)

⁹⁸ Srov. POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. s. 244-254.

⁹⁹ Srov. ALTRICHTER, Michal. *Příručka spirituální teologie*. s. 12, 24, 30.

doby a vyzýval k obrácení a motivoval k touze po dobru. Sám si však uchovával pokoru jako služebník Boží, o čemž svědčí třeba začátky i závěry jeho kázání, kde slávu nepřisuzuje sám sobě, nýbrž svému Pánu k jeho cti a chvále.¹⁰⁰

Při studování *Postních kázání* Roberta Neuschla jsme našli řadu nečekaných údajů o jeho životě, které nám osobitě vypovídají o charakteristických rysech, které byly pro Neuschla typické. Spolu s dějinnými souvislostmi nám tak poskytují cenné svědectví, které informace o Robertu Neuschlovi vhodně doplňuje. Uveďme pro bližší představu čtenáře alespoň několik těchto charakteristických rysů, které můžeme o osobnosti Roberta Neuschla na základě jeho díla vypovědět.

1.3.1 Ctitel Panny Marie

Robert Neuschl byl velkým ctitelem Panny Marie, ke které se ve svých *Postních kázáních* takto modlil:

*„Jsme na Tebe, Matko naše nebeská, hrdi! Jsme syny a dcerami královny!
Proto milerádi i Tebe vzpomenouti chceme, ty hvězdo našeho života,
ty hvězdo jitřní, hvězdo mořská. Já pak Tebe prosím: s nebe hled' na mne
dolů, víš dobře, jak upřímně Tebe ctím a že mým nejvroucnějším přáním je,
aby Tě všichni z celé duše ctíli a milovali...“¹⁰¹*

A v závěru I. cyklu *Postních kázání* Neuschl vybízel věřící k této oddanosti:

*„Bud'te dobrými katolíky v životě domácím! Modlete se každodenně aspoň
něco málo a ctěte po celý život Matku Boží...“¹⁰²*

O Panně Marii také Neuschl říká, že je jako matka skrze své vnitřní hluboké spojení s Kristovými bolestmi „královnou mučedníků“.¹⁰³ Panna Maria měla také veliký podíl na Kristově vykupitelském díle. Nikde však Neuschl neuvádí, že by tento její podíl byl postaven na roveň jejímu Synu, že by byla snad „spoluvykupitelkou“ tak, jak o tom byly pozdější debaty některých teologů, nicméně, její zásluha na Boží spáse pro svět je nedocenitelná.¹⁰⁴

Také nové dogma, které vyhlásil papež Pius IX. dva roky před narozením Roberta Neuschla v roce 1854, se objevuje v jeho kázáních. Dokonce Neuschl říká,

---

¹⁰⁰ Srov. I. cyklus s. 8, 146; II. cyklus s. 128; III. cyklus. s. 109.

¹⁰¹ Srov. I. cyklus. s. 75.

¹⁰² I. cyklus. s. 145.

¹⁰³ Srov. I. cyklus. s. 76.

¹⁰⁴ Srov. I. cyklus. s. 83; PAVEL, Jan. *Salvifici doloris: apoštolský list Jana Pavla II. O křesťanském smyslu lidského utrpení z 11. února 1984.* s. 37-38.

že i když Maria nebyla zastíněna žádným osobním hříchem, přesto konala pokání po celý svůj přetěžký život. Neuschl tak vyjadřoval, že cesta ke svatosti vede vždy k pokání z důvodu stále se zvětšující lásky ke Kristu těch, kteří se k němu více přibližují.¹⁰⁵

Pannu Marii Neuschl nazýval též „obětujícím knězem“, když stála pod křížem svého Syna. Maria tak odevzdává Ježíše jako oběť Bohu jak na začátku jeho života, tak i nyní na konci při jeho smrti.¹⁰⁶ Na jiném místě také Neuschl vyjadřoval svůj osobní názor, že Panně Marii se Ježíš po svém vzkříšení zcela jistě zjevil jako první, aby jí potěšil.¹⁰⁷

1.3.2 Odvážný hlas „proti proudu“

Je třeba říci, že v řadách Neuschlových odpůrců se nejčastěji objevuje kritika jeho názorů ohledně žen a také jeho vyjadřování k Židům. Neuschl trpěl tím, že mezi jeho odpůrce patřili především pisatelé dobových liberálních novin, kteří jej nijak nešetřili, přestože se jejich kritika nesla spíše v satirickém duchu. Neuschl sám se během svých kázání notně ohrazoval na svou obranu, jak na několika místech v *Postních kázáních* uvádí.

Jako příklad Neuschlovy odvahy můžeme uvést jeho vlastní slova z I. cyklu *Postních kázání*, kterými se ztotožňoval i se svatým Pavlem: „*Vím tedy i já, že učiním se dnešní řečí svojí mnohým neoblíbeným. To mne však nemate. Kdybych lidem chtěl líbiti se, učeníkem Kristovým bych nebyl. (Gal 1, 10)*“¹⁰⁸

Tedy, ohledně žen se Neuschl několikrát vyjadřoval, jako např. na II. sjezdu katolíků československých 26. srpna 1898, kde byla jeho řeč značně zkritizována *Národními listy*¹⁰⁹, jak o tom bude později řeč v kapitole, zaměřené na Neuschlovo dílo. Zdá se, že Neuschl odpíral ženám právo na vzdělání a jejich rovnocenné společenské postavení na úroveň mužům. Neuschl však bystře postřehl nebezpečí liberalismu, který svým úsilím o rovnoprávnost a svobodu měl podíl na rozvratu rodin a společnosti, jelikož žena ztrácela identitu matky a „ženy v domácnosti“. Ženám Neuschl věnuje celou kapitolu v I. cyklu

---

¹⁰⁵ Srov. II. cyklus. s. 69.

¹⁰⁶ Srov. III. cyklus. s. 99-100.

¹⁰⁷ Srov. I. cyklus. s. 129.

¹⁰⁸ I. cyklus. s. 37.

¹⁰⁹ *Národní listy*, 1898 Ročník 38, 26.8.1898 Číslo 234, s. 2. *Kramerius – Digitální knihovna Moravské zemské knihovny v Brně*. [online]. ©2008-2012 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:8709985c-435f-11dd-b505-00145e5790ea>.

svých *Postních kázání*, kde popisoval Ježíšovu cestu na Golgotu a ukřižování, a ženám tak nabízel k následování obraz nejvznešenější ženy Panny Marie.

Neuschl dále svůj postoj vůči ženám více vysvětloval. Rozlišoval totiž muže, pro něž je určujícím rozum, od žen, jimž přisuzoval oblast citu. Božím posláním pro ženu je, aby byla jako první pěstounkou a vychovatelkou dítěte. Skrze toto její místo se obnovuje výchovná společnost, proto je tato její role natolik důležitá. Na příkladu Panny Marie tak Neuschl dosvědčoval, jakými ženami mají být v rodinách křesťanské matky. Ženy mají být silné a statečné jako Matka Boží pod křížem. Neuschl doceňoval významnou účast křesťanských žen na mnoha velkolepých křesťanských dílech, jež díky nim mohla vzniknout. Křesťanství tak dává ženám vlastní důstojnost. Je totiž vidět, že napříč dějinami byla práva žen diskriminačně pošlapávána, jako například v pohanském Řecku. K ponížení žen přispěla špatná výchova, kdy se ženy snažili čím dál více imponovat mužům na poli jejich dovedností a rolí. Proto Neuschl vyzdvihoval důležitost ženy v křesťanství, ale zároveň jí osvětloval její pole působnosti. Neuschl navštívil osobně několik hrobů světic, mezi nimiž nechybí například sv. Monika, sv. Scholastika, sv. Klára, sv. Justina nebo sv. Anežka, jak o tom sám v kázáních vypravuje. Důstojnost ženy se tedy obrazně řečeno získává věrným setrváním pod křížem Kristovým. Křesťanství dává mužům i ženám rovnocennost - ženy jsou „družkami“ mužů, ženy v křesťanství získávají trpělivost, vytrvalost, lásku, obětavost, sílu i zbožnost, což napomáhá jejich vychovatelské službě. Dobré a zbožné ženské osobnosti byly také přáním papeže Lva XIII., který se takto každoročně modlil k Panně Marii, vzoru všech matek. Z těchto důvodů Neuschl brojil proti světským snahám rozvrátit rodiny a společnost nesprávným zacílením ženského potenciálu. Ženy se tedy mohou vzdělávat, ale křesťanským způsobem, tj. aby zůstaly přitom „ženami“.¹¹⁰

Na několika místech by se také mohlo zdát, že Neuschl ostře brojí proti Židům¹¹¹. K tomuto musíme uvést opět vysvětlení samotného Neuschla, který říkal, že neútočí na židovský národ obecně¹¹², i když se neostýchá vytýkat třeba jejich nevěru v Kristovo božství, ale jeho kritika se nesla spíše do některých židovských řad, jako třeba k liberálním, svobodomyšlným, sociálně-demokratickým

---

¹¹⁰ Srov. I. cyklus. s. 73-96.

¹¹¹ Přestože píšeme počáteční písmeno velké, nejedná se u Neuschla o antisemitismus ani o antijudaismus, ale spíše o odpor k praktikám některých židovských představitelů, spočívajících především v lobbistických snahách, zajišťujících místo, postavení a moc ve společnosti.

¹¹² Srov. Řeč Roberta Neuschla. „*Je-li antisemitismus se stanoviska křesťanské mravouky oprávněn? A který?*“ (*Kazatel*, 1898, část soc.-homil., č. 2, s. 1-24)

redaktorům. Tito „socialističtí křiklouni“, „praví škůdci“ a „nekatolické kněžstvo“, jak je Neuschl nazýval, jistě nebyli příznivě nakloněni katolické církvi a zejména vůči kněžstvu. O tom svědčí řada míst, uvedených v *Postních kázáních*, kde se Neuschl proti těmto žalobcům bránil nejen za sebe, ale i za celou církev.¹¹³

Neuschl se také nebál kritizovat soudobé školství, zvláště univerzitní profesory, kteří svou bezbožnou výukou dopomáhali k výchově bezvěrců a k rozkladu společnosti. Hájil tak pozice církve ve školství skrze odkaz na dějinný vývoj a skrze potřebu pro udržení společnosti. Neuschl si byl vědom nebezpečí, plynoucích z populárního hesla „*Pryč od Říma!*“ a skrze liberalismus, započatý Francouzskou revolucí, a proto varoval věřící i před nimi. Také potíral „koukol“ protestantismu, ohrožující církev, a jeho výtky vyvracel pádnými důkazy.¹¹⁴

1.3.3 Vlastenec a obhájce církve

Roberta Neuschla můžeme skutečně označit nejen jako oddaného apologetu církve, ale i jako pravého vlastence národa českého. Ve svých *Postních kázáních* se projevoval jako veliký bojovník za církev Boží, jehož odvaha vycházela z hluboké osobní lásky ke Kristu a k jeho církvi. Neuschl také často poukazoval i na nebezpečí modernistických snah, které v jeho době byly velice aktuální.

Např. ve II. cyklu *Postních kázání* se Neuschl ohrazoval proti znevažování mravního zákona, sepsaného sv. Alfonsem z Liguori:

„Jakožto veřejný katolický kazatel a profesor katolické mravovědy, činím z tohoto posvátného místa slavný protest proti rouhavému, neslýchanému činu, který spáchán byl od velezrádců a odpadlíků na naši říšské radě! Odpadlíci a lidé mravně zbankrotěli, místo aby užitečnou činností zákonodárnou prospěli lidu, který je tam za tím účelem poslal, bijí tam božského Spasitele ve tvář a vznešený zákon Jeho mravní, v mravovědě svatého Alfonsa z Liguori uložený a slavným způsobem vícekrát od Stolice apoštolské schválený, opovažují se zváti nemravným!! Proti tomu jménem svým a vašim slavně protestují! My katolíci rozhodně si zakazujeme, aby odpadlíci od víry naší, aby velezrádci svými rouhavými ústy dotýkali se a špinili památku velikého světce a slavného učitele mravnosti křesťanské, sv. Alfonsa! Já vám řeknu pravou příčinu, proč jistí lidé Krista

¹¹³ Srov. I. cyklus. s. 143-144.

¹¹⁴ Srov. např. I. cyklus. s. 83; II. cyklus. s. 45, 55, 66, 72-74, 109, 124.

*a jeho zákon mravní ubíjí. Proto činí tak, protože vznešený zákon ten je nepohodlným, nemilým karatelem jejich bohapustého, sviňského života! Ostatně připomínám oněm neurvalcům, že ani tygr na mrtvé se nevrhá; to činí pouze šakal a hyena.*¹¹⁵

Také v psaném projevu Neuschl používal u zájmen a přívlastků Božích velká písmena na znamení úcty. V oslovování užíval Neuschl často vřelé: „*Přátelé drazí!*“ Nebo: „*Drazí v Kristu!*“ Jeho kázání vycházela hodně z přirozeného mravního zákona, jehož neměnnost na více místech obhajoval.¹¹⁶ A jako pravý vlastenec se Neuschl velice zasazoval také o obrodu národa:

„Ano život nadpřirozeně dobrý musí žítí opět národ náš a jím se obroditi, a pak bude opět národem svatým a pak též národem šťastným. Toť účel mých veřejných promluv a nábožných přednášek, abych opět viděl národ svůj zbožným, dobře katolickým, svatým a tím šťastným. Tím, myslím, že prokazuji národu svému největší službu vlasteneckou.“¹¹⁷

1.3.4 Pedagogický styl

Již bylo řečeno, že Robert Neuschl byl výborným řečníkem. Nemáme sice k dispozici autentický audiovizuální záznam jeho umění, ovšem při četbě jeho kázání vysvítá, že své myšlenky Neuschl skládal s jistým pedagogickým citem pro posluchače. Neuschlův styl byl vyučující i motivující. Nejdříve ve svých kázáních předkládal jednotlivé pravdy – cíl, ke kterému směřoval - a poté se pustil do postupného odhalování jejich významu. Vše podkládal odbornými argumenty i z jiných oborů a nevyhýbal se citování i církevních odpůrců včetně autorů jiného vyznání. Je tedy vidět, že Neuschl byl velmi vzdělaný a disponoval bohatým fondem literárních pramenů. Při obhajování jednotlivých pravd se snažil kráčet vedle čtenáře a všimnout si i jeho možných námitek, které pak sám uváděl a na ně odpovídal. Čtenář si tak skutečně může udělat plastický obrázek s hodnotnými závěry, protože se Neuschl nepohybuje jen na rovině striktně „dogmatické“, ale pootevívá širší dějinný horizont. Často Neuschl používal příklady ze života, na nichž dokresloval, co chtěl sdělit svým čtenářům. Ve svém pedagogickém umění využíval i zapojení citové stránky člověka, např. při popisu Kristových útrap, jinde se snažil získáním společného souhlasu motivovat posluchače k touze po realizaci slyšeného, ke změně života.

---

¹¹⁵ II. cyklus. s. 38-39.

¹¹⁶ Srov. např. II. cyklus. s. 113.

¹¹⁷ II. cyklus. s. 128.

Ve své předmluvě k II. cyklu *Postních kázání* Neuschl o tomto svém umu s pokorou vyprávěl, že: „...i když jednou kázal jsem 5/4 hodiny, lid jako přibitý poslouchal napnutě.“¹¹⁸

V Neuschlových kázáních také objevujeme Ježíšův styl vypravování, kdy Ježíš na základě běžných životních událostí a příkladů činil své poslání srozumitelnějším pro každého člověka. Tak i Neuschl se vydával v Kristových šlépějích a jednotlivé pravdy dotvrzoval aktualizací v moderní době.

1.3.5 Jako apoštol Petr „horlivec“ i „skála“

Při četbě Neuschlova stylu i zjištění výše uvedených poznatků se nemůžeme ubránit jistému přirovnání osobnosti Roberta Neuschla k postavě apoštola Petra. Neuschlův projev by napovídal jeho cholerické povaze, kdy se v něm střídaly různé nálady. Na jedné straně dokázal mírným i laskavým způsobem vysvětlovat předkládanou nauku svým studentům a posluchačům, ale zároveň, byla-li pošlapávána práva jeho osoby či ještě více samotné církve a důstojnost Krista, pak se dokázal také adekvátně rozhorlit a ozvat na jejich obranu.

Dalo by se říci, že jak horlivá, upřímná byla Petrova láska k jeho Mistru a Pánu, taková byla i Neuschlova láska ke Kristu, jemuž celý život oddaně sloužil. Neuschl popisuje, že tato Petrova láska byla vždy silnější než všechny Petrovy slabosti. Petr, který kdysi slavně vyznal Ježíšovo božství, se chvěje při zapírání svého Božského Mistra. O tomto zapření také píše sv. Augustin, jehož Neuschl cituje: „*Slabouká vlna řeči ženiny narazila na skálu a skála kolísá; jediný vánek učinil, že sloup nejsilnější se chvěje.*“¹¹⁹ Neuschl se díval na Petra již pohledem Spasitelova milosrdenství, kterým Ježíš vidí jeho silnou lásku.¹²⁰

Neuschl sám tedy potvrzoval, že měl velice úzký osobní vztah právě k tomuto apoštolu, který byl Kristu Pánu tolik na blízku, jenž však bojoval sám se sebou, se svou slabostí, aby o to více mohl být zase vyznamenán Pánovým vyvolením za vůdce učedníků i celé církve.¹²¹ Následující výpovědi tedy můžeme vztáhnout i na osobnost Neuschla:

---

¹¹⁸ II. cyklus. s. 3.

¹¹⁹ III. cyklus. s. 55.

¹²⁰ Srov. III. cyklus. s. 54-56.

¹²¹ Srov. II. cyklus. s. 89.

„Svatý Petr je, alespoň pro mne, jedna z nejsympatičtějších osob písmá sv. Jeho láska ohnivá ke Kristu Pánu, jeho ráznost, jeho upřímná lítost!! On klesl velice, ale také lítoval velice, a proto nejenom že odpustil mu Jeho božský Spasitel, ba ani slovíčkem nezmínil mu o tom později, když z mrtvých vstal, zvláště se mu zjevil a na důkaz, že na všechno zapomněl, že odpustil mu, učinil ho hlavou své církve první, prvním náměstkem svým na zemi a odevzdal mu celé stádo své. A ten, který chvěl se při hlasu prosté děvečky, stal se skalou v moři věků, na níž lámou se malomocně všech bouří vlny rozvzteklé.“¹²²

A na jiném místě Neuschl říká:

„Ten milý, ten dobrý, ten šlechetný sv. Petr! To je neobyčejně vzácná povaha – prostý, upřímný, šlechetný muž, rybář – a přece jak zlaté srdce bušilo v té hrudi jeho pod drsným, chudičským šatem jeho! Oh, to je vzorný kající! Na všechny časy budiž vzorem i nám! Kdykoliv o něm přemýšlím, vždy vytryskne mně slza upřímné k němu úcty a vděčnosti za takový příklad, jež zanechal nám lítostí svojí, ale zároveň jakýsi žal ozývá se ve mně, že posud nepodařilo se mně tak upřímně milovati božského Spasitele, jak On Ho miloval...“¹²³

I ke křesťanským mužům Neuschl, podobně jako Petr, odvážně promlouval, aby byli statečnými před světem:

„Mužové! Budete-li muži svědomitými, budete též muži neohroženými, dobrými, budete muži celými, povahami vzácnými, muži žulovými!... A kdyby celý svět se bortil a routil, dám troskami zasypati se, než bych opustil Krista, Spasitele svého, a prapor jeho.“¹²⁴

Neuschl často srovnával Petra s Jidášem jako dva typy provinilců. Oběma byla stále otevřená milosrdná náruč Spasitele, ale jen jeden z nich tuto Boží lásku přijal díky své lítosti. Na jednom místě Neuschl říká:

„Ubohý Petr, druhý apoštol Páně – i on velmi těžce provinil se na Mistru svém... ano moc provinil se, ale také moc slzí vyplakal, a to slzí nejupřímnější lítosti... Jak různé to konce dvou apoštolů... Kdežto o hrobě Jidášově nikdo neví, a kdyby o něm vědělo se, každý s hnusem a ošklivostí by odvrátil se od něho, pne se nad hrobem kajícího Petra nejkrásnější a nejvelebnější chrám světa křesťanského, protože knížetem je sboru apoštolského a klíčníkem nebes brány...“¹²⁵

---

¹²² I. cyklus. s. 63.

¹²³ II. cyklus. s. 91.

¹²⁴ I. cyklus. s. 53.

¹²⁵ II. cyklus. s. 44.

Neuschl vyznával, že byl sám hříšником, který se chtěl kát po celý život, a tak se snažil i každý týden přistupovat ke svátosti smíření.¹²⁶ Spolu se sv. Petrem se tak pokorně skláněl před Kristem slovy: „*Odejdi ode mne, Pane, vždyť já jsem člověk hříšný.*“ (Lk 5, 8) Neuschl se tedy s apoštolem Petrem spojoval především ve dvou hlavních charakteristikách: byl si vědom své slabosti a zároveň o Kristu skálopevně vyznával: „*Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého.*“ (Mt 16, 16)

1.3.6 Neuschlovy charakteristické vlastnosti

Na základě výše řečeného můžeme ještě krátce vypovědět o hlavních charakteristických vlastnostech Roberta Neuschla, které nám z popisu jeho osobnosti vysvítají. Robert Neuschl v jedné své řeči, kterou pronesl k stému výročí narození Františka Sušila¹²⁷, tohoto českého velikána a jeho osobnost popisuje v několika hlavních charakteristických rysech, jež zvolil podle počátečních písmen Sušilova příjmení. Po vzoru Neuschla bychom tedy i jeho počátečním písmenům v příjmení mohli přisoudit zejména: „N“ – názorovou pevnost, „E“ – eleganci v řeči, „U“ – učenost, „S“ – skromnost, „CH“ – charakter velkodušnosti, „L“ – lásku k svému národu.

Názorová pevnost byla pro Neuschla podstatným rysem. Nebylo jednoduché v tehdejší době nezůstávat osobou vlažnou, a naopak být osobností s jasnými a pevnými postoji. Neuschl tuto odvahu měl, jak dokazoval svými energickými projevy. Jistě mu nešlo o pohodlný život v souladu s dobovými tendencemi, ale naproti tomu bedlivě strážil dobro církve i svého národa. Díky této své pevnosti v postojích a názorech byl Neuschl lidmi jemu nakloněnými vděčně přijímán a jimi také považován za vůdčí autoritu, kterou stálo za to následovat.

Elegance v řeči byla také významnou charakteristikou Neuschlových promluv, ale i jeho psaného projevu. Neuschl uměl skvěle pracovat s posluchači, jak dokládají i bouřlivé ovace, které často ukončovaly jeho projevy na veřejnosti. Elegantní je styl, jakým Neuschl předkládal témata, kterým se ve svých řečech věnoval. Každá Neuschlova promluva tak přímo vybízela k zaujetí aktivního postoje k řečenému. Neuschl elegantně končil své promluvy vírou v naději na lepší zítřky, pevně opřen o Boží přísliby pomoci lidem na této zemi.

---

¹²⁶ Srov. I. cyklus. s. 67.

¹²⁷ „*Řeč, kterou o slavnosti 100leté památky narození Františka Sušila dne 19. června 1904 měl v Brně Dr. Robert Neuschl.*“ (Brno, 1905; *Vychovatelské listy*, 1906, č. 9-10, s. 338-348)

Učenost Neuschl dostatečně dokazoval svým širokým přehledem v jednotlivých naukách, v moderním vývoji ve světě, zvláště však ve svém teologickém vzdělání, jímž podpíral svá kázání a církevní pravdy víry. Neuschl se nespokojoval s jednoduchými odpověďmi na složité otázky a nenabízel je jen z čistě teologických věd, čímž se přibližoval chápání i nevěřících posluchačů, či lidí méně vzdělaných a znalých. Ve svých promluvách citoval hojné množství autorů, na něž se odkazoval, jak si můžeme povšimnout např. v jeho *Křesťanské sociologii*¹²⁸ nebo v *Postních kázáních*.

Skromnost u Roberta Neuschla nám zvláště dosvědčuje jeho odmítavý postoj k zájmu o svou vlastní osobu. Neuschl na to poukazoval např. několikrát v *Postních kázáních*, jejichž úvody i závěry naprosto jasně dokládají, za jakým účelem Neuschl tato kázání pronášel – vždy k větší cti a slávě Boží. Přestože byl Neuschl velmi úspěšným a oblíbeným kazatelem a řečníkem, nikdy si na této své popularitě nezakládal a ani díky svým znalostem se nepovažoval za lepšího než druzí, jelikož sám sebe považoval za jednoho z hříšníků. Výše zmíněné svědectví u Dominika Pecky v jeho románu *Světla na moři*, kde Pecka naznačuje, že Neuschl chodíval v „mnohokrát spravovaných botách“, by mohlo také přispívat k charakteristice Neuschla, jako skromného člověka.

Charakter velkodušnosti představuje Neuschlův zápal o dobro, mravní krásu, jeho dobrotu, náročnost, ale i milosrdnost a také ušlechtilost v svém kněžském povolání. Neuschl se snažil laskavým, přitažlivým způsobem zvěstovat radostnou zvěst pro každého člověka, kterou nám přinesl Ježíš Kristus. Spolu se svým Pánem se tak snažil neodsuzovat hříšníky, ale vést je k pokání a obrácení.

Láska k svému národu je pro Neuschla společná s Františkem Sušilem. Podobně jako Sušil, jehož nasazení pro český národ Neuschl vychvaloval, se i sám Neuschl obětavě zaslouhoval o povznesení úrovně národa i jeho hrdosti poctivým úsilím o formování správných a oddaných katolíků a upřímných vlastenců. Neuschl tak vybízel české muže i ženy k vlastenectví a k napodobování příkladů osobností.

---

¹²⁸ NEUSCHL, Robert. *Křesťanská sociologie*. I. díl. (Brno, 1898) II. díl. (Brno, 1900)

1.4 Závěr první kapitoly

První kapitola, kterou jsme představili Roberta Neuschla, nám vytěžila mnoho dosud neprobádaných a dříve neucelených informací do strukturovaného plastického obrazu. Ukázalo se tak, že rozsah Neuschlovy činnosti je bohatší, než pouze sociální nauka. Neuschl přednášel vedle křesťanské sociologie také morální teologii, fundamentální teologii, dogmatickou teologii a církevní právo.

Důležitou složkou jeho činnosti byla také pastore, o níž svědčí nejvýznamnějším způsobem Neuschlova kázání a slavnostní promluvy při významných událostech. Neuschl se zasazoval o povznesení ducha věřících i národní hrdosti. Významně si cenil cyrilometodějského odkazu, k jehož podpoře přispíval také literární činností.

Velkým přínosem se ukázala Neuschlova *Postní kázání*, z nichž jsme mohli vyzískat mnoho dosud neznámých údajů. Tyto informace tak nesporně obohatily dosavadní vědomosti o Neuschlově životě, a tak je můžeme ještě na závěr této kapitoly stručně shrnout.

V kázáních jsme se dočetli o Neuschlově oddaném vztahu k církvi, zvláště k papeži Lvovi XIII., u nějž např. pochvalně hodnotil počín zpřístupnění Vatikánského archivu pro historická studia, a na jehož sociální encykliku navazoval ve svém učení.

Neuschl na jednom místě kázání zmínil i svou rodinu v souvislosti s úzkým vztahem rodičů k dětem, a při té příležitosti také poukázal na statečnost svého otce, jenž se nezalekl ani při rozličných neštěstích, jež rodinu občas potkávala. Také zde mluvil o svém nejstarším bratru, což je spolu s výpovědí, uvedenou v závěti, důležitým svědectvím o Neuschlových sourozencích.

V kázáních vypovídal Neuschl i o svém profesorském poslání na bohosloveckém ústavě a o situaci, kdo tvořil v tehdejší době ve velké míře kněžský dorost – byli to spíše mladí muži z chudých vrstev rolníků, učitelů a řemeslníků.

Dozvěděli jsme se také o vřelém přátelství Roberta Neuschla s významnou českou literární osobností s Václavem Kosmákem, s kterým společně navštívili světové pašijové hry v Horní Amergavě, a jehož pohřbu se Neuschl účastnil.

Vedle zmiňované cesty do Bavorska podnikl Neuschl i další, o kterých v kázáních svědčil. Byla to cesta do Itálie, při níž Neuschl navštívil Neapol, kde byl svědkem zázraku s krví sv. Januária, a také navštívil věčné město Řím. Neuschl se zúčastnil první české poutě do Lourdes a také poutě do Svaté země.

Všechny tyto cesty a poutě byly pro Roberta Neuschla hlubokým duchovním zážitkem.

Významným svědectvím Neuschlových kázání jsou také jeho odvážné obranné řeči, hájící dobro církve i společnosti. Styl jeho promluv dosvědčuje Neuschlovu lásku k církvi i k vlasti, jeho touhu po mravní obnově národa i jeho pastýřskou horlivost pro svěřené duše. Význam vlastní osobnosti Neuschl skromně přenášel do pozadí, aby tak jako pokorný služebník Boží, přispíval k větší cti a slávě Boží.

V Neuschlových kázáních najdeme jeho oddanost a lásku k Panně Marii, ke svatým a především k Pánu svého života. Často Neuschl zmiňoval aktuální projevy církve, jako např. dogma o neposkvrněném početí Panny Marie, I. vatikánský koncil nebo boj s modernisty. Velmi blízký vztah měl Neuschl zvláště k apoštolu Petrovi, o němž na mnoha místech vypovídal, že byl jeho osobním vzorem pro zbožný křesťanský život.

Neuschl se několikrát bránil proti napadením své osoby v tisku, a ve svých kázáních se proti této kritice obhajoval. V kázáních tak osvětloval své postoje zvláště k ženám a k Židům, které by na první pohled mohly vyznívat poněkud nekřesťansky.

2 Dílo Roberta Neuschla

V předchozí kapitole jsme se seznámili s osobností Roberta Neuschla, jehož jsme se takto snažili představit v komplexním pohledu. Nyní již tedy víme, kdo Robert Neuschl byl a jaký život prožil. Aby předložené informace k jeho osobnosti byly co nejúplnější, je třeba ještě zmapovat dílo Roberta Neuschla, které se nám zachovalo, a které může být předmětem dalších bádání. Otázkou v této části bude: *Jaká byla literární tvorba Roberta Neuschla?* Odpověď na otázku bude smyslem druhé kapitoly.

Pro přehlednost druhou kapitolu rozdělujeme do tří podkapitol. Bude se jednat o *knihy Roberta Neuschla* (2.1), dále o publikace *článků v časopisech* (2.2) a nakonec o *Neuschlovy řeči, pronesené při významných příležitostech* (2.3).

Již dopředu upozorňujeme, že tato kapitola má spíše zevrubně informativní (kartotékový) charakter, jde tedy spíše o výčet dochované tvorby Roberta Neuschla bez podrobnějšího zkoumání jednotlivých literárních odkazů. Jako ústřední zdroj budeme užívat rozsáhlou bibliografii¹²⁹ od A. Podlahy.

2.1 Knihy Roberta Neuschla

2.1.1 Křesťanská sociologie

Jedná se o jedno ze dvou děl Roberta Neuschla, jež se nám zachovala v samostatné knižní podobě. Dvousvazkové dílo *Křesťanská sociologie* je vynikajícím obsáhlým dílem a jedním z prvních systematických pojednání na tomto poli u nás. Samotné dílo vytvářel Neuschl, jak sám uvádí, po dlouhých devět až dvanáct let sbíráním různých pramenů.¹³⁰

---

¹²⁹ PODLAHA, Antonín. *Bibliografie české literatury náboženské od roku 1828 až do konce roku 1913*. (Praha, 1923)

¹³⁰ Srov. „*Potměšilý a nepoctivý plagiátor*“ Dr. Robert Neuschl *‘Naší době’*. In: *Hlídky*, 1899, č. 3, s. 236.

První díl čítající 645 s. byl vydán v Brně roku 1898, druhý díl se 662 s. o dva roky později v roce 1900.¹³¹

Skalický poukazuje na to, že podnět pro sepsání díla vzešel od Neuschlova učitele Dr. Josefa Pospíšila, kterého Neuschl velmi obdivoval, jak sám píše:

*„Že odhodlal jsem se psáti a sestavovati zvláštní spis 'Křesťanská sociologie', zásluhou jest Jeho Milosti, vysoce důst. pana kanovníka královské kapituly brněnské, Dra Jos. Pospíšila, muže to v pravdě ideálního, velikého mistra a vzácného a milovaného a slavného učitele mého, jenž jako bývalý regens ústavu theol. v Brně k práci této mne vybídl a potřebné literární pomůcky mně přislíbil.“*¹³²

Neuschl svým dílem *Křesťanská sociologie* reaguje na sepsání první sociální encykliky *Rerum novarum* papeže Lva XIII. a její vydání v roce 1891. Neuschlův přístup k této společenské problematice vyjadřuje jeho úvodní obraz uvedený na začátku knihy tak, jak na něj poukazuje taktéž Skalický:

*„Začínám obrazem. Byla jedna loď. A loď ta byla pevně stavěna, vším potřebným dobře opatřena, měla dobré mužstvo, výborného kormidelníka a výtečný plavební řád. Vlastnictvím byla jednoho přemocného, spolu však velmi dobrého pána, jenž chránil ji jako zřítelnice oka svého, takže dlouho konala plavby daleké po všech mořích bezpečně a bez úrazu. Za jedné však bouřlivé noci přepadli loď tu lidé zlí a zmocnili se jí. Svým majetkem ji prohlásivše zahnali kormidelníka a staré mužstvo; novým řádem plavebním ji opatřivše zpřetínali lana, jimiž v přístavu bezpečně stála, a pustili ji v čas bouře na širé moře. Od té chvíle stíhá loď tu neštěstí za neštěstím. Zlomen je stěžeň, roztrhány její plachty – hnána od úskalí na úskalí, brání se pouze pevnou konstrukcí svojí úplnému utonutí. A v patách za ní loď pirátů, kteří místo pomoci se nad neštěstím jejím chechtají. Toť obraz společnosti lidské, domény to Boží, kdysi přešťastné, nyní však přenešťastné, protože odpoutané, odvázané, odtržené od pána svého, od Boha.“*¹³³

Robert Neuschl se tak ve své *Křesťanské sociologii* snažil rozšířit ekonomickou teorii, sociologii a sociální politiku o křesťanské stanovisko,

---

¹³¹ Srov. OVEČKA, Libor. "Člověče, bylo ti oznámeno, co je dobré--": česká katolická morální teologie 1884-1948. s. 308; PODLAHA, Antonín. Dr. Robert Neuschl..., ČKD, 1915/2, s. 182-183, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=4629> (2016).

¹³² SKALICKÝ, Karel. *Katolická filosofie a teologie zvláště tomistická v české společnosti XIX. a XX. století*. In: *Slovo a naděje: sborník*. s. 58.

¹³³ Tamtéž, s. 58-59.

podložené citacemi církevních autorů. Neuschl si byl vědom nebezpečí, jaké skýtal nenáboženský liberalismus, postupně se rozšiřující od Francouzské revoluce, a jenž dal popud také k současné podobě socialismu. Robert Neuschl ve svém díle zmiňuje tři hlavní problémy, jimž se postupně věnuje: 1. urbanizace různých zemí díky liberalismu (zrušení selského stavu), 2. industrializace (zrušení řemesel), 3. díky tomu vzniklá dělnická otázka, jejíž řešení spatřoval Neuschl pouze v návratu k učení katolické církve. Neuschlovo rozsáhlé dílo je především kompilací různých „citací“ (užité uvozovky níže vysvětlujeme, pozn. autora) a ani struktura výkladu zde není souvislá. Nešpor uvádí, že v době svého vydání dílo nemělo příliš velký vědecký ohlas.¹³⁴

U *Křesťanské sociologie* musíme také zmínit i důraznou kritiku tohoto díla, která se objevuje v *Lidových novinách* ze dne 6. prosince 1900. Autor příspěvku zde posměšně hodnotí jinak všeobecně ceněné řečnické schopnosti Roberta Neuschla, ale především jej podrobuje kritice jakožto sociologa. Autor se zde opírá o kritiku, uveřejněnou v *Naší době*, načež Neuschlovi *Křesťanskou sociologii* považuje za plagiát a v souvislosti s Neuschlovým věnováním v předmluvě knihy „ke cti a chvále Ukřižovaného“ ji dokonce nazývá svatokrádeží. Dle kritiky Neuschlovo dílo obsahuje celou škálu výpisků z různých děl, které Neuschl cituje jen výjimečně či naprosto vůbec. Neuschlovi je zde krom toho vytýkána bezmyšlenkovitost a nesourodost textu, díky čemuž si v některých případech i protiřečí. Některé pasáže jsou doslovnou citací bez uvozovek a uvedení pramene. Je zde vytýkáno tedy ne ani tak přínos díla samotného, jako spíše právě spisovatelská metoda, díky které si Neuschl, dle kritiky, osvojuje výpisky jiných autorů a bez udání citací je tak vlastně vydává za vlastní.¹³⁵ Proti této kritice se však Neuschl výslovně odvolává v svém již uvedeném článku.¹³⁶

2.1.2 Postní kázání

Postní kázání představují třídílný cyklus, z něhož poslední je zaměřen konkrétně christologicky. První dva cykly *Postních kázání* (1899 a 1901)

---

¹³⁴ Srov. NEŠPOR, Zdeněk R. *Slovník českých sociologů*. s. 286.

¹³⁵ Lidové noviny, 1900, ročník 8, 6.12.1900, číslo 279, s. 3. *Kramerius – Digitální knihovna Moravské zemské knihovny v Brně*. [online]. ©2008-2012 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:54a8deb9-435f-11dd-b505-00145e5790ea>.

¹³⁶ Srov. „*Potměšilý a nepoctivý plagiátor*“ Dr. Robert Neuschl *‘Naší době’*. In: *Hlídka*, 1899, č. 3, s. 235-240.

byly přeloženy roku 1901 v Lublani také do slovinštiny Františkem Hierschem pod názvem: „*Jezusovo trpljenje in sedanji čas*“.¹³⁷ Jelikož se *Postním kázáním* věnujeme podrobněji ve třetí kapitole této práce, ponecháváme jejich bližší představení do podkapitoly o *obecném rozdělení a celkovém rozvržení látky* (3.1).

2.2 Články Roberta Neuschla v časopisech

V časopise *Hlídky* (1896) nacházíme článek Neuschla, v němž uvedl svou kritiku „*Malthusova teorie čili zákon lidnatosti (populační)*.“ (*Hlídky*, 1896, č. 3, s. 193-200; č. 4, s. 271-275; č. 5, s. 321-327; č. 6, s. 405-414)

Další článek nacházíme opět v *Hlídky* (1899), kde se Neuschl hájí proti kritice svého díla *Křesťanská sociologie*, uveřejněné v *Naší době*, jak jsme ji zmínili výše. Neuschl svou obhajobou vystupuje i proti liberalismu i protestantismu. Článek má název: „*'Potměšilý a nepoctivý plagiátor' Dr. Robert Neuschl 'Naší době'*.“ (*Hlídky*, 1899, č. 3, s. 235-240)¹³⁸

2.3 Řeči pronesené Robertem Neuschlem při významných příležitostech

U příležitosti oslavy stého výročí narození Františka Sušila Robert Neuschl pronesl 19. června 1904 oslavnou řeč¹³⁹ ve dvoraně Besedního domu v Brně. Na hojnou účast při této příležitosti poukazuje i fakt, že se místo zamýšleného rozdání 1000 ks knih rozdalo až přes 1200 ks. Neuschl při této příležitosti vydal úchvatné svědectví o „svatém“ životě Františka Sušila. Osobnost Františka Sušila vyjádřil Neuschl pomocí jednotlivých charakteristik

---

¹³⁷ Srov. BÍLEK, Jiří. *Kněžské hroby na ústředním hřbitově v Brně*. s. 15; *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Díl 18, Navary-Oživnutí*. s. 249; PODLAHA, Antonín. *Dr. Robert Neuschl...*, ČKD, 1915/2, s. 182-183, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=4629> (2016).

¹³⁸ Srov. PODLAHA, Antonín. *Bibliografie české literatury náboženské od roku 1828 až do konce roku 1913*. s. 1531.

¹³⁹ „*Řeč, kterou o slavnosti 100leté památky narození Františka Sušila dne 19. června 1904 měl v Brně Dr. Robert Neuschl*.“ (Brno, 1905; *Vychovatelské listy*, 1906, č. 9-10, s. 338-348)

na počáteční písmena Sušilova jména.¹⁴⁰ Řeč Roberta Neuschla byla uvedena jako třetí v pořadí v souboru přednášek s názvem „*Památce Sušilově*“, který připravil Vladimír Šťastný.¹⁴¹

Těž slavnostní řeč pronesl Robert Neuschl *při zádušní slavnosti výročí dvaceti pěti let od smrti Františka Sušila* a při této příležitosti vyzdvižení ostatků Matěje Procházky († 26. listopadu 1889) a přenesení jeho rakve do společného hrobu právě se Sušilem. Zádušní slavnost proběhla v pondělí 30. října 1893¹⁴² v katedrále na Petrově. Neuschlova řeč¹⁴³ oslavovala oba dva české velikány jako Boží pravdou nadšené učitele a pravé křesťanské vlastence. Neuschl tak vybízel i k následování jejich ctností. Pontifikální requiem sloužil biskup František Saleský Bauer.¹⁴⁴

Další zmínku o společenské příležitosti, kde Robert Neuschl promlouval, najdeme ve vydání *Národní politiky* z 2. listopadu 1897. Je zde uvedena zpráva o schůzi *křesťansko-sociálního spolku ženského*, která se konala za značného množství žen a dívek všech stavů ve dvoraně svatováclavské záložny v Praze 31. října 1897. Robert Neuschl zde přednášel o *antisemitismu*¹⁴⁵ dle učení křesťanské mravouky, přičemž zmínil vzrůstající se převahu Židů a jejich moci, které se Židé domáhají v evropských zemích a u nás. Svou řečí také Neuschl vybídl ženy k práci na zásadách svépomoci a křesťanské obětavosti.¹⁴⁶

Robert Neuschl promlouval na *II. sjezdu katolíků českoslovanských* ve velké dvoraně žofínské, ale jeho řeč byla značně zkritizována v *Národních listech* z 26. srpna 1898. Na sjezdu bylo přítomno několik set osob, zvláště kněží, a významné osobnosti jako např. kardinál hrabě Schönborn. Duchovní sílu

---

¹⁴⁰ „S“ - svatost svého života, „U“ - učenost, „Š“ - štít pravověrnosti, „I“ - ideálnost, „L“ - láska k národu svému.

¹⁴¹ Srov. MASÁK, Emanuel. *Dějiny dědictví sv. Cyrila a Metoděje v Brně: 1850-1930*. s. 245, 263.

¹⁴² Podlaha uvádí chybný rok konání slavnosti, tedy až o rok později 1894. Avšak Masák rok 1893 uvádí hned dvakrát, navíc u Podlahy jsem se setkal s častějšími nepřesnostmi, způsobenými množstvím zpracovávaných informací. Správný rok 1893 je uveden i v časopise *Kazatel* (1894), kde Neuschlovu promluvu najdeme. Srov. PODLAHA, Antonín. *Bibliografie české literatury náboženské od roku 1828 až do konce roku 1913*. s. 571; MASÁK, Emanuel. *Dějiny dědictví sv. Cyrila a Metoděje v Brně: 1850-1930*. s. 258; *Kazatel*, 1894, s. 292, 437.

¹⁴³ „*Panegyricus čili slavnostní promluva*.“ (*Kazatel*, 1894, s. 292-297, 437-443)

¹⁴⁴ Srov. MASÁK, Emanuel. *Dějiny dědictví sv. Cyrila a Metoděje v Brně: 1850-1930*. s. 258.

¹⁴⁵ „*Je-li antisemitismus se stanoviska křesťanské mravouky oprávněn? A který?*“ (*Kazatel*, 1898, část soc.-homil., č. 2, s. 1-24)

¹⁴⁶ *Národní politika*, 1897, ročník 15, 2.11.1897, číslo 303, s. 2. *Kramerius – Digitální knihovna Moravské zemské knihovny v Brně*. [online]. ©2008-2012 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:d4926b20-c97e-11dc-b51d-000d606f5dc6>.

zde prokázala zvláště Morava svou účastí a vyjádřením podpory. Robert Neuschl mluvil o *otázce ženské*¹⁴⁷. Jeho přednáška byla kritizována jako smutná výjimka mezi, dle kritiky, jinak nejinteligentnějšími a nejosvícenějšími přívrženci a bojovníky strany. Jeho přednáška byla zřejmě plamenná a fanatická, připomínající svým způsobem misionářský agitační styl, což nějak nehrálo do noty slavnostnímu rázu setkání. Neuschl v přednášce mluvil o „sprost’áctví liberálních listů“ a poukazoval na zkaženou a nemravnou společnost své doby, a o civilním sňatku prohlásil, že je „sprostým kuběnářstvím“. Jeho řeč byla prý značně nesouvislá a zmatená. Neuschl zde připomínal podřízenost žen vůči mužům, jakožto zákon věčný, od Boha daný. Tak se i samotný sjezd vyslovil proti emancipaci žen, uznal však právo žen na vyšší vzdělání. Neuschl vyzdvihl ženy křesťanské, ale obecně ženám upíral schopnost k vědě, neboť ženy měly být nanejvýš ošetřovatelkami nemocných, a ne jejich lékařkami. Kritizoval americké a ruské studentky, jelikož žena se tak vzdalovala mateřskému povolání, a nad to ženy, dle Neuschla, nemají tvůrčí sílu ve vědě a literatuře, a proto nemohou konkurovat mužům. Neuschl dále ženám nepřiznával právo angažovanosti v politice a u voleb. Emancipaci žen přirovnával ke zkáze žen v době antiky. Neuschl navrhoval, aby byl v Praze zřízen výchovný ústav pro české dívky, který by stávil na křesťanských zásadách a byl by pod správou nějakého ženského kláštera. Neuschl v řeči dále brojil proti protestantismu, Husově kultu a svobodomyšlnému kultu, čímž probudil v posluchačích vlnu nadšení. Sjezd byl ukončen papežským požehnáním papeže Lva XIII., zasláným v telegramu a přečteným kardinálem Schönbornem.¹⁴⁸

Další Neuschlovou promluvou byla, dle *Moravské orlice*, Neuschlova řeč „o rolnictvu a liberalismu“¹⁴⁹ na veřejné schůzi *Katolicko-politické jednoty vyškovské* ve Slavkově v sále hostince U slunce 16. prosince 1894.¹⁵⁰

Následující slavnostní řeči a kázání, které Neuschl pronesl při významných příležitostech budeme uvádět jen výčtově, dle rozdělení v bibliografii od Podlahy.

---

¹⁴⁷ „Otázka ženská.“ (*Kazatel*, 1899, část soc.-homil., č. 1, s. 11)

¹⁴⁸ *Národní listy*, 1898, ročník 38, 26.8.1898, číslo 234, s. 2. *Kramerius – Digitální knihovna Moravské zemské knihovny v Brně*. [online]. ©2008-2012 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:8709985c-435f-11dd-b505-00145e5790ea>.

¹⁴⁹ „*Rolnictvo a liberalismus*.“ Řeč, kterou měl Neuschl dne 16. srpna 1894 na schůzi *Katolicko-politické jednoty vyškovské* ve Slavkově. (*Kazatel*, 1902, část soc.-homil., č. 4, s. 49-64)

¹⁵⁰ *Moravská orlice*, 1894, ročník 32, 14.12.1894, číslo 284, s. 2. *Kramerius – Digitální knihovna Moravské zemské knihovny v Brně*. [online]. ©2008-2012 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:2a4d4443-32f0-11de-992b-00145e5790ea>.

2.3.1 Obrana víry a věrouka

Dne 11. února 1900 pronesl Neuschl v Třebíči řeč: „*Že náboženství křesťanské věci soukromou není.*“ (Kazatel, 1900, část soc.-homil., č. 3, s. 1-16; č. 4, s. 1-3)

Na katolickém sjezdu v Brně dne 1. září 1903 přednesl řeč: „*Zdali klesají státy a národové katoličtí.*“ (Kazatel, 1903, část soc.-homil., č. 4, s. 54-64; č. 5, s. 65-72)

Na katolickém sjezdu v Turnově dne 21. srpna 1899 měl řeč: „*O významu a důležitosti křesťanství pro společnost lidskou vůbec a učení jeho o autoritě, spravedlnosti a lásce zvláště.*“ (Kazatel, 1899, část soc.-homil., č. 4, s. 6-16; 1900, část soc. homil., č. 1, s. 1-4)

Na veřejné schůzi *Katolicko-politické jednoty pro hejtmanství novoměstské* dne 23. srpna 1891 v Bystřici nad Pernštýnem pronesl Neuschl řeč s názvem: „*Materialismus.*“ (Kazatel, 1901, část soc.-homil., č. 2, s. 25-32; č. 3, s. 33-41)

2.3.2 Asketika

Dne 30. června 1898 při slavnosti *Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje* v Třebíči v chrámu u sv. Prokopa měl Neuschl řeč: „*O modlitbě.*“ Část theoretická. (Kazatel, 1898, část soc.-homil., č. 4, s. 9-16) Část praktická. (Kazatel, 1899, část soc.homil., č. 1)

2.3.3 Homiletika

Neuschl pronesl kázání: „*Že náboženství křesťanské věci soukromou není.*“ (Kazatel, 1900, část soc.-homil., č. 3, s. 1-16; č. 4, s. 1-3)

„*Vítězství a zásluhy praporu Kristova.*“ Další z přednesených kázání, a to dne 5. srpna 1900 při svěcení praporu *Svatojosefské jednoty* v Novém Městě. (Kazatel, 1900, část soc.-homil., č. 4, s. 4-16; 1901, část soc.-homil., č. 1, s. 1-4)

Roku 1898 v kostele sv. Tomáše v Brně pronesl Neuschl I. cyklus již zmiňovaných *Postní kázání*. (Brno, 1898)

Na první cyklus dále navazuje *Secunda post naufragium tabula*. *Druhý cyklus kázání postních*. (Brno, 1901)

A jako poslední z cyklu *Postních kázání* doplňuje Neuschl *Kázání postních cyklus III. Kázání christologická*. (Brno, 1908)

Dne 28. srpna 1906 při eucharistickém sjezdu v Brně pronesl Neuschl další kázání, v němž promluvil o nejsvětější oběti mše svaté. (*Eucharistia S.S.:*

orgán Spolku kněží klanějících se nejsvětější Svátosti Oltářní, 1907, č. 4, s. 59-61; č. 5, s. 72-77)

Na sjezdu katolické arcidiecéze olomoucké v Kroměříži dne 26. srpna 1901 měl Neuschl řeč: „*O manželství a křesťanské rodině.*“ (*Kazatel*, 1902, část soc.-homil., č. 1, s. 1-16; č. 2, s. 17-32)

Další kázání přednesl pak na eucharistickém sjezdu dne 31. července 1899 s názvem: „*Přítomnost Krista Pána v církvi katolické souvisí nutně s křesťanstvím, jakožto nejdokonalejším, jedině pravým a božským náboženstvím.*“ (*Eucharistia S S.*, 1899, č. 12, s. 231-243)

„*O poslání církve katolické.*“ Tuto slavnostní promluvu pronesl Neuschl dne 25. srpna 1896 při generální schůzi *Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje* v Rajhradě. (*Kazatel*, 1903, část soc.-homil., č. 3, s. 33-48; č. 4, s. 49-54)

Historické kázání měl na druhou neděli velikonoční: „*O schizmatech papežských.*“ (*Kazatel*, 1898, s. 201-211)

„*Otázka dělnická.*“ Dne 22. prosince 1894 pronesl tuto řeč na schůzi *Katolicko-politické jednoty přerovské* v Přerově. (*Kazatel*, 1898, část soc.-homil., č. 1, s. 1-16)

„*Rolnictvo a liberalismus.*“ Řeč, kterou měl Neuschl dne 16. srpna 1894 na schůzi *Katolicko-politické jednoty vyškovské* ve Slavkově. (*Kazatel*, 1902, část soc.-homil., č. 4, s. 49-64)

„*Je-li antisemitismus se stanoviska křesťanské mravouky oprávněn? A který?*“ (*Kazatel*, 1898, část soc.-homil., č. 2, s. 1-24)

„*O dobročinnosti křesťanské.*“ Řeč přednesl Neuschl dne 8. prosince 1890 v Brně na veřejné schůzi *Spolku sv. Vincence z Pauly*. (*Kazatel*, 1903, část soc.-homil., č. 1, s. 1-8)

„*O důležitosti a významu tisku.*“ (*Kazatel*, 1898, část soc.-homil., č. 3, s. 1-8; č. 4, s. 1-8)

„*O chudobě.*“ Tuto promluvu pronesl dne 8. prosince 1894 při generálním shromáždění *Spolku sv. Vincence z Pauly*. (*Obzor: list pro poučení i zábavu*, 1895, č. 1, s. 1-5; *Kazatel*, 1903, část soc.-homil., č. 1, s. 8-16)

„*O spalování mrtvol.*“ (*Kazatel*, 1901, část soc.-homil., č. 3, s. 42-48; č. 4, s. 49-64)

Dne 13. října 1895 kázal Neuschl při svěcení chrámu Páně v Líšni. (*Kazatel*, 1898, s. 117-133)

„*Panegyricus čili slavnostní promluva.*“ Řeč přednesl dne 30. října 1893 v Brně při zádušní slavnosti přenesení ostatků Františka Sušila a Matěje Procházky. (*Kazatel*, 1894, s. 292-297, 437-443)

„*Řeč slavnostní, kterou za příčinou 50tiletého biskupského jubilea sv. Otce Lva XIII. proslovil ve veřejné schůzi katol.-polit. jednoty brněnské dne 19. února 1893 Dr. Robert Neuschl, profesor bohosloví v Brně.*“ (*Kazatel*, 1900, část soc.-homil., č. 1, s. 5-16)

2.3.4 Sociologie a charita

„*Darwinistický evolucionismus ve vědách společenských.*“¹⁵¹

„*Práva práce vůbec a právo volební zvlášť dle zásad katolických.*“
Řeč přednesl Neuschl na I. katolickém sjezdu československém v Brně. (*Kazatel*, 1903, část soc.-homil., č. 2, s. 17-32)

„*Smlouva pracovní a spravedlivá mzda práce.*“¹⁵²

„*Svobodomyslníci a sociální demokraté.*“ Řeč, kterou Neuschl pronesl dne 23. září 1894 na schůzi *Katolicko-politické jednoty* v Novém Městě.¹⁵³

„*Otázka ženská.*“ (*Kazatel*, 1899, část soc.-homil., č. 1, s. 11)

2.3.5 Církevní dějiny české

„*Řeč, kterou o slavnosti 100leté památky narození Františka Sušila dne 19. června 1904 měl v Brně Dr. Robert Neuschl.*“ (Brno, 1905; *Vychovatelské listy: hlas učitelů katolických*, 1906, č. 9-10, s. 338-348)

---

¹⁵¹ NEUSCHL, Dr. Robert. *Darwinistický evolucionismus ve vědách společenských.* (1 - 17), -, ČKD, 1908/1909, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=28906> (2016).

¹⁵² NEUSCHL, Dr. Robert. *Smlouva pracovní a spravedlivá mzda práce.* (1 - 5), -, ČKD, 1899, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=29048> (2016).

¹⁵³ NEUSCHL, Robert. *Svobodomyslníci a sociální demokraté: (řeč Roberta Neuschla na schůzi katolickopolitické jednoty v Novém Městě dne 23. září).* V Praze: Cyrillo-Methodějská knihtiskárna (V. Kotrba), 1895. Slova pravdy: laciné čtení časové.

3 Cyklus Postních kázání Roberta Neuschla z christologického pohledu

Ve třetí kapitole chceme blíže představit *Postní kázání* Roberta Neuschla a podrobit je zkoumání z pohledu christologie. Tato kapitola určovala původní záměr celé práce, avšak, jak jsme již uvedli, celkové bádání přineslo více poznatků, než jsme očekávali. Pokusíme se tedy touto částí doplnit celkový obraz o osobnosti Roberta Neuschla, nyní především skrze prezentaci jeho teologického myšlení.

Třetí kapitolu rozdělujeme na čtyři podkapitoly, v nichž budeme hledat odpovědi na otázku: *Jaké pojetí christologie zastává ve svých Postních kázáních Robert Neuschl?*

V první podkapitole se budeme věnovat *obecnému rozdělení a celkovému vymezení látky* (3.1). Bude nás zajímat stavba celého cyklu, jednotlivé obsahy a hlavní témata, kterým se v kázáních Neuschl věnuje.

Druhá podkapitola nás seznámí s *citovanými biblickými prameny* (3.2), jež Neuschl ve svých kázáních užívá. Budeme tak mít představu, jaké teologické zaměření v Bibli u Neuschlovy christologie převládá.

Třetí podkapitola (3.3) představuje jádro tohoto oddílu, které tvoří jednotlivá konkrétní *christologická* zaměření. Zde tedy podkapitolu dělíme na celkem sedm hlavních bodů. Jedná se o: *christologické tituly* (3.3.1), *Ježíšovo vědomí vlastní identity* (3.3.2), *dvojitá přirozenost v Kristu* (3.3.3), *vykupitelské dílo Boží* (3.3.4), *klíčové christologické texty Písma* (3.3.5), *Ježíšův odkaz v církvi* (3.3.6) a *Trojiční teologii* (3.3.7).

Ve třetí podkapitole (3.4) se budeme snažit celkově *shrnout Neuschlovo pojetí christologie* tak, jak je představuje ve svých *Postních kázáních*. Zde bychom měli vytěžit zjištěné informace do závěrečné výpovědi o Robertu Neuschlovi jakožto teologovi.

3.1 Obecné rozdělení a celkové vymezení látky

Dostáváme se tedy k teologickému dílu Roberta Neuschla, jež prezentují jeho *Postní kázání*. V nich skutečně nahlížíme hloubku duše i myšlení a osobní víru

Roberta Neuschla, s jakou se stával vnitřně spojenějším se svým Mistrem a Pánem jako věrný hlasatel jeho evangelia. Čtenář se při četbě a rozjímání Neuschlových úvah o ceně Kristova vykoupení stává sám vnímavějším pro osobní tajuplný tichý rozhovor s Ukřižovaným. Jsme pozváni do blízkosti Boží v opuštěnosti jeho Syna, do zdánlivé prohry nebes¹⁵⁴, již však o to více prozáří radost a vznešenost Božího obratu ve slávě jeho vítězství.

Cyklus *Postních kázání* je celkem třídílný (nikoliv pouze dvoudílný, jak často prameny uvádějí). Sami jsme na poslední třetí díl narazili až později na jediném místě, a to díky Moravské zemské knihovně v Brně, která tento exemplář laskavě nabízí veřejnosti v digitalizované podobě. Dalo by se říci, že první dva cykly spolu vzájemně více souvisí, jelikož se orientují především na pašijové události vnímané z hlediska vykoupených lidí, zatímco třetí cyklus klade těžiště více na zaměření christologické jako důkaz božství Ježíše Krista na pozadí těchto událostí. Skoro by se dalo říci, v prvních dvou cyklech vystupujeme spolu s Božím Synem cestu vzestupnou – cestu křížovou - na Golgotu, v třetím cyklu shlížíme sestupně z Kristova kříže důvěrným pohledem Božího Syna.

Nyní se podívejme na strukturu a rozvržení látky v jednotlivých cyklech kázání. Jelikož *Postní kázání* nemají uvedený vlastní obsah, pro lepší orientaci čtenáře jsme se o rozčlenění témat pokusili (včetně uvedení odkazu na příslušné strany) a uvádíme je na začátku popisu jednotlivých cyklů níže.

3.1.1 První cyklus

Obsah I. cyklu

3-8	Úvod – velikost Boží a jeho vykupitelské dílo, rozvrhnutí látky
8-27	Poslední večeře a Getsemany – cíl a určení člověka, nauka o hříchu
28-48	Výslech velerady – zrada Jidášova a věčný oheň pekla, trest smrtelného hříchu
49-72	Pilátův soud – Petr, o pokání, o milosrdenství Božím
73-96	Cesta na Golgotu a ukřižování – Panna Maria, o ženách
97-123	Poslední slova Spasitele a jeho smrt – pohanský setník, Josef z Arimatie, Nikodém, božský původ křesťanství, o mužích
124-144	Zázraky při smrti Spasitele – o zmrtvýchvstání
144-146	Závěr

Tento první cyklus *Postních kázání* pronesl Robert Neuschl roku 1898 v chrámu Páně sv. Tomáše v Brně a písemně byla kázání vydána o rok později

---

¹⁵⁴ „V srdcích plesali nepřátelé Kristovi a s nimi peklo. Byl to okamžik jejich domnělého vítězství...“ III. cyklus. s. 98.

rajhradskými benediktiny v Brně (1899). V prvním cyklu autor čerpá ze všech evangelistů, zvláště však ze synoptiků. Rozčlenění do šesti (bezejmenných) kapitol je zde modelové i pro ostatní dva cykly. První cyklus obsahuje podrobné vylíčení událostí Ježíšovy smrti, zatímco druhý a třetí cyklus již představují určitou nástavbu a rozvíjení jednotlivých témat.

3.1.2 Druhý cyklus

Obsah II. cyklu

5-8	Úvod – jubileum, příprava na smrt, rozvržení látky
8-22	Vykupitelské dílo Boží
8-19	A) Největší dílo pro člověka
8-10	1. stvořený člověk
11-18	2. pád člověka
18-19	3. navrácení štěstí člověku
19-22	B) Nejčestnější, nejslavnější dílo pro Boha – Boží dokonalosti
19-20	1. moudrost
20	2. láska
20-21	3. svatost
21	4. spravedlnost
21-22	5. moc
23-44	Poslední večeře a zatčení – Petr a Jidáš
45-63	Pilátův soud a ukřižování – Pilát
63-85	Cesta pokání a přivlastnění Kristových zásluh, zvláště ve svátosti pokání
67-71	A) Připodobnění Kristu skrze pokání – cesta křesťana vede přes utrpení, „Per ardua ad astra!“ (Cestou kříže k nebi blíže!) <ul style="list-style-type: none"> • postoj pokání – vzory (nejvýznamnější vzor Kristus) • dvě cesty: nevinnosti x pokání (omilostněný hříšník)
71-85	B) Život nadpřirozeně dobrý – nehřešit těžce + přijímat svátosti
75-85	Svätost pokání – o zpytování svědomí
86-115	Svätost pokání – lítost a vyznání, ovoce svátosti pokání
116-127	Svätost pokání – zadostiučinění
127-128	Závěr

Druhý cyklus *Postních kázání* nese název „*Secunda post naufragium tabula*“ (Druhá záchranná deska po ztroskotání se lodi), což je citací sv. Jeronýma z listu Demetriadovi, a poukazuje na obnovu milosti posvěcující skrze svátost smíření, jež je tak spolu s eucharistií, jak uvádí Neuschl, „životním nervem a duší křesťanství“¹⁵⁵. Tato kázání pronesl Robert Neuschl

¹⁵⁵ Srov. II. cyklus. s. 72.

opět u sv. Tomáše v Brně a to roku 1901. Stejného roku byla vydána v tištěné podobě opět v Brně. V předmluvě k druhému cyklu sám autor uvádí, že jde o vzájemné doplnění s již publikovaným prvním cyklem a o rozšíření o další témata. V těchto kázáních autor využívá zřetele především na evangelium sv. Jana. Druhý cyklus je rozdělen na tři a tři kapitoly, z nichž první tři kapitoly se zaměřují na vykupitelské dílo Kristovo, zbylé tři kapitoly se věnují především svátosti pokání.

3.1.3 Třetí cyklus

Obsah III. cyklu

7-14	Úvod – božství, Poslední večeře, zatčení Krista
14-32	Důkaz božství Krista Ježíše
14-15	- pohanský svět
16-18	- SZ
19-22	- NZ
22-26	- sebevědomí Ježíše (synoptici)
26-27	- prohlášení učedníky
27-28	- čtvrté evangelium (apoštol Jan)
28-32	- apoštol Pavel
33-50	Věrohodnost knih Písma svatého
33-39	- výslech židovskou veleradou
39-41	- otázka věrohodnosti knih Písma svatého
41-44	- NZ – rukopisy, apoštolové, apoštolští otcové, odpůrci
44-48	- SZ – první křesťané, pohané, Židé, způsob napsání, prostota apoštolů
48-50	- pokrok vědy, nálezy
51-65	Kristus „evangelický“ je pravý Bůh
51-56	- 2 typy hříšníků: Jidáš a Petr
56-65	- Ježíšova osobnost, ctnosti
66-81	Kristus jako Bůh činí zázraky
66-71	- soudní dvůr Piláta
71-81	- zázraky Krista
82-95	Božská vševědoucnost
82-85	- bičování, odsouzení a cesta křížová
85-95	- Kristova proroctví
96-111	Kristus je pravý Bůh i v utrpení
96-102	- Kristovo vítězství na Kalvárii
103-107	- Kristovo utrpení
107-109	- Kristův odkaz církvi (skrže utrpení)
109-111	Závěr

Třetí cyklus *Postních kázání* nese podnadpis „*Kázání christologická*“ a jejich hlavní výpovědí je, podobně jako u evangelisty Marka, „Ježíš Kristus je Syn Boží“. Kázání pronesl Robert Neuschl již ke konci života v roce 1908 u sv. Tomáše v Brně. Tištěného vydání se dočkala v roce 1910 v Brně. Mohli bychom je nazvat dobrou apologií Kristova božství. Je znát, že postupnou zralostí Neuschlova myšlení i víry se setkáváme s vrcholem jeho tvorby. Kristovo utrpení, jako zlatá nit' vinoucí se celým dílem, možná odráží i osobní autorovu zkušenost s nemocí a stárnutím i přípravou na předstoupení před Boží soud spravedlnosti i milosrdenství.

3.2 Citace biblických pramenů

Robert Neuschl ve svých *Postních kázáních* častokrát cituje Písmo a dokládá tak, že jeho teologie je v Božím slově skutečně zakotvená. I. cyklus obsahuje nejméně výskytů citovaných míst: 13x SZ a 14x NZ, tedy dohromady cituje Neuschl Písmo 27x. II. cyklus již využívá dokladů z Písma podstatně více a to 42x SZ a už 60x NZ, tedy celkem 102x. III. cyklus kázání (christologický) obsahuje vůbec nejvíce zmínek, neboť SZ Neuschl cituje 50x, kdežto NZ dokonce 122x. III. cyklus tak zmiňuje dohromady 172 míst z celého Písma.

Nejčastěji citovanou starozákonní knihou u Neuschla je kniha Žalmů, z které v kázáních najdeme 26 citovaných míst. Jedná se především o žalmy: 2, 21, 25, 50 a 128, ale také o žalmy: 8, 16, 28, 32, 34, 44, 48, 84, 102, 109, 110 a 138.

Druhou nejčastější starozákonní knihou je v kázáních kniha proroka Izaiáše, kterou najdeme celkem 23x citovanou. Jsou to především kapitoly 53 a 9, ale také: 1, 4, 5, 11, 12, 14, 16, 42, 43, 54, 57, 61 a 64.

Z ostatních starozákonních knih uvedme ještě 7x citovanou knihu Moudrosti, dále 5x citované knihy Sirachovec a Deuteronomium, 4x knihu Genezis, 3x knihy: Job, Jeremiáš a Malachiáš, dále 2x citované knihy: Exodus, Přísloví, Daniel a Zachariáš, a nakonec 1x citované knihy: Levitikus, 2. a 3. kniha Královská, Ezdráš, Ezechiel, Ozeáš, Micheáš, Abakuk, Ageus a 2. kniha Makabejská.

Z novozákonních knih nejpřednější místo, a tedy nejčastěji citovanou knihu, představuje zcela suverénně Janovo evangelium, z kterého nalezneme

v Neuschlových kázáních dohromady 38 citovaných míst, a potom samozřejmě jsou pro Neuschla významným biblickým zdrojem též Pavlovy listy.

Z hlediska evangelií tedy převažuje Janova verze, hned po ní cituje Neuschl hojně Matoušovo evangelium (28x), dále Lukášovo evangelium (21x) a nejméně často vychází Neuschl z nejstaršího evangelia a to Markova (11x). Připomeňme ještě, co jsme poznačili již výše, že evangelia synoptiků představují hlavní zdroj zvláště pro Neuschlův I. cyklus kázání, zatímco Janovo evangelium podpírá především II. cyklus kázání. Christologická kázání III. cyklu jsou tvořena nejvíce na základě Janova a Matoušova evangelia.

Dohromady v *Postních kázáních* cituje Neuschl Skutky apoštolů 11x, dále pak list Židům 9x, list Jakubův 2x, 1. list Petrův 2x, 2. list Petrův 3x a knihu Zjevení 1x.

Z Pavlových listů, jež hojně tvoří podklad Neuschlových kázání, zauímají hlavní místo nejčastěji citované listy: 1. Korint'anům (13x), Římanům (11x), Kolosanům (9x) a Galat'anům (7x). Z ostatních listů cituje Neuschl: 5x 2. list Korint'anům, 3x list Efezanům, 4x list Filipanům, 1x 1. i 2. list Soluňanům, 1x 1. list Timoteovi, 5x 2. list Timoteovi a 4x list Titovi. Kromě listu Filemonovi tedy cituje Neuschl všechny Pavlovy listy.

Na základě výše uvedených zjištění a díky pozorné četbě *Postních kázání* bychom tedy mohli říci, že v Neuschlově teologii převažuje především pavlovské (ale významně i janovské) pojetí christologie, jak dokazuje množství biblických odkazů, s kterými se v kázáních setkáváme. Jsou-li hlavními christologickými tituly Pavlových listů „Pán“ a „Kristus“, a nejdůležitější christologickou výpovědí Janova evangelia slavné Tomášovo vyznání „*Můj Pán a můj Bůh*“, pak ve spojitosti s nejčastěji užívanými christologickými tituly „Kristus“, „Spasitel“ a „Pán“ v Neuschlových *Postních kázáních*, můžeme dosvědčit, že apoštolové Pavel a Jan skutečně provází Neuschlovu teologii svým charakteristickým rukopisem.

3.3 Christologie

Po úvodním rozdělení se tedy konečně zhloubíme do zvěsti o Ježíši Kristu, kterou nám Neuschl ve svém díle nabízí. Jistě nemůžeme vystihnout všechny důležité aspekty, které bychom v kázáních našli, ale aspoň se pokusíme věnovat těm nejhlavnějším, které z kázání vysvítají.

3.3.1 Christologické tituly

Výpověď o Ježíši Nazaretském je stěžejním bodem teologie, díky kterému se můžeme do tajemství Božího zjevení ponořovat stále znovu a pokaždé do větší hloubky, jejíž hladina odráží majestátnost Boží nad námi, podobně, jako to čteme v žalmu 103: „*Jako vysoko je nad zemí nebe, tak mohutně se klene jeho milosrdenství nad těmi, kdo se ho bojí...*“ (Žl 103, 11) nebo u proroka Izaiáše: „*Jako jsou nebesa vyšší než země, tak převyšují cesty mé cesty vaše a úmysly mé úmysly vaše.*“ (Iz 55, 9) Boží tajemství lze tak přijmout jediné díky daru víry.

Modernisté Neuschlovy doby (stejně jako tomu bylo v dějinách vždy a stále bude od těch, kdo nevěří) totiž popírali Kristovo božství, protože Ježíše považovali za pouhého nanejvýš historického člověka, ale nikoliv za Syna Božího. Tito „nevěrci“ církvi vytýkali, že si Krista na základě své víry jen utvořila podle svých představ. Uznání Kristova božství by totiž naráželo na lidskou pýchu moderního člověka, která se už od počátku světa snaží sama zaujmout místo Boha.¹⁵⁶

Neuschl proto ve svých kázáních obhajuje víru církve skrze jednotlivé důkazy nejen na poli teologickém, ale i díky historickým údajům, které se objevují i ve světském prostředí. v *Postních kázáních* hojně užívá christologické tituly, kterými už jasně vyjadřuje osobní postoj víry.

Právě užití christologických titulů totiž vypovídá o hloubce víry při setkání s Ježíšem z Nazareta. Jejich starozákonní význam však naráží na originalitu Ježíšovy osobnosti zvláště ve světle jeho utrpení a smrti o Velikonocích. Teprve po zmrtvýchvstání nabývají nového rozměru v mysli těch, kteří o nich uvažovali již za Ježíšova života. Nový zákon osvěcuje Starý zákon velikonočním světlem.¹⁵⁷

Zajímá nás tedy, jak christologické tituly vysvětluje Robert Neuschl ve svých kázáních z hlediska Ježíšovy doby a jak jich užívá on sám. Budou vypovídat mnohé i o samotné víře Roberta Neuschla, jako odpověď na otázku: *Kým byl Ježíš osobně pro Roberta Neuschla?* Hned na úvod III. cyklu totiž Neuschl sám vyjadřuje základní tezi, kterou ve svých christologických kázáních chce obhajovat: „*Kristus Ježíš je druhá božská osoba, Synem Božím a Spasitelem světa...*“¹⁵⁸

---

¹⁵⁶ Srov. III. cyklus. s. 8-9.

¹⁵⁷ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. s. 76-77.

¹⁵⁸ III. cyklus. s. 9.

3.3.1.1 Kristus – Mesiáš – Pomazaný

Nejčastěji užívaným titulem, který Robert Neuschl u Ježíše používá, je titul „*Kristus*“. Jedná se o titul, který je i v celém Novém zákoně nejčastěji užíván, především u sv. Pavla.¹⁵⁹ Neuschl často tento titul používá ve spojení s dalším titulem, tedy jako „Kristus Pán“, nicméně samotný titul Kristus v Neuschlově vyjadřování suverénně převládá. V I. cyklu jej Neuschl užívá 138x, ve II. cyklu 145x a v posledním III. cyklu již dokonce 477x, tedy dohromady 760x označuje Neuschl ve svých kázáních Ježíše jako Krista. Na užití jiného výrazu tohoto titulu jako „*Mesiáš*“ jsme narazili pouze ve II. cyklu 1x a ve III. cyklu 64x. Tedy mesiášských zmínek najdeme u Neuschla dohromady 65. Při zmínce o pomazání nohou Spasitele a vyjádřením Jidášovy nevole nad takovým počínáním je také Ježíš Neuschlem nazýván jako „*Pomazaný Páně*“¹⁶⁰. Na úvod si musíme položit otázku, jaké byly tehdejší představy o očekávaném Mesiáši?

Pohanská představa tehdejší doby očekávala Mesiáše jako Zachránce. Ten měl přijít po vystupňování hříchu a nepravosti ve světě, aby tak tuto železnou dobu hříchu a krutou moc zla zničil a místo ní obnovil zlatý, šťastný věk. Proto měl být očekávaný Mesiáš mocným, moudrým hrdinou, králem, božského původu, zkrátka Bohem samým. Neuschl uvádí několik pohanských autorů napříč národy, kteří se v této představě shodovali a o ní vypovídali. Je dle něj až zarážející, že se v jejich svědectví nejedná o proroctví, která bychom zařadili do Starého zákona, jelikož se v mnohém ztotožňují právě se starozákonními proroky. Očekávalo se, že pohanský Mesiáš přijme postavu lidskou, bude chráněn dobrem a pronásledován zlem, bude vybaven božskou mocí, bude konat zázraky, bude lidstvem milován, ale také bude pronásledován a nakonec usmrčen. Přesto však přinese zlatý věk. Byl očekáván z východu, ze země Židů. Některé zmínky také mluví o panně, která bude mít syna.¹⁶¹

Židovská představa Mesiáše v Ježíšově době byla značně odlišná od skutečného významu, který přinesl Ježíš. Židé věřili, že Kristus bude králem (srov. Žl 2, 6-9), triumfálním vůdcem izraelského lidu, který svůj lid osvobodí od nadvlády. Opírali se o starozákonní mesiášská proroctví, jež jim Mesiáše přislíbila. Neuschl vypovídá, že zákoníci a farizeové mohli a měli

---

¹⁵⁹ POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. s. 79.

¹⁶⁰ „Ztrátu, která mu zde ušla, chce míti nahrazenou; místo křížma chce prodati Krista, místo nardové masti umínil si prodati Pomazaného Páně.“ II. cyklus. s. 28.

¹⁶¹ III. cyklus. s. 14-15.

snadnou možnost poznat v Kristu zaslíbeného Mesiáše díky svědectvím Písma. Ježíš sám je k tomu nabádá a doplňuje, že z jejich nevěry je bude soudit sám Mojžíš (srov. Jan 5, 39. 45). Podle proroctví měl být Mesiáš pravým člověkem i pravým Bohem. V těchto proroctvích nacházíme, že Mesiáš bude vybaven moudrostí (srov. Iz 11, 9; 49, 6), bude znát lidská srdce, bude univerzálním učitelem (srov. Iz 2, 3). Měl to být kněz, jenž jako „služebník Hospodinův“ vykoupí svůj lid obětováním sebe sama (srov. Iz 53, 4-12). Prorok Daniel poukazuje na lidskou přirozenost, když mluví ve vidění o Synu člověka (srov. Dan 7, 13). Avšak Mesiáš měl být také Bohem, jak dokládají další svědectví Písma, neboť bude sedět po pravici Boží (srov. Žl 109, 1) a bude se svým národem „manželsky“ spojen (srov. Iz 60, 1; 65, 15; 54, 5). Mesiáš jako Bůh podle Starého zákona měl mít vlastnosti jako například: „věčný otec budoucího věku“ (Iz 9, 6), „Stvořitel“ (Iz 54, 5), „Hospodinův výhonek“ (Iz 4, 2-6), „nejvyšší spravedlnost“ (Jer 39, 15), „svatý Izraele“ (Iz 12, 6), „naplněn Duchem Hospodinovým“ (Iz 11, 2-3), „pravý pastýř“ (Ez 34, 23). Vše nasvědčuje triumfálnímu příchodu Božího vyslance. Starozákonní proroctví ale mluví jak o výsostné slávě Mesiáše, tak i o jeho nejnižším ponížení v utrpení, což Židé díky svému nepochopení vylučovali právě onou upřednostňovanou slávou Mesiáše. Tato proroctví a jejich naplnění v Ježíši z Nazareta pak slavnostně dotvrzuje Jan Křtitel svým vyznáním při křtu v Jordáně (srov. Jan 1, 33).¹⁶²

Představa apoštolů byla obdobná, jelikož byli příslušníky stejného národa. Jejich růst poznání však byl lépe připravován díky osobní Ježíšově škole v jejich učednictví. Neuschl například připomíná žádost synů Zebedeových (srov. Mk 10, 37) nebo jejich reakce na předpovědi utrpení (srov. Mt 16, 22; Mk 8, 32; Lk 18, 34) či ještě před Nanebevstoupením dotaz na obnovu izraelského království (srov. Sk 1, 6). Teprve po seslání Ducha svatého jsou apoštolové uvedeni do celé pravdy (srov. Jan 16, 13) a jejich prožité zkušenosti s Mistrem tak nabývají nový rozměr.¹⁶³

Proto byl *Ježíš sám* po celý svůj život opatrný k vyznání své identity, jelikož čelil nesprávnému chápání. Navíc velikost a hloubka jeho tajemství jako „Boha a člověka v jedné osobě“ vyžadovala hlubší a postupnou přípravu k přijetí této pravdy a k jejímu pochopení.¹⁶⁴ Ježíšova mesiánská cesta není cestou

---

¹⁶² Srov. III. cyklus. s. 16-18, 20.

¹⁶³ Srov. III. cyklus. s. 20.

¹⁶⁴ Srov. III. cyklus. s. 19.

bojů a triumfálních vítězství, nýbrž je cestou pokoje.¹⁶⁵ Ježíš je úplně jiný, než dobové představy Mesiáše. Představuje Krista, který je pokorný, chudý, obklopen dvanácti prostými rybáři, přítelem pohanů a hříšníků, pokojným (nikoliv burcujícím lid proti Římanům), kárá život zákoníků a farizeů a nic nedbá na popularitu své osoby. Takového Mesiáše měli Židé přijmout?¹⁶⁶ Ježíš tedy zpočátku opravuje představy svých posluchačů a podává zázračné důkazy o své božské moci. Ač tedy Ježíš nikdy sám o sobě neprohlásil, že je skutečně Kristem, přesto toto vyznání nikdy nevyvrací, až jej teprve na konci svého života nepřímo potvrzuje na otázku velekněze Kaifáše, který se ho ptá, zdali je „Kristus, Syn Boží“ (Mk 14, 61-62).¹⁶⁷ Neuschl uvádí, že Kristus „*hlasem nevýslovně velebným, mocným, majestátným*“¹⁶⁸ změnil otázku v tvrzení, že jím skutečně je. Podal zde základní kámen celého křesťanství na svědectví víry všem lidem. Kristus svou odpovědí navíc vyznává, že jako Kristus (Mesiáš) je i Syn Boží.

3.3.1.2 Spasitel

Druhým nejčastějším titulem, užívaným Neuschlem, je Ježíš jako „Spasitel“. Velice často má tento titul přívlastek „božský“. Spasitelem je Ježíš nazýván v I. cyklu 153x, ve II. cyklu 141x a ve III. cyklu 168x. Celkem tak Neuschl ve svém díle tituluje Ježíše jako Spasitele 462x.

Při srovnání s nejčastěji používaným titulem v *Postních kázáních* „Kristus“ je vidět, že titul Spasitel je v I. cyklu ještě vícekrát používán, kdežto ve II. cyklu je užití obou titulů celkem stejně časté, zatímco ve III. (christologickém) cyklu je titul Kristus užíván ještě o třetinu více než titul Spasitel.

Spasitel (řecky *sóter*) byl titul, přináležející bohům, císařům a také lékařům. Starý zákon takto označuje pouze Hospodina. Titul Spasitel je spojen s významem samotného jména Ježíš, kterým je „JHWH je spása“. Tedy Spasitel je ten, který přináší spásu a uzdravuje.¹⁶⁹

Neuschl se ve svých kázáních často věnuje Ježíšovým zázrakům, které mají souvislost se spasitelským posláním Krista. Ve III. cyklu cituje Pavlův list Timotejovi, kde Pavel říká, že „*Kristus Ježíš přišel na svět, aby zachránil*

---

¹⁶⁵ Srov. II. cyklus. s. 34.

¹⁶⁶ Srov. III. cyklus. s. 21.

¹⁶⁷ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. s. 79.

¹⁶⁸ I. cyklus. s. 34.

¹⁶⁹ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. s. 83.

hříšníky.“ (1 Tim 1, 15)¹⁷⁰ Tedy Ježíš je lékařem, a to nejen těla, ale i duše. Neuschl si také všimá Pavlova výrazu, kterým Pavel nazývá Krista jako „*původce spásy*“ (srov. Žd 2, 10). V listě Titovi apoštol Pavel nazývá Krista přímo Spasitelem: „...*Milost a pokoj od Boha Otce a Krista Ježíše, našeho Spasitele.*“ (Tit 1, 4) A o něco dále: „...*a tak ve všem dělají čest učení našeho Spasitele Boha.*“ (Tit 2, 10)¹⁷¹

Neuschl titul Spasitel odlišuje od běžného užití, neboť zdůrazňuje jeho božskou moc právě přívlastkem „božský“ Spasitel. Stejně tak rozšiřuje spásu, kterou přináší Ježíš, na celý svět, neboť nazývá Krista „Spasitelem světa“. Soteriologie je v Neuschlových *Postních kázáních* vůbec velice silná, jak už naznačuje centrum jejich úvah.

3.3.1.3 Pán

Ježíšův titul „Pán“ se v Neuschlových kázáních objevuje v I. cyklu 60x, ve II. cyklu 64x, ve III. cyklu 123x. Dohromady jej tedy Neuschl používá 247x. Jak již bylo řečeno výše, někdy je uváděn společně s titulem Kristus.

Septuaginta tímto výrazem překládala hebrejské Adonaj a JHWH. Ve Starém zákoně bylo označením pro Boha, jehož jméno se nesmělo vyslovit. S tímto výrazem se setkáváme nejčastěji v listech svatého Pavla, ale také v samotných evangeliích.¹⁷²

Ježíš se vyjevuje jako Bůh a Pán, když v Getsemanské zahradě odpovídá vojákům, kteří jej přišli zatknout, slovy: „*To jsem já.*“ (Jan 18, 4-5) Tímto svědectvím Ježíš odkazuje na starozákonní Boží jméno „*JSEM*“ tak, jak se Hospodin dává poznat na hoře Chorébu Mojžíšovi (srov. Ex 3, 13-14). Účinek božské svrchovanosti, moci a síly těchto Kristových slov dosvědčuje Jan v popisu vojáků, kteří při jejich vyslovení „...*couvli a padli na zem.*“ (Jan 18, 6)¹⁷³

Neuschl uvádí, že svatý Pavel mluví téměř vždy o Kristu jako o „Pánu“. Jelikož byl apoštol Pavel znalcem Zákona, pak také věděl, že takové označení přísluší Bohu - Mesiáši. Pavel tedy tímto titulem vyznává Kristovo božství, které poznává již na začátku svého obrácení: „*Kdo jsi, Pane?*“ (Sk 9, 5) Dále Neuschl uvádí třeba Pavlův výrok: „*Vždyť, kdo poznal mysl Páně...*“ (1 Kor 2, 16) Nebo „...*přijdu k vám brzy, bude-li Pán chtít...*“ (1 Kor 4, 19).

¹⁷⁰ Srov. III. cyklus. s. 31.

¹⁷¹ Srov. III. cyklus. s. 31-32.

¹⁷² Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel.* s. 82-83.

¹⁷³ Srov. II. cyklus. s. 32; III. cyklus. s. 13.

Pavel dosvědčuje, že Ježíše nepovažuje pouze za proroka podobného Mojžíšovi, ale že skutečně Ježíš je Kristus – Pán, a tedy Bůh. Pavel tak může říci: „*Kdo nemiluje Pána, ať je proklet!*“ (1 Kor 16, 22) Pavel také Krista ve svých listech jasně rozlišuje od ostatních bytostí a vyvyšuje jej i nad anděly: „...*neboť v něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi – svět viditelný i neviditelný; jak nebeské trůny, tak i panstva, vlády a mocnosti – a všechno je stvořeno skrze něho a pro něho.*“ (Kol 1, 16) Nebo na jiném místě: „*On je hlavou všech mocností a sil.*“ (Kol 2, 10) A dále: „*Ať se mu pokloní všichni andělé Boží!*“ (Žd 1, 6) Kristus, jakožto Bůh, má také moc, dle Pavla, udělovat věčnou odměnu, milost posvěcující i ospravedlnění – tedy vykonávat božské činnosti. Kristus se tak projevuje jako Pán – „*spravedlivý soudce*“ (2 Tim 4, 8), který „...*vynese na světlo to, co je skryto ve tmě...*“ (1 Kor 4, 5), a navíc Kristus – Pán – disponuje božskými vlastnostmi, jakými jsou: *všudypřítomnost* (srov. Kol 1, 17), *nevýslovné bohatství* (Ef 3, 8), *vševědoucnost* (Kol 2, 3), *všemohoucnost* (2 Sol 2, 8), *věčnost* (Žd 13, 8).¹⁷⁴

Tomášovo vyznání „*Můj Pán a můj Bůh*“ (Jan 20, 28) bychom mohli vztáhnout i na celkovou Neuschlovu výpověď o Ježíši v cyklu *Postních kázání*. Neuschl nám v těchto kázáních jakoby předkládá Kristovy rány, abychom skrze jejich poznání a především poznání toho, na jehož oslaveném těle září, mohli také my společně s Tomášem vyznat: „*Pán můj a Bůh můj*“. Je však třeba nejdříve projít cestou proměny naší víry, skrze přirozené poznávání rozumem až k nevysvětlitelným jevům, abychom i my nakonec „*procitli*“ jako učedník Jan v obklopující hlubině zjevení „*To je Pán!*“ (Jan 21, 7)

3.3.1.4 Syn Boží

Titulem „Syn Boží“ nazývá Neuschl Ježíše v I. cyklu 21x, ve II. cyklu 27x a ve III. cyklu 44x. Celkem tak najdeme v kázáních 92 výskytů užití tohoto titulu.

Tehdejší víra vyvoleného národa se opírala o základní starozákonní verš „*Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin je jediný.*“ (Dt 6, 4) Avšak Ježíš přichází s něčím úplně novým, co si v tehdejší době nikdo neuměl představit. Hlásá sice jednoho Boha, avšak ve třech osobách: Otec, Syn a Duch svatý. Na to On sám se činí druhou božskou osobou, Synem Božím, stejné podstaty a božských vlastností spolu s Otcem

---

¹⁷⁴ Srov. III. cyklus. s. 30-32.

i Duchem svatým. Jak tomu měli Židé rozumět? Kdyby Ježíš započal hlásání již plnou zvěstí, pak by zcela pravděpodobně narazil na fanatický odpor Židů. Proto bylo zapotřebí připravovat postupnou cestu přijetí díky Kristově náboženské přípravě a zázračným skutkům.¹⁷⁵

Apoštolové již od počátku svého povolání věděli, že je povolává někdo, kdo je vybaven mocí jako nikdo jiný. Jejich víra v Ježíše jako Božího Syna se postupně utvrzovala hlavně díky zázrakům, které měli možnost s Ježíšem zažít, ale často pak opadávala, jak jim Ježíš i vytýkal: „*Proč jste tak ustrašení? Ještě nemáte víru?*“ (Mk 4, 40) Významným svědectvím apoštolů o Ježíši jako Synu Božím je vyznání Petra u Cesareje Filipovy (srov. Mt 16, 16). Petrovo vyznání je už od starověku jedním z nejslavnějších svědectví, z něhož církev odvozuje Kristovo božství. Neuschl uvádí, že někteří modernisté (jako Loisy, Rose) namítají, že Petr takto vyznává Ježíše pouze jakožto Mesiáše, avšak učedníci již Ježíše jako Mesiáše dávno uznávali, o čemž svědčí i uznání mesiášství od zlých duchů (Mt 8, 29).¹⁷⁶

Jako Boží Syn se Ježíš také vyjevuje v podobenství o zlých vinařích, kde o sobě mluví jako o „milovaném synu“ (srov. Mk 12, 1-12). V souvislosti s duchovním vedením svých učedníků Ježíš vždy dělá rozdíl mezi sebou a apoštoly ve vztahu k Bohu. U sebe mluví o „svém Otci“ (srov. např. Mt 18, 35), kdežto u učedníků vždy uvádí oslovení „váš Otec“ (srov. např. Mt – celá 6. kap.). Nikdy tak Ježíš nepoužíval společné oslovení „náš Otec“. Neuschl si tedy všímá, že pouze Ježíš činí sám sebe Synem Božím přirozeným, zatímco apoštolové jsou syny tzv. „adoptovanými“. Ježíšův vztah k Otci je vztahem důvěrného niterného spojení (srov. Mt 11, 27).¹⁷⁷

Ježíš se projevuje také jako zákonodárce, když často prohlubuje smysl jednotlivých ustanovení svým „*Ale já vám pravím...*“ (např. Mt 5, 27-28) Tak se dával sám na roveň Bohu, jenž jako jediný má právo ustavovat zákony a nařízení. Ježíš o sobě také prohlásil, že na konci věků usedne ve své slávě a bude soudit svět (srov. Mt 25, 31-46). O veřejném Ježíšově nepřímém doznání při výslechu veleradou jsme hovořili již výše v souvislosti s titulem Mesiáš.¹⁷⁸

Nejvýznamnější výpovědi o Kristově božství nám podává evangelium sv. Jana, neboť jak uvádí Neuschl, Jan dle svého symbolu orla začíná svou zvěst přímo z výšin

---

¹⁷⁵ Srov. III. cyklus. s. 19-20.

¹⁷⁶ Srov. III. cyklus. s. 20, 26-27.

¹⁷⁷ Srov. III. cyklus. s. 23-25.

¹⁷⁸ Srov. III. cyklus. s. 25.

od božství Ježíše Krista „*Na počátku bylo Slovo...*“ (Jan 1, 1) Neuschl se však snažil podat důkazy Kristova božství především z evangelií synoptiků, aby tak ukázal, že i v nich je Ježíšovo božství obhajováno.¹⁷⁹

Ježíšovo vědomí svého božského synovství neoslabilo ani chvíle utrpení a největšího ponížení, jako např. když na kříži slibuje lotru po pravici spoluúčastenství v ráji (srov. Lk 23, 43). Také posledním Ježíšovým slovem na kříži bylo důvěrné oslovení „*Otče...*“ (Lk 23, 46) Ježíš tedy věděl po celou dobu, že je druhou osobou v Nejsvětější Trojici, stejné podstaty s Otcem a Duchem svatým, přesto však jasně odlišitelnou osobou od obou.¹⁸⁰

Také svatý Pavel, jak uvádí Neuschl, na mnoha místech označuje Krista jako Božího Syna, jako např. v listě Římanům: „*On neušetřil svého vlastního Syna, ale za nás za všechny jej vydal...*“ (Řím 8, 32) Nebo v listě Korint'ánům: „*Vždyť Boží Syn Ježíš Kristus, kterého jsme u vás zvěštovali my...*“ (2 Kor 1, 19)¹⁸¹

3.3.1.5 Mistr

Setkáváme se i s označením Ježíše jako „Mistra“. Někdy také ve spojení s již zmíněným titulem, jako Ježíš - Mistr a Pán. Užití titulu Mistr není v kázáních tak časté, občasných zmínek ve všech kázáních máme celkem 47, tedy v I. cyklu 10x, ve II. cyklu 16x a ve III. cyklu 21x.

V Ježíšově době bylo označení „Mistr“ (také jako hebrejské „*Rabbi*“) užíváno běžně pro učitele, vynikající moudrostí, znalých Písem, kteří kolem sebe shromažďovali své učedníky. Apoštolové si jsou však vědomi, že jejich Mistr všechny ostatní učitele svou mocí převyšuje. Nicméně jejich víra musí ještě růst od následování učitele k vyznání Boha a Pána. Neuschl tak užívá titul Mistr také ve spojení s přívlastkem „božský“, aby naznačil odkaz tohoto titulu na Ježíšovu božskou moc. Ježíš je také nazýván jako „dobrý“, „milovaný“, „drahý“ nebo „proměněný“ či „oslavený“ Mistr. Užívání tohoto titulu Neuschl spojuje s vnímáním učedníků, kterým Ježíš, coby jejich Mistr, předává svůj způsob života. Apoštolové sami tak Ježíše, za svého putování s ním, nazývali především Mistrem. Ježíš jako Mistr pohlíží na své učedníky, povolává je, učí je, předpovídá jim své utrpení, umývá jim nohy, přijímá zrádný polibek Jidáše. Titul Mistr zmiňuje Neuschl zvláště ve spojitosti s Jidášovou zradou a s Petrovým zapřením.

---

¹⁷⁹ Srov. III. cyklus. s. 27-28.

¹⁸⁰ Srov. III. cyklus s. 23.

¹⁸¹ Srov. III. cyklus. s. 32.

Nakonec při Ježišově smrti zaujímají Mistrovo místo sami jeho učedníci, jako na to poukázal i Ježíš, když odevzdává milovaného Jana své matce (srov. Jan 19, 26).¹⁸²

Ohledně Ježišova vyučování můžeme také pro zajímavost doplnit, že Neuschl uvádí pěkná slova sv. Augustina, který si všímá tohoto Mistrova všudypřítomného vyučování a říká, že již první Ježišovou kazatelnou byly jeho jesličky v Betlémě, a že i na konci svého života Kristus naposledy učí z kazatelny svého kříže.¹⁸³

3.3.1.6 Syn člověka

Nejméně užívaným christologickým titulem v *Postních kázáních* je titul „Syn člověka“. Skutečně ojedinělé výskyty tohoto titulu - v I. cyklu 2x, ve II. cyklu 1x a ve III. cyklu opět 2x, tedy dohromady pouze 5x - značí, že ač se tak Ježíš sám nejčastěji nazýval, Neuschl jej z hlediska christologie používá jen minimálně, zatímco upřednostňuje jiné tituly svým důrazem významnější.

V Písmu svatém Ježíš sám o sobě tedy často hovoří jako o Synu člověka. Výpovědi, které zde nalezneme, se dělí na výroky ohledně pozemského života a moci Syna člověka, dále o jeho utrpení, a také o jeho budoucí slávě.¹⁸⁴ K titulu Syna člověka se vyslovuje Danielovo proroctví, kde jej Daniel popisuje ve svém vidění (srov. Dan 7, 13).¹⁸⁵ Neuschl uvádí, že Ježíš se sám ztotožňuje se Synem člověka tak, jak o něm mluví proroci. Na něm se naplní všechny předpovědi včetně utrpení, smrti a vzkříšení (srov. Lk 18, 31-32). Také při sporu o sobotu se Ježíš sám činí jako Syn člověka zákonodárcem rovným Bohu (srov. Lk 6, 1-5).¹⁸⁶ Neuschl pevně hájí, že Ježíš je „pravý Bůh a pravý člověk, druhá božská osoba...“¹⁸⁷

Ježíš, dle Neuschla, vysvětluje důležitost své výpovědi o sobě jako o Synu člověka, spočívající především v napodobování jeho lidství. Ježíš to vyjadřuje už prvními slovy povolání: „Následuj mě...“ (např. Mt 8, 22) Každý člověk se tak může s Kristem spodobovat na základě každému vlastního lidství. Přestože je Ježíš plně nedostižný, je nám v jednání příkladem (srov. Jan 13, 15) a nejvyšším ideálem pro každého, kdo chce být celým člověkem.

---

¹⁸² Srov. I. cyklus. s. 8, 9, 10, 29, 30, 31, 129, 131; II. cyklus. s. 25, 27, 28, 30, 33, 34, 42, 44, 70, 89, 91, 92; III. cyklus. s. 10, 11, 13, 20, 48, 52, 54, 55, 56, 100.

¹⁸³ Srov. I. cyklus. s. 99.

¹⁸⁴ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. s. 78.

¹⁸⁵ Srov. III. cyklus. s. 17.

¹⁸⁶ Srov. I. cyklus. s. 8, 10; II. cyklus. s. 73; III. cyklus. s. 23.

¹⁸⁷ I. cyklus. s. 99.

Tak to dosvědčují svým životem zástupy svatých, neboť jak říká i sv. Augustin, kterého Neuschl zmiňuje, nalezneme Boha, když se staneme celým člověkem podle Krista a v něm.¹⁸⁸

3.3.1.7 Ostatní užívané výpovědi o Kristu

Robert Neuschl ve svých kázáních Ježíše občas s úctou nazývá prostě, avšak výstižně „Ukřižovaný“. Také se setkáme s oslovením „smírný, božský, pravý i malomocný Beránek“¹⁸⁹. Ježíš je označován jako „náš bratr“¹⁹⁰ a také jako „náš Obhájce“¹⁹¹. Robert Neuschl na jednom místě přirovnává pohanské Láokoónovo sousoší k Ježíšově oběti a přitom Ježíše nazývá jako „král věčné slávy, drahý syn těžce rozhněvaného Otce, věčný velekněz člověčenstva“¹⁹². Na více místech se setkáme s Ježíšovým titulem „Bohočlověk“¹⁹³.

---

¹⁸⁸ Srov. III. cyklus. s. 64-65.

¹⁸⁹ „...abyste zachvěli se a zdrceni pohledem na umírajícího Beránka smírného...“ II. cyklus. s. 6; „Tu poprvé strachují se židé o život beránka božského.“ II. cyklus. s. 61; „V témž asi čase začali ve chrámě zabíjeti beránka obětního, a v nádvoří chrámovém zazníval žalostný zvuk trub a oznamoval nebi a zemi a těm, kdož pod zemí jsou, že veliká oběť beránka pravého dokonána byla.“ III. cyklus. s. 102; „Svázán, ztýrán stál před mocí jejich, u nohou jejich jako malomocný beránek vydán zubům a drápům jejich...“ III. cyklus. s. 39.

¹⁹⁰ „...On, náš bratr nejsvětější...“ III. cyklus. s. 109.

¹⁹¹ „Obhájce náš, upros Otce, zadrž trestající ruku Jeho, zachraň nás, buď nám milostiv!“ II. cyklus. s. 6; „Bůh již vícekrát zvědnoti chtěl pravici svoji trestající, že však vždy ještě usmířen byl naším božským advokátem, jenž předstupuje před otce ukazuje mu rány své se slovy: Ušetři ještě, Otče, Otče, vykoupených mých!“ I. cyklus. s. 27; „...ohromné bohatství zásluh nadbytečných...které, poněvadž získány byly naší hlavou, naším zástupcem (advokátem), naším bratrem...“ II. cyklus. s. 19.

¹⁹² „V té asi době, kdy v hlavním městě světa pohanského pohanstvo umírající do sousoší kněze Láokoóna svůj zápas smrtelný vtesává, počíná v zahradě Getsemanské král věčné slávy, drahý syn těžce rozhněvaného otce, věčný velekněz člověčenstva, zápas se smrtí.“ II. cyklus. s. 17.

¹⁹³ „Poněvadž však každý čin Bohočlověka cenu nekonečnou měl...“ II. cyklus. s. 18, III. cyklus. s. 109; „...byly zároveň svědectvím moci, která ani umírajícímu Bohočlověku nemohla býti odňata.“ II. cyklus. s. 21; „Děj utrpení Bohočlověka, Ježíše Krista je tak úchvatný, dojemný a spolu hrozný...“ II. cyklus. s. 23; „Zde tedy to bylo, kde mělo státi se poslední, nejhroznější rozhodnutí o životě Bohočlověka...“ II. cyklus. s. 59; „Jsouce tedy vpravdě bratry trpícího bohočlověka...“ II. cyklus. s. 69; „Neboť co je i bohočlověk proti hrůzám spravedlnosti božské...“ III. cyklus. s. 12; „Útokem žene se na St. Z., protože vezmeš-li Starému Zákonu Krista bohočlověka...“ III. cyklus. s. 40; „To platilo jistě plnou měrou o Kristu Bohočlověku.“ III. cyklus. s. 58; „...ejhle vzor modlitby nejvznešenější, ejhle, jak ty tvore ubohý mluvíti máš se svrchovanou, nesmírnou Velebností božskou, k níž Bůhčlověk takovou úctou se chová!“ III. cyklus. s. 61; „Docela jinak vypadá moc nadpřirozená, kterou si osobuje pokrytec, a jinak tatáž moc nadpřirozená, kterou Bůh někdy svatým propůjčuje, a opět jinak, která Bohočlověku vlastní byla.“ III. cyklus. s. 76; „Odvázán od sloupu, klesá do kaluže krve Bohočlověk, náš Bůh a Spasitel...“ III. cyklus. s. 82; „...abychom v duchu kajivosti přítomni byli smrti smírné Bohočlověka a Spasitele světa...“ III. cyklus. s. 97.

Dalším titulem, který Robert Neuschl uvádí je „*Vykupitel*“¹⁹⁴. Na jiném místě je Ježíš „*božským Trpitem*“¹⁹⁵. Dalšími užitými tituly jsou: „*nejvyšší vojvůdce*“¹⁹⁶, „*živá archa Boží*“¹⁹⁷, „*síla Boží*“¹⁹⁸ nebo třeba „*divotvůrce*“¹⁹⁹. Robert Neuschl popisuje Ježíše v souvislosti s jeho podstoupeným utrpením i slovy proroka Izaiáše jako „*muže bolesti*“²⁰⁰ a dále při zmínce o křesťanských mučednících jako „*krále mučedníků*“²⁰¹. Ježíš s námi zůstává jako „*zajatec ve svátosti nejsvětější*“²⁰², neboť je sám „*Nejsvětější*“²⁰³. Kristus je také nazýván jako „*Pán říše duchové a přírody viditelné*“, dále jako „*Slunce duchovní*“ a také jako „*Pán všeho tvorstva*“.²⁰⁴

---

¹⁹⁴ „...co to jiného než zděšení, jež zmocnilo se všeho stvoření nad přisností, nad spravedlností Boží, jež ukázala se při smrti Vykupitele světa!“ II. cyklus. s. 21; „Vykupitel světa, náš božský Spasitel, trpěl pod úředníkem římské veleříše...“ II. cyklus. s. 47; „Než jaký pak dík sklídil a sklízí za to zakladatel křesťanství, Ježíš Kristus zaslíbený Mesiáš národa kdysi vyvoleného a Vykupitel celého lidstva od národa vyvoleného a od národů křesťanských?“ III. cyklus. s. 8; „Zpytujte písmata svatá, ta jsou, která slavný a jasný podávají důkaz, že Kristus Ježíš očekávaným byl Vykupitelem a Synem Božím.“ III. cyklus. s. 14.

¹⁹⁵ „Byla asi 12. hodina polední, když Krista Pána vyzdvihli s křížem... ještě jenom tři hodiny měl žít božský Trpitem.“ II. cyklus. s. 62; „Ze všech stran hrnuly se na božského Trpitele křivdy, útrapy, bolesti, urážky, soužení, muky tělesné a duševní...“ III. cyklus. s. 51; „Ku konci třetí strastiplné hodiny, když tma a zděšení nejvyššího dostoupily stupně, zvolal hlasem jasným do příšerného ticha božský Trpitem: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil.“ III. cyklus. s. 101.

¹⁹⁶ „Či snad chtěli bychom vyhýbati se cestě, již našemu nejvyššímu vojvůdci kráčetí bylo, a jež zove se cestou Jeho královskou?!“ II. cyklus. s. 67; „Jak máme a musíme bojovati, ukázal nám náš nejvyšší Vojevůdce, Ježíš Kristus.“ II. cyklus. s. 128.

¹⁹⁷ „Ano! Když pravá, živá archa Boží, vtělený Syn Boží, vedl život pokání, strádání, chtěli bychom my žítí život rozkoší, radostí, pohodlí a samého veselí?“ II. cyklus. s. 69.

¹⁹⁸ „Když tedy Kristus, který jistě nikdy nenadsazoval, neupřílišoval, když On, síla Boží, On, který až dosud toužebně přál si kalich utrpení, nalézá jej tak nevyšlovně trpkým, nesnesitelným...“ III. cyklus. s. 12.

¹⁹⁹ „Kristus divotvůrce, k Jehož slovu šlakem poražený chodí, usedá zemdený u studně Jakubovy; On, jenž chleby rozmnožil, sám má hlad a posílá učedníky, aby nakoupili pokrmů.“ III. cyklus. s. 77.

²⁰⁰ „Kříž tedy byl povýšen a přehlížel poprvé celou zemi jako nevyzpytatelné znamení Boží spravedlnosti a milosrdenství... Na něm visel od hlavy až k patě jedna rána a bolest s korunou trnovou na hlavě Spasitel světa... ach, Bože! muž bolesti – živý ještě – Spasitel světa, Syn Boží mezi nebem a zemí, zavržený... mezi dvěma zločinci jako zločinec hlavní a jako obraz největší bídy – opuštěnosti a trýzně...“ III. cyklus. s. 98; „Bolesti a útrap Spasitelových bylo tolik, a tak velikých, že prorok Isaiáš 700 roků napřed nazval Jej mužem bolesti. (Iz. 53, 3)“ III. cyklus. s. 103.

²⁰¹ „Ano, trpěli, poněvadž král mučedníků, Kristus, jim pomáhal, je silil, zvláště duševně silil...“ III. cyklus. s. 103.

²⁰² „Protože miloval své, až do konce je miloval; a věda, že přišla hodina Jeho, aby šel z tohoto světa k Otcí, zanechal nám Sám Sebe jako zajatce ve svátosti nejsvětější.“ III. cyklus. s. 106.

²⁰³ „Nebo jestliže trpěl Nejsvětější, sám Syn Boží, nemůžeme ani my ubozí hříšníci ze zákona Bohem ustanoveného býti vyňati...“ III. cyklus. s. 108; „Poněvadž však nám v plánu božském určena byla cesta utrpení k dosažení slávy věčné, proto On, náš bratr nejsvětější v neskonalé lásce své, aby učinil nám onu trpkou cestičku schůdnější a snesitelnější, zvolil dobrovolně život utrpení nejvyššího...“ III. cyklus. s. 109.

²⁰⁴ Srov. I. cyklus. s. 102.

3.3.2 Ježíšovo vědomí vlastní identity

Jak to bylo s Ježíšovým vědomím sebe samého, jsme načrtli už v předchozím oddíle, zabývajícím se christologickými tituly, konkrétně při pojednání o titulu „Syn Boží“. Nyní se zkusme podívat hlouběji na toto Kristovo vědomí své božské důstojnosti tak, jak je popisuje Neuschl v celém cyklu svých kázání.

3.3.2.1 Ježíš je Boží Syn

Již jsme tedy dříve uvedli, že Ježíš sám se za Božího Syna jen nepovažoval, nýbrž že jím skutečně, vědomě, cele a úplně byl. Neuschl uvádí, že Kristus v každém okamžiku svého života měl toto božské sebevědomí. Projevoval je zcela zvláštním způsobem. Neuschl říká, že toto Ježíšovo sebevědomí se nevyvíjelo (od domněnky k jistotě), ale během celého života bylo týž, stejné.²⁰⁵

Důkazů najdeme v Písmu svatém několik. Již jako malý chlapec Ježíš v chrámě prohlašuje, že musí být v domě svého Otce (srov. Lk 2, 49). Ovšem u této biblické zprávy musíme vzít v potaz otázku její historičnosti, nakolik je ovlivněna vírou spisovatele. Nicméně, další doklady již z dospělého Ježíšova života, svědčí skutečně ve prospěch tohoto Ježíšova božského sebevědomí. Uvedme s Neuschlem alespoň několik z nich.

Ježíš se nebrání, když o něm Jan Křtitel při křtu v Jordánu prohlásí: „*Hle, beránek Boží...*“ (Jan 1, 29) a stejně tak pokorně, ale nepřekvapivě přijímá výpověď svého Otce: „*Toto je můj milovaný Syn...*“ (Mt 3, 17) V synagoze na sebe Ježíš vztahuje slova proroka Izaiáše „*Duch Panovníka Hospodina je nade mnou...*“ (Iz 61, 1) a poté, co jej lidé chtěli svrhnout z hory dolů, klidně prochází středem vzbouřeného zástupu. Ježíš se nikoho neptá na svolení, když vyhání prodavače z chrámu a prohlašuje znovu chrám za „*dům svého Otce*“ (srov. Jan 2, 13-17). Neuschl říká, že pro Krista bylo díky takovým dokladům Písma vědomí Božího synovství úplně přirozené. Nezáleželo na tom, před kým Kristus stál, před každým se projevoval jako Bůh. Ježíšova moc, kdy nejen uzdravuje, ale jako Boží Syn i odpouští hříchy (srov. např. Mt 9, 2), vypovídá také o jeho božské osobě.²⁰⁶

---

²⁰⁵ Srov. III. cyklus. s. 22.

²⁰⁶ Srov. III. cyklus. s. 22-23.

3.3.2.2 Ježíš zná věci předem

Jako pravý Bůh byl Ježíš, dle Neuschla, vševědoucím, neboť Bůh hledí od věčnosti do věčnosti. Jeho vidění je tak stálou přítomností, v níž se spojuje minulost i budoucnost. Nic neočekávaného jej tedy nemůže překvapit, jelikož od počátku již všechno Bůh pojal do svého plánu.²⁰⁷

Zde je však třeba poukázat na to, co Neuschl v této souvislosti ve svých kázáních „nedotahuje“. Totiž, že ona Ježíšova „vševědoucnost“ se týká jen toho, co je niterně spojeno s jeho posláním. Ne, že by Kristus nemohl vědět i ostatní (lidské) věci, ale on se dobrovolně zříká takového vědění, které by jej jako člověka zvýhodňovalo oproti ostatním. I tato oblast totiž musí být v souladu s tím, že se nám Ježíš stal podobný ve všem, kromě hříchu (srov. Řím 8, 3; Flp 2, 7; Žd 2, 17; 4, 15). Ježíš tedy dobrovolně přijímá určitou nezajištěnost, jako charakteristiku člověka, v důvěryplném odevzdání se Otcí do rukou.²⁰⁸

Ježíš dále, dle Neuschla, zná lidské myšlenky i srdce, jak to dosvědčují výpovědi evangelistů. Často je tak řečeno, že Ježíš poznal úmysly farizeů, kteří hledali záminku proti němu (srov. např. Mt 22, 18). Natanaela znal Ježíš ještě dříve, než jej povolal, když ho uviděl pod fíkovníkem (srov. Jan 1, 48). I u Jidáše věděl Ježíš předem, čeho se dopustí, a přesto jej přijímá v kruhu svých apoštolů. Ježíš chrání své učedníky před jejich zatčením a také již předstihuje svůj slavný příchod, když se hájí před židovskou veleradou (srov. Mt 26, 64).²⁰⁹

Neuschl říká, že Ježíš viděl jako Bůh před sebou svou trýznivou smrt už od svého narození, jak o tom sám Kristus svědčí svými předpověďmi utrpení (srov. Lk 18, 31-33; Mt 16, 21; Mt 17, 22-23; Mt 20, 18-19; Mt 26, 2).²¹⁰ Tyto předpovědi, které Ježíš ohlašoval za svého života, dosvědčují jeho božské sebevědomí, neboť se skutečně jeho smrtí a po ní naplnily. Ježíš ohlašuje nejen své utrpení a smrt, ale i vzkříšení, pád Jeruzaléma, dále zvěstuje příchod Ducha svatého, rozšíření církve ve světě i přes pronásledování a její nepřemožitelnost až do dnešní doby. Z naší strany je tedy třeba očekávat i naplnění předpovědí o konci světa a o posledním soudu.²¹¹

O Ježíšově неотředitelném vědomí vlastní důstojnosti vypovídá také jeho klid, s jakým snášel neopodstatněné obviňování stran Židů, neboť byl cele poslušen

---

²⁰⁷ Srov. III. cyklus. s. 72.

²⁰⁸ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. s. 261-265.

²⁰⁹ Srov. I. cyklus. s. 30, 34; II. cyklus. s. 28; III. cyklus. s. 86.

²¹⁰ Srov. II. cyklus. s. 24.

²¹¹ Srov. III. cyklus. s. 85-88.

svému Otci, kterému bezmezně důvěřoval. Z mlčícího Krista tak mluvila moc jeho trpící nevinnosti, nad níž se udivoval i Pilát. Svým klidným odevzdáním se do vůle Otcovy vkládá svou nevinnost do rukou toho, jenž sám bude mstitelem nevinných.²¹²

Ježíš mohl zajisté odmítnout utrpení nebo sám sebe zázračně zachránit, ale jako Boží Syn věděl, že se jeho oběť stane cestou pro všechny, kteří s ním budou chtít mít podíl. Ježíš tak nepřijímá ani opojný nápoj ke zmírnění bolesti na kříži, protože chce vše vytrpět s plným vědomím až do konce.²¹³

Vědomí vlastní identity tedy Ježíše neopouští ani na kříži, jak uvádí Neuschl. Na kříži, ve chvíli smrtelné agónie, se totiž Ježíš i přes bolest modlí za své nepřátele (srov. Lk 23, 34) a také jeho modlitba k Otci „*Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?*“ (Mt 27, 46) není výrazem beznaděje, ale vyjádřením Kristova synovského vztahu, v němž se k Otci důvěrně obrací.²¹⁴

3.3.2.3 Ježíšovo sebevědomí

Ježíš si je vědom svého poslání, které přijal od Otce, jak to dosvědčují jeho vlastní slova, když se srovnává s Janem Křtitelem (srov. Jan 5, 36). Neuschl si také všímá Kristovy svobody – nezávislosti na mínění druhých. Kdokoliv jiný, toužící po vlastní slávě, by si totiž dal záležet, aby si získal náležitý okruh přívrženců. Ježíš však působí skrytě, skromně, jako moudrý a svatý muž. A přestože nečiní na první pohled nic zvláštního, jeho svrchovanost a vznešenost, s nimiž vystupuje, nutí přihlížející zaujmout k němu nějaké stanovisko. Ať už přijetí či nepřijetí. Ježíš jistě nenechává své posluchače v klidu, ale respektujíc jejich svobodu, ponechává v nich otázky jako sítě víry.²¹⁵

Ježíš se projevuje sebejistě také skrze svou neverbální komunikaci, skrytou zvláště ve svém pohledu, který vybízí k činu. V evangeliích se totiž často uvádí, že Ježíš na někoho pohlédl: na bohatého mladíka „...*s láskou pohlédl...*“ (Mk 10, 21), na jiném místě „...*pohlédl na učedníky...*“ (Lk 6, 20), když jim za jejich chudobu slibuje Boží království, jinde „...*pohlédl vzhůru...*“ (Lk 19, 5), aby uviděl Zachea, nebo aby se spojil s Otcem v modlitbě při vzkříšení Lazara (srov. Jan 11, 41). A také Ježíš „...*pohlédl na Petra...*“ (Lk 22, 61), který jej třikrát zapřel. V Ježíšově pohledu

---

²¹² Srov. např. II. cyklus. s. 53, 56; III. cyklus. s. 36.

²¹³ Srov. I. cyklus. s. 81.

²¹⁴ Srov. I. cyklus. s. 104.

²¹⁵ Srov. I. cyklus. s. 140; III. cyklus. s. 21.

byla zvláštní moc – Ježíš nepotřeboval tolik samotná slova. Jeho pohled vnikal do srdce. Neuschl tak třeba právě o Pánově pohledu na apoštola Petra, který jej zapírá, uvažuje, co všechno se v tomto Ježíšově pohledu mohlo ukrývat. Nevýslovně dobrotivá, laskavá a nevyčerpateľně hluboká Kristova tvář na jedné straně zraňovala Petrovo srdce svým zármutkem nad slabostí apoštola, na druhé straně obsahovala lék lásky a milosrdenství k povzbuzení a útěše Petra, neboť již tehdy byla Kristova všemocná láska připravena slabost odpustit a uzdravit Petrovu lítost. Ježíš tedy i takto vědomě vyjadřuje, že ví přesně, kým je a jaké je jeho poslání.²¹⁶

Ježíšův okruh posluchačů a vůbec ti, kteří byli v centru jeho pozornosti, také vyjevují, že Ježíš skrze své sebeuvědomění neměl pochyby o smyslu svého života na zemi. Předně, volí způsob života s chudými jako jeden z nich. Ježíš ze své lásky nevyklučoval vůbec nikoho. Tak se mnozí diví, když nečiní rozdíl mezi vlastní rodinou a ostatními lidmi (srov. Mk 3, 31-35). Pro koho přišel na svět, vysvětluje Ježíš sám již v nazaretské synagoze, slovy proroka Izaiáše (srov. Lk 4, 17-19). Ježíš si nevybírámocné tohoto světa, ale naopak ty nejmenší, nejubožejší, nejopovrhovanější, zkrátka všechny, kteří již sami postrádali naději. Ježíše přímo vyhledávaly zástupy samy, ale on přesto zůstává svobodný od jakéhokoliv kultu osobnosti a tráví noci na modlitbách (srov. Mk 1, 35-38).²¹⁷

Za zmínku stojí také Neuschlův postřeh, že Ježíš nikdy nezneužívá svou božskou moc ve vlastní prospěch, např. na kříži (srov. Mk 15, 31-32), nebo když má hlad a čeká na nakupující učedníky u Jákobovy studny (srov. Jan 4, 5-8). Jen v jednom případě Ježíš projevil i svou ničující moc, a to při prokletí fíkovníku (srov. Mt 21, 18-20). Přestože je tak Ježíšova moc zcela neomezená – všemohoucí, je zároveň jakoby „spoutána“ dobrotou Božího Syna, aby byla cele vydaná pouze lidem. Ježíš také, nejenže sám koná zázraky, ale on tuto zázračnou moc předává i svým učedníkům (srov. Jan 14, 12; Mt 10, 1). Vědom si svého božského původu tedy dává moc, komu a jak chce.²¹⁸

---

²¹⁶ Srov. III. cyklus. s. 56.

²¹⁷ Srov. III. cyklus. s. 60.

²¹⁸ Srov. III. cyklus. s. 77-78.

3.3.3 Dvojitá přirozenost v Kristu

Dogmatické prohlášení chalcedonské definice (roku 451) o Kristu jako o „jedné osobě ve dvou přirozenostech bez smíšení, beze změny, bez oddělení a bez rozloučení“ je obecně známo.²¹⁹ Podívejme se tedy, jak Neuschl ve svých kázáních s touto definicí nakládá, zdali rozlišuje tyto dvě přirozenosti v jediném a též Kristu, Pánu a Jednorozeném Božím Synu.

Neuschl říká, že Syn Boží přijímá ke své božské přirozenosti i pravou lidskou přirozenost z poslušnosti a lásky k Otci. Kristus tak přijímá lidské tělo i duši.²²⁰ Zde se musíme však pozastavit nad Neuschlovým výrokem „z poslušnosti k Otci“. Poslušnost v Trojici jistě nesmíme chápat v našem omezeném lidském smyslu. Tak by totiž mohlo dojít k představě, že je Bůh sám proti sobě, jelikož by se druhá božská osoba Syn podvolovala Otci, jakoby nějaké vyšší vůli. Připomeňme, že osoby v Trojici jsou v neustálých vzájemných vztazích, a že celé Trojici, tedy všem osobám, jsou všechna Boží díla navenek společná. Osoby v Trojici se nekonečně darují sobě navzájem. Otec se dává Synu a ten odpovídá na Otcovu lásku opět v bezvýhradném sebedarování jemu, což se děje právě vrcholně na kříži.²²¹ Kristova poslušnost tedy není „skrze zuby proceděné“ „*Tak dobře*“, nýbrž vyvrcholením věčné vnitrobožské lásky volající „*Abba!*“ (srov. Mk 14, 36)

Když mluví Neuschl o dvou přirozenostech v Kristu, pak říká, že v Ježíšově těle jednak kolovala naše krev, neboť byl jedním z nás, přesto však jeho božská přirozenost jej od obyčejných lidí odlišovala, protože na rozdíl od lidí měl neomezenou božskou moc učinit všechno, co chtěl. Neuschl doslova říká: „*Třeba bylo pouze, aby láska Jeho promluvila, ostatní vykonala Jeho božská moc.*“²²² Dále Neuschl říká, že Ježíš sám o své božské přirozenosti věděl, a věděl také to, že jeho lidská přirozenost bude vyvýšena a oslavena při svém vzkříšení, jak to vyjevuje např. učedníkům ve večeradle: „*Nyní byl oslaven Syn člověka a Bůh byl oslaven v něm; Bůh jej také oslaví v sobě a oslaví jej hned.*“ (Jan 13, 31-32)²²³

---

²¹⁹ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. s. 173.

²²⁰ Srov. I. cyklus. s. 5.

²²¹ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. s. 212; POSPÍŠIL, C. V. *Jako v nebi, tak i na zemi*. s. 43, 104-105.

²²² III. cyklus. s. 11.

²²³ Srov. II. cyklus. s. 30-31.

Jak však přebývaly tyto dvě přirozenosti v Kristu? O tom vypovídá Neuschl, když reaguje na Pavlova slova: „*V něm je přece vtělena všechna plnost božství...*“ (Kol 2, 9) Neuschl tak říká, že:

„Toto božství bylo sice zastřeno rouškou naší lidské přirozenosti, přesto však celým životem Jeho tj. Jeho převznešenými ctnostmi tak vyzařovalo a vynikalo, že i s tohoto hlediska Kristus za Boha považován býti mohl a musil.“²²⁴

Jelikož Kristus přijal i naši lidskou přirozenost, byl nám podobný ve všem, kromě hříchu. Ježíš tak měl všechny lidské vlastnosti i potřeby. Tak třeba Ježíš jako člověk poznává i strach ze smrti, jak to projevuje při svém zápase v Getsemanské zahradě.²²⁵ To, co činilo Krista nadto jiným, byla právě jeho božská přirozenost se svými dokonalostmi, která tuto lidskou přirozenost prozařovala. Krásně to také Neuschl vyjadřuje obrazem ponoření lidské přirozenosti v božskou:

„Kdo tak šťastnými byli, že viděli Ho, patřili sice jen na lidskou přirozenost, na lidské tělo Jeho, jež však celé ponořeno bylo v nekonečné líbeznosti a libé vůni božství.“²²⁶

Jak nám to koresponduje s tichou modlitbou ve mši svaté, pronášenou jáhnem nebo knězem při lití vína a vody do kalichu: „*Jako se tato voda spojuje s vínem, tak ať jsme spojeni s božstvím věčného Slova, spojeného s naším lidstvím.*“²²⁷ Neuschl tedy obě přirozenosti v Kristu jak přiznává, tak i rozlišuje. Zároveň však, dle Neuschla, vysvětluje, že tuto božskou přirozenost v Kristu můžeme vidět pouze vírou.²²⁸

Dvojí přirozenost Krista má své důsledky. Např. tak veškeré prožívání Krista je umocněno tím, že již jako Bůh ví předem, co jej čeká. Božskou přirozeností poznal Kristus už dopředu veškeré viny a hříchy, jež byly od počátku a budou kdy na celém světě spáchány. Navíc Kristovu bolest zvětšovalo vědomí, že jeho tolik drahocenná, výkupná oběť se stane marnou mnohým lidem, kteří spásou pohrdnou. Tyto urážky hříchem či nevěrou tak Ježíš pocítuje i sám na sobě, jelikož je pravým Bohem, druhou božskou osobou.²²⁹

---

²²⁴ III. cyklus. s. 58.

²²⁵ Srov. I. cyklus. s. 13.

²²⁶ III. cyklus. s. 58.

²²⁷ ČM: *Mešní řád. Slavení eucharistie. Příprava darů.*

²²⁸ Srov. III. cyklus. s. 64.

²²⁹ Srov. I. cyklus. s. 14, 26; II. cyklus. s. 32.

Protože chtěl Kristus vše z lásky k nám vytrpět jako celý člověk, tak Neuschl uvádí, podobně jako Suárez, jehož Neuschl cituje, že v kritických momentech na konci Kristova života od něj jeho božská přirozenost ustoupila, aby míra jeho útrap dosáhla svého vrcholu. Tak se dělo v úzkostném zápase v zahradě Getsemanské i na kříži v Ježíšově opuštěnosti od Otce. Toto poodstoupení zbavilo Ježíšovu duši jejího ustavičného patření na Boha Otce, které mu poskytovalo tolik útěchy v životě i v utrpení. Ježíš sám se vzdání této útěchy dobrovolně podrobuje.²³⁰

Ohledně Ježíšova pozemského ustavičného patření na svého Otce v nebesích se dnešní současní teologové spíše shodují, že toto patření nemusel Ježíš zakoušet neustále, neboť to není nutné. Ježíš ví, kým je, a v jednotě se svým Otcem a Duchem svatým nemá pochyb o své božské všemohoucnosti. Když mluví Neuschl o Ježíšově opuštěnosti od Otce na kříži, nesmíme to chápat ve smyslu, jakoby Ježíš upadl do beznaděje a zmatku. Smrt totiž dříve pro lidi představovala stav nejhlubší vzdálenosti od Boha, ale nyní, Ježíšovou obětí, je smrt proměněna Boží přítomností právě v Kristu. Ježíš tak zakusil cele lidské drama, kterému však dává nový rozměr přiblížením člověka k Bohu.²³¹ Také se k podobnému vnímání vyslovuje např. sv. Augustin, který říká:

„Což je vůbec možné, že by se Bůh Otec vzdal jediného Syna a že by ho opustil? Vždyť je s ním přece jeden Bůh! To přece naši slabost přibíjel na kříž, tam, jak praví apoštol, starý člověk v nás byl spolu s ním ukřižován, a byl to právě hlas našeho lidství, jenž zvolal ono Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil.“²³²

Ježíš je tedy i na kříži naší cestou k Otcí.²³³ Přestože tedy Ježíš vlastní obě přirozenosti, vnímá i rozdíl mezi nimi. Na jedné straně si Ježíšova božská přirozenost přeje, aby již dílo vykoupení bylo vykonáno, na druhé straně se však jeho lidská přirozenost onoho okamžiku zároveň děsí strachem ze smrti.²³⁴ Podobně se tak také v nás, kteří se mu chceme podobat, bude projevovat zápas mezi naší přirozeností a naší účastí na Kristově božské přirozenosti skrze křest. Neuschl totiž vyzdvihuje

---

²³⁰ Srov. II. cyklus. s. 63; III. cyklus. s. 101-104.

²³¹ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. s. 376-377; POSPÍŠIL, C. V. *Jako v nebi, tak i na zemi*. s. 511-516.

²³² Srov. DMC: *Úterý po 2. neděli postní. Modlitba se čtením. Druhé čtení – Z výkladů sv. Augustina, biskupa, na žalmy*.

²³³ Srov. ČM: *Eucharistická modlitba. Ježíš je cesta k Otcí*.

²³⁴ Srov. II. cyklus. s. 24.

posvěcující milost křtu, když uvádí výrok sv. Petra, který ve svém listě píše, že jsme se díky Božímu daru stali účastnými na Božské přirozenosti Krista (srov. 2 Pt 1, 4). Tato božská přirozenost v nás pozdvihuje i naši lidskou přirozenost, když se skrze pokání navracíme k Bohu.²³⁵

3.3.4 Vykupitelské dílo Boží

Neuschlova *Postní kázání* jsou zaměřená především na výpovědi o Kristu a na význam jeho vykupitelského díla pro člověka a celý svět. Christologie a soteriologie se tedy prolínají všemi třemi cykly v různých, vzájemně se doplňujících pohledech. Jistě nemáme schopnost pojmut hlubokou analýzu všech témat, přesto se v tomto bodu zkusme podívat alespoň na výběr některých aspektů, kterých si Neuschl všímá.

Ježíš započíná svůj učitelský úřad výzvou: „*Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.*“ (Mt 4, 17) a ohlašuje smysl svého poslání slovy: „*Nepřišel jsem pozvat spravedlivé, ale hříšníky.*“ (Mt 9, 13) Tak začíná naplnění spásy skrze Kristovo vykupitelské dílo.²³⁶

Vykupitelské dílo Boží je dle Neuschla největším dílem pro člověka a nejčestnějším, nejslavnějším dílem pro Boha. Z pozice člověka sleduje Neuschl jeho dějinný vývoj v tajemném Božím plánu od stvoření přes pád až k navrácení štěstí; z Božího hlediska se zaměřuje na Boží dokonalosti, jimiž jsou: moudrost, láska, svatost, spravedlnost a moc.²³⁷

3.3.4.1 Stvoření, pád a obnova

Ohledně stvoření učí Neuschl, že člověk byl stvořen z úplně svobodné lásky Boha, který jej nijak nepotřeboval, ale chtěl jej pro spoluúčastenství na svých dokonalostech. Bůh je totiž sobě sám naprosto dostačující bytostí, což se projevuje ve vzájemných vnitrobožských vztazích Trojice. Svět byl stvořen ve stupnici dokonalostí, z nichž nejvyšší postavení zaujímá po andělech právě člověk, nejvíce podobný Bohu. O kráse a důstojnosti člověka krásně vypovídá Žl 8, 5-9. Církevní otcové také člověka, učiněného Bohem, nazývali jako: „*nejlepší tlumočnick (výraz) stvoření*“, „*posvětitel světa*“, „*velekněz věcí viditelných*“ nebo také jako „*souboj celého světa*“. Jelikož Bůh má duchovou podstatu,

---

²³⁵ Srov. II. cyklus. s. 9, 72.

²³⁶ Srov. II. cyklus. s. 65.

²³⁷ Srov. II. cyklus. s. 8.

je mu člověk podobný hlavně skrze svou duši. Tak i první lidé měli s Bohem společenství v účastenství na jeho božské přirozenosti skrze milost posvěcující. Proto je člověk nazýván dítětem Božím. V Ráji měl člověk svou vůli nakloněnou k dobrému a nijak netrpěl ani nepodléhal smrti. Byla mu podřízena celá země se všemi panstvími. Toto prvotní štěstí člověka dosvědčují téměř všechny staré pohanské národy.²³⁸

Jako reprezentant celého lidstva se však člověk dopustil hříchu, kterým o prvotní štěstí přichází. Neuschl uvádí, že nadpřirozené dary ztratil člověk úplně, dary přirozené částečně (zůstává naklonění ke zlému), a navíc začal pociťovat utrpení a pomíjivost života ve smrti. Tento pád spočíval v odklonění se od Boha z pýchy lidí. Jelikož člověk nemohl tuto pravdu snést, čelil jí pomocí vytvoření svých vlastních božstev a bůžků, učiněných podle svého obrazu. Již nad sebou nepociťoval laskavou prozřetelnost Boží, nýbrž pouze železný osud bez lásky. Člověk se stal vyhnancem bez klidu a pokoje. Viny se začaly šířit a kupit na sebe. Zeslabeným vnímáním se stírala také ošklivost ke hříchu, který se stával běžnou součástí lidského života. I když se někteří chvíli vzpírali, přesto mnozí „...zpočátku snad s ošklivostí, až konečně líbali i oni hadí pouta, v jejichž objetí zahynuli.“²³⁹ Úpadek se velice rychle šířil napříč národy i státy, život se stával laciným, až někteří ztráceli smysl života úplně. Avšak přes všechny nevěrnosti lidstva Bůh nikdy člověka neopustil, jak zaslíbený národ, tak i pohany, ke kterým mluvil hlasem svědomí k zachování přirozeného mravního zákona. A proto:

„Ze všech ohavností a mrzkostí, které označují cestu pohanstva starého, vyznívá jakýsi hlas žalostivý hluboké sklíčenosti a neukojitelné touhy po míru s Bohem a nespokojenosti světa pohanského sama se sebou. Jakýsi upřímný bol a netajený žal nad ztraceným dobrem a zoufalé zápolení po něčem lepším...“²⁴⁰

Člověk se snažil Boha usmířit svými obětmi, ale žádný nebyl s to, podat záruku o dostačujícím usmíření. Vina tak zůstávala nesmířenou po celá pokolení. Lidstvo toužilo po míru a pokoji. Bůh viděl, že míra hříchu a jeho následků dosáhla svého vrcholu. Člověk, země a celý svět byli vyčerpáni: „*Tentam byl všecken půvab života, tatam radost k žití, zmizela víra v člověčenstvo, jež po celá staletí mělo se za dostačující sobě, za božské. Plnost času byla zde.*“²⁴¹

---

²³⁸ Srov. II. cyklus. s. 8-10.

²³⁹ II. cyklus. s. 13.

²⁴⁰ II. cyklus. s. 14.

²⁴¹ II. cyklus. s. 15.

Proto byl člověk konečně přesvědčen, že pouze milost shůry – sám Bůh může jediný pomoci a navrátit plné štěstí člověku.²⁴²

Boží plán však již dopředu počítal se záchranou a darováním spásy. „*Když se však naplnil stanovený čas, poslal Bůh svého Syna, narozeného z ženy, podrobeného zákonu, aby vykoupil ty, kteří jsou zákonu podrobeni, tak abychom byli přijati za syny.*“ (Gal 4, 4-5) Neuschl podotýká, že Bůh vyčkával v dějinách se záchranou proto, aby člověk skutečně poznal do důsledků, co znamená „opustit Boha“. Boží svrchovanost jeho všemohoucnosti však nemohla ohrozit ani tak veliká míra zla. Vykupitelské dílo dokazuje, že Boží milost je větší než hřích (srov. Řím 5, 20). A Bůh zachraňuje opět z lásky své: „*Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.*“ (Jan 3, 16) Když Ježíš dokoná svou oběť na kříži a „*...když tma ztratila se a obloha opět ukázala, ozařuje slunce znovu vyšlé již nesmrtelného Boha, Jehož hřích usmrtil, ozařuje odsouzené člověčenstvo od smrti zachráněné...*“²⁴³ Neuschl dále podotýká, dle vzoru církevních otců, že Bůh nám mohl odpustit i bez jakéhokoliv zadostiučinění, ale tak by nám bylo jen odpuštěno bez navrácení důvěrného vztahu s ním:

„Než tu by postavení naše bylo asi takové, jako zločince šlechtice, jenž vůči svému císaři dopustil se velezrády, a jemuž panovník udělil sice milost, titulu však šlechtického a výsad a privilegií s ním spojených mu nevrátil...“²⁴⁴

Bůh v osobě svého Syna učinil toto zadostiučinění dokonalým a úplným. Jeho vykupitelské dílo však musíme chápat v úplnosti Kristova života, neboť Neuschl dále upřesňuje:

„Poněvadž však každý čin Bohočlověka cenu nekonečnou měl, jsa skutkem druhé božské osoby, byl již nejmenší skutek Spasitelův ku smíření člověčenstva učiněný dostačujícím, by všechny hříchy shladil a nekonečné zásluhy nám získal... celý Jeho život od vtělení se až do okamžiku, kdy vypustil duši svoji nejsvětější, dílem vykupitelským zvátí se musí, jež tudíž vlastně bylo obrovskou řadou skutků ceny a záslužnosti nekonečné, byl zaplacen jím božské spravedlnosti nejenom úplně dluh náš, pro který v žaláři ďáblově jsme sténali, nýbrž získány jím a nakupeny a zanechány pokolení lidskému vykoupěnému hory přímo pokladů nadpřirozených, ohromné bohatství zásluh nadbytečných... které, poněvadž získány byly naší hlavou,

---

²⁴² Srov. II. cyklus. s. 10-16.

²⁴³ II. cyklus. s. 18.

²⁴⁴ II. cyklus. s. 18.

*naším zástupcem (advokátem), naším bratrem, patří celému tajemnému tělu Kristovu, tj. celému vykoupenému člověčenstvu.*²⁴⁵

Vina lidského pokolení se tak stává onou šťastnou vinou (latinsky *felix culpa*), která přináší bohatství milosti v osobě Spasitele. Neuschl také cituje sv. Františka Saleského, který říká, že lidstvo obdrželo od Boha milostivě mnohem více, než kdyby nezhřešilo:

*„Byli bychom ztraceni, kdybychom nebyli bývali ztraceni. Neboť naše ztráta přinesla nám užitek, protože lidské přirozenosti vykoupením daleko více dostalo se milostí, než by nevinností Adamovou, kdyby v ní byl zůstal, kdy byla obdržela.*²⁴⁶

Boží moc tak dosvědčuje, že „...bláznovství Boží je moudřejší než lidé a slabost Boží je silnější než lidé.“ (1 Kor 1, 25)²⁴⁷ Na tomto místě z hlediska výše uvedeného je třeba ještě krátce pojednat o otázce primárního účelu vtělení, což v Neuschlových kázáních nenacházíme. V zásadě se jedná o to, zda je tímto primárním účelem vykoupení člověka od hříchu nebo zbožštění člověka a korunovace stvoření. Podmínil lidský hřích vtělení? To byla otázka, nad kterou se spekulovalo již od 12. stol. S tím souvisí i otázka pojetí Krista více jako Vykupitele nebo více jako hlavy celého stvoření. Jde skutečně o spekulace, neboť doopravdy nemůžeme vědět, jak by Bůh jednal, kdyby člověk nezhřešil. Ovšem vnímáme, že Kristus nepřinesl pouze osvobození od hříchu, ale své věřící také vybízí o srůstání do podoby s ním. V něm se teprve naše lidství plně rozvíjí.²⁴⁸ Skrze toto společenství s Kristem je tak člověk zbožšťován. Poukažme také na to, že v první řadě chce Bůh Krista a teprve poté všechno ostatní jemu podmíněné. Srovnejme teologickou výpověď *Prologu* Janova evangelia (Jan 1, 1-18). Stvoření tedy nepodmiňuje vtělení. Boží svoboda tak počítá s příchodem Krista, i kdyby Adam nezhřešil, neboť Kristus by přišel Boha zjevit a člověka zbožštit, ale nikoliv vykoupit od hříchu, což by nebylo třeba. Člověk tak nachází svou dokonalost v Kristu, skrze kterého a v němž byl stvořen (srov. Kol 1, 16). Obrazem Božím není pouze lidská mysl, ale celý člověk. Dějiny spásy tedy začínají již stvořením a pád do hříchu je pouze modifikuje i o rozměr vykoupení z hříchu.

---

²⁴⁵ II. cyklus. s. 18-19; III. cyklus. s. 109.

²⁴⁶ II. cyklus. s. 19.

²⁴⁷ Srov. II. cyklus. s. 16-19.

²⁴⁸ Srov. PAVEL, Jan. *Největší láska. Eucharistie a kněžství. Listy Jana Pavla II. k Zelenému čtvrtku (1979-2005)*. s. 227-228.

Stvoření tak směřuje ke Kristu ještě před hříchem. A teprve v tajemství vtěleného Slova můžeme plně pochopit i tajemství člověka (srov. GS čl. 22).²⁴⁹

Z hlediska vykupitelského díla Krista se dále podívejme na jednotlivé pašijové události, kterým se Neuschl v *Postních kázáních* věnuje a jak je popisuje ve světle vykoupení člověka.

3.3.4.2 Hřích a zápas o spásu

Neuschl líčí niterný vztah Ježíše se svými učedníky při Poslední večeři, a následující události v Getsemanské zahradě, kde se Ježíš modlí za učedníky a bojuje svůj zápas se strachem z utrpení a smrti. Barvitě je popisována Ježíšova úzkost, kterou zde prožíval. Neuschl se při té příležitosti zastavuje nad tím, jaké je určení člověka, jaký je jeho poslední cíl, k němuž má každý směřovat. Odpovídá, že má:

„...Tvůrce pouze právo určit člověku cíl vezdejšího života a že stvořil ho v první řadě ku své slávě, aby totiž člověk svobodnou vůlí Boha poznal, ctil, miloval, Jemu se klaněl, Jemu sloužil, Jeho poslouchal, a v druhé řadě, aby za to na věky blažen a spasen byl.“²⁵⁰

Neuschl k tomu dodává, že tuto cestu poznání má v možnosti každý, jelikož Boha lze poznat přirozeným světlem rozumu. Můžeme si zde povšimnout, že o rozumovém poznání Boha později mluví i II. vatikánský koncil v konstituci *Dei Verbum* (1965) čl. 6.

Hřích definuje Neuschl jako největší neštěstí člověka, dobrovolné a vědomé přestoupení Božího zákona. Je také největší pošetilostí, neboť *„Každý kandidát hříchu, jenž sliboval si a hledal ve hříchu slasti, musí doznati že sklamán byl.“²⁵¹* O d'áblu, v kázáních nazývaném také Lucifer, Neuschl říká, že byl kdysi po Bohu nejkrásnější bytostí, ale že stačil jediný smrtelný hřích ve vzpouře proti Bohu, který z něj a mnoha andělů učinil nejzvrhlejší bytosti propasti pekelné. Hřích je především urážkou nekonečného Boha a proto v jistém smyslu i nekonečným zlem. Tváří v tvář vidění všech těchto nepravostí od počátku až po konec světa se tedy chvěl za nás Spasitel smrtelnou úzkostí.²⁵²

Přesto však Ježíš jako Boží Syn vystupuje před svým Otcem v nebi jako náš „božský advokát“, jak na několika místech Neuschl uvádí, jenž ukazuje

²⁴⁹ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. s. 223-228; II. cyklus. s. 68-69.

²⁵⁰ I. cyklus. s. 19.

²⁵¹ I. cyklus. s. 25.

²⁵² Srov. I. cyklus. s. 21, 26-27.

své rány Otci a prosí za nás: „*Ušetři ještě, Otče, Otče, vykoupených mých!*“²⁵³ Neuschl zde však také říká, že když už Bůh chtěl trestat lid, byl vždy ještě usmířen svým Synem, ale na jiném místě mluví o vykoupení jako o dílu smíření člověka s Bohem.²⁵⁴ Tady musíme upozornit na riziko nesprávného chápání. Ve vykoupení nejde o to, aby byl „rozhněvaný“ Otec usmířen Synem, nýbrž jediné usmíření, k němuž při spáse dochází, se týká usmíření z naší strany – napravení nás, kteří jsme se vzdálili od Boha, který je věčná láska (srov. 1 Jan 4, 7-11). Navíc bylo by nemyslitelné, aby jedna Osoba v Trojici byla milosrdná a druhá nikoliv nebo jen „tak trochu“.²⁵⁵

Neuschl zajímavě poznamenává, že při srovnání celého Ježíšova života, který směřuje k vyvrcholení při smrti na kříži, si můžeme povšimnout, že Boží Syn umíral již po celou dobu svého života. Bylo to tak dlouhotrvající Kristovo mučednictví, v němž Ježíš věděl, co jej čeká. Neuschl si tak všímá, že Kristus v evangeliích několikrát neskrytě pláče (např. u hrobu Lazara nebo nad Jeruzalémem), a dodává, že mnohokrát tak mohl plakat i ze své úzkosti nad utrpením, jež ho očekávalo.²⁵⁶

Dílo vykoupení vychází z Ježíšovy oběti, kterou slavíme v eucharistii. Při Poslední večeři totiž Ježíš ustanovuje svou přítomnost v Nejsvětější svátosti oltářní jakožto svou závěť učedníkům i všem lidem. Slovy „*Nyní byl oslaven Syn člověka a Bůh byl oslaven v něm; Bůh jej také oslaví v sobě a oslaví jej hned*“ (Jan 13, 31-32) Ježíš nemínil pouze své vzkříšení a vyvýšení své lidské přirozenosti, ale také svou vládu v srdcích těch, kteří budou přijímat jeho Tělo a Krev. Neuschl také svátost eucharistie nazývá jako „*drahokam největší katolické církve, nerv života nadpřirozeného, žilobití těla tajemného Kristova, církve katolické*“²⁵⁷. Kde je eucharistie, tam je i pravá církev Kristova.²⁵⁸

3.3.4.3 Věčný soud a svoboda člověka

Je vidět, že Neuschl několikrát zmiňuje velikost Boží lásky a Boží touhy po spáse všech lidí. Každému člověku je tak tato příležitost nabízena do posledního okamžiku. Vyjevuje to i Ježíš, který, přestože dobře věděl

---

²⁵³ I. cyklus. s. 27.

²⁵⁴ Srov. II. cyklus. s. 8.

²⁵⁵ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. s. 374-376.

²⁵⁶ Srov. II. cyklus. s. 24-25; III. cyklus. s. 104.

²⁵⁷ II. cyklus. s. 31.

²⁵⁸ Srov. II. cyklus. s. 30-31; III. cyklus. s. 10.

o Jidášově zradě²⁵⁹, jej ponechává u sebe a do poslední chvíle mu nabízí svou lásku: „*Jidáši, políbením zrazuješ Syna člověka?*“ (Lk 22, 48)²⁶⁰ Neuschl říká, že každá duše lidská je svou přirozeností křesťanská, a tak směřuje k Bohu. Záleží však na svobodě člověka, za kterou každý ponese svou vlastní zodpovědnost. I milost křtu, jako nezrušitelné znamení, tak bude člověku k věčné slávě spásy nebo k věčné hanbě zavržení, podobně jako knězi jeho posvěcení.²⁶¹

Jakožto profesor morálky poukazuje Neuschl na více místech na neměnnost mravního zákona. Je tedy jen jeden všeobecný Boží zákon pro každého člověka.²⁶² To potvrzuje později např. i apoštolská adhortace Jana Pavla II. *Familiaris consortio* (1981) v čl. 34.

Na několika místech mluví Neuschl o odsouzení Ježíše jako o „justiční vraždě“²⁶³. Neuschl dokresluje velikost Ježíšovy oběti i skrze vidění Kateřiny Emmerichové, kdy říká, že proti odsouzení Ježíše se spojilo v nenávisti celé peklo. Vyniká to ještě více ve světle Ježíšovy nevinnosti, která byla tak krutě a protiprávně odsouzena.²⁶⁴ I když jsou obrazy Kateřiny Emmerichové v mnohém působivé, je přece jen třeba ponechat svobodu každému k zaujetí osobního postoje k nim.

Věčný soud bude přísnější pro ty, kteří jsou v církvi představenými. Neuschl se nebojí říci, že mezi zavrženými jistě budou i kněží, biskupové, kardinálové i někteří papežové. Ježíš sám mluví 25x v Písmu o pekle. Neuschl tak Bohu přisuzuje jak milosrdenství, tak i spravedlnost:

„Ano, dokud jsme a kráčíme mimo hřbitov, dokud jsme živi, je zajisté pro nás Bůh vždy a vždy milosrdný, nikdo není vyloučen, jakmile však tě jednou na hřbitov zanesou, jakmile naposledy jsi vydechl a srdce tvé naposledy uhodilo, přestává též milosrdenství a začíná spravedlnost a trvá celou věčnost.“²⁶⁵

Neuschl vidí největší hrůzu člověka ve ztrátě Boha v onom zavržení při posledním soudu, které Kristus vyřkne slovy: „*Pryč ode mne!*“ (srov. Mt 25, 41).²⁶⁶ Přesto všechno Neuschl uzavírá úvahy o soudu prohlášením,

---

²⁵⁹ K Jidášově zradě nabízí Neuschl zajímavě svůj nehistorický, avšak, dle jeho slov, psychologicky věrohodný pohled skrze básnickou obrazotvornost výčitek, vedoucích až k Jidášově sebevraždě. Srov. II. cyklus. s. 41-44.

²⁶⁰ Srov. I. cyklus. s. 30.

²⁶¹ Srov. I. cyklus. s. 44, 47.

²⁶² Srov. např. I. cyklus. s. 65-66.

²⁶³ Srov. např. II. cyklus. s. 35, 50; III. cyklus. s. 69.

²⁶⁴ Srov. I. cyklus. s. 34-35.

²⁶⁵ I. cyklus. s. 42.

²⁶⁶ Srov. I. cyklus. s. 41-44.

že: „...větší ještě než spravedlnost Boží jest milosrdenství Boží, že Bohu více vlastní je smilovati se a ušetřiti hříšníků než trestati je.“²⁶⁷ Tak není na světě hříchu, kterého by Bůh nemohl odpustit a za nějž by Kristus nebyl zemřel.²⁶⁸

3.3.4.4 Ježíšova smrt jako projev Božího milosrdenství

O zásluze Panny Marie na díle vykopení jsme se již zmínili výše, v oddíle pojednávajícím o osobnosti Roberta Neuschla, v bodu „Ctitel Panny Marie“. Připomeňme jen, že Matka Boží trpěla se svým Synem všechny útrapy především duševně. Neuschl vypovídá o podobném zápasu v předobrazu Abraháma, jenž má obětovat svého syna Izáka. Míra Kristova vykopení zní ozvěnou v tvrdých úderech kladiva na Golgotě, přibíjejících jeho údy k dřevu kříže.²⁶⁹ Neuschl zde cituje krásná slova Františka Sušila o Ježíšově ukřižování uprostřed lotrů: „*Ctnost pněla mezi dvěma nepravostmi, pravda ve společnosti hříšníků vždy na kříž bývá přibíjena...*“²⁷⁰ Okamžik ukřižování, kdy na kříži byla přibita nepochopitelná Boží láska, byl:

„...věčně památný, a byť hrozný, přece neobyčejně velebný a dojemný, když kříž Spasitele světa vzhůru se zdvihal a konečně postavený na celé okolí patřil... Kříž byl tedy povýšen a přehlížel poprvé celou zemi jako nevyzpytatelné znamení Boží spravedlnosti a milosrdnosti...“²⁷¹

Kristus se ocitá symbolicky mezi nebem a zemí a vyznačuje tak cestu, po níž se k Bohu zase budeme navracet jako k Otci. Přestože měl Kristus možnost odřici svou oběť, přijímá ji zcela dobrovolně, s jistým vědomím vítězství a skutečně z velké lásky za všechny (srov. Řím 8, 32; GS čl. 22), neboť jak praví Neuschl, rozhodl se:

„Trpěti nevýslovně mnoho, nevinně a umřítí smrtí přebolestnou, nejpotupnější, a to za nepřátely, za vrahy, za lidi přehrozné, o nichž umírající ví, že Ho jako ďábel budou nenáviděti, dílo Jeho ničiti, že v Něho nikdy neuvěří...“²⁷²

Nepochopitelnou hlubinu tak obsahují zdánlivě prostá Janova slova: „*Bůh je láska.*“ (srov. 1 Jan 4, 16) Kříž se tak stává kazatelnou, z níž evangelium

---

²⁶⁷ I. cyklus. s. 48.

²⁶⁸ Srov. I. cyklus. s. 64.

²⁶⁹ Srov. I. cyklus. s. 76.

²⁷⁰ II. cyklus. s. 61-62.

²⁷¹ III. cyklus. s. 97-98.

²⁷² III. cyklus. s. 106.

hlásá sám Kristus, je božskou knihou, z níž po celý svůj život čtou svatí, a nade všechno je nevyčerpatelným tajemstvím Boží lásky k člověku.²⁷³

Na Ježíšově kříži si Neuschl všímá vzájemně souvisejícího odkazu na původní stvoření a říká: „...*kolem deváté hodiny volá božský Spasitel silným hlasem do světa vykoupeného slovo 'budiž' novému stvoření a slovo vítězství 'Dokonáno jest'.*“²⁷⁴ Mohli bychom říci, že jako při stvoření Bůh vdechuje život Adamovi, tak i nyní ve svém Synu odevzdává svůj dech novému člověku, který se rodí skrze spásu, darovanou na kříži. Navíc „nový život“ křesťanů Ježíš ještě umocňuje, když po svém zmrtvýchvstání předává svým dechem Ducha svatého apoštolům (srov. Jan 20, 22). Vykoupený člověk tak vstupuje do vztahu celé Boží Trojice.

3.3.4.5 Poslední Ježíšova slova na kříži

Ježíšových tzv. „sedm posledních slov na kříži“ zmiňuje Neuschl také ve svých kázáních. Mluví zde o tom, že Ježíš „...*ač trpěl bolesti nesmírné, přece nereptal, nýbrž mlčel a modlil se a ještě milosrdenství konal a učil...*“²⁷⁵

První slovo „*Otče odpusť jim, vždyť nevědí, co činí.*“ (srov. Lk 23, 34) bylo Ježíšovou modlitbou za nepřátele tak, jak to Ježíš učil dříve i své učedníky (srov. Mt 5, 44). Neuschl si všímá, že ve chvíli, kdy Ježíš visel za nás na kříži, ani tehdy nepřestaly urážky a hněv vůči jeho osobě, jako tomu aspoň ve chvíli smrti v jiných případech bývá. Kristova oběť měla dojít plnosti. Ježíšovo omlouvání nevědomosti těch, kteří jej křížují, svědčí také o Kristově vznešenosti v jeho božství.²⁷⁶ Boží láska totiž chce, aby všichni lidé byli spaseni. Tak o tom pojednává také např. 16. čl. o nekřesťanech v konstituci o církvi *Lumen gentium* (1964).

Druhým slovem je odpověď lotru po pravici, zvanému Dismas: „*Amen, pravím ti, dnes budeš se mnou v ráji.*“ (Lk 23, 43) Z obou lotrů je spasen jenom jeden. Tedy na jednu stranu Boží milosrdenství je veliké, ale zároveň na ně nelze opovážlivě spoléhat. Druhým Spasitelovým slovem na kříži je tedy milost a odpuštění.²⁷⁷

---

²⁷³ Srov. III. cyklus. s. 106-107.

²⁷⁴ II. cyklus. s. 63.

²⁷⁵ I. cyklus. s. 100.

²⁷⁶ Srov. I. cyklus. s. 100-101.

²⁷⁷ Srov. I. cyklus. s. 101-102.

Třetím slovem je vzájemné odevzdání té, která mu byla v životě nejdražší, matky Panny Marie, pod ochranu milovaného učedníka a v osobě Jana svěřením zase každého člověka do její mateřské přímluvy: „*Ženo, hle, tvůj syn!... Hle, tvá matka!*“ (Jan 19, 26-27) Kristus tak učinil svou závěť pro celé lidstvo.²⁷⁸

Čtvrtým slovem na kříži bylo slovo nejvyšší bolesti, přesto důvěrně odevzdávané: „*Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?*“ (Mk 15, 34)²⁷⁹ O tomto okamžiku jsme pojednali již výše v souvislosti s dvojí přirozeností v Kristu. Ježíš tak jako Syn pociťuje plnost lidského utrpení a významu smrti, kterou však zázračně proměňuje paradoxně právě Boží přítomností a blízkostí. Zatímco smrt předtím znamenala konec, nyní se za její branou otevírá nový obzor vzkříšení. Cesta k Bohu je znovu otevřena.

Páté slovo je dovršením Písma, jak píše sv. Jan, jež Kristus celý svůj život naplňoval: „*Žízním.*“ (Jan 19, 28) Na jednu stranu se jednalo o přirozený fyzický důsledek nezměrného utrpení, ovšem Neuschl si po vzoru církevních otců všímá i jiného významu na druhé straně: větší než touhou vyprahlého těla po nápoji totiž trpěl Kristus spíše žízní svého božského srdce po spasení duší. Proto jakoby volal z velké lásky: *Žízním po duších!*²⁸⁰ Tím už Ježíš předznamenává dějinný zápas o spásu každé duše.

Šestým slovem je dovršení Ježíšova celého poslání: „*Dokonáno jest*“ (Jan 19, 30), ke kterému se připojuje i slovo sedmé a poslední: „*Otče, do tvých rukou odevzdávám svého ducha.*“ (Lk 23, 46) Neuschl píše: „*Obrovské dílo vykupitelské bylo vykonáno, člověčenstvo vykoupěno, s Bohem usmířeno.*“²⁸¹ Zde tak Neuschl správně uvádí spojení „*člověčenství usmířeno s Bohem*“, protože to není Bůh, kterého je třeba usmířit (jak jsme na to poukázali výše), ale my, kteří se tak k Bohu můžeme navrátit. Kristus je naší spásou, neboť zvítězil navždy. Neuschl také připomíná apoštolova slova, že „*v nikom jiném není spásy...*“ (srov. Sk 4, 12)²⁸²

„*Brány nebes opět stojí otevřeny, Bůh opět ochoten je přivínouti nás na Srdce své otcovské...*“²⁸³, jak píše Neuschl, ale je třeba, aby sám člověk přiložil ruku k dílu a svou spoluprací svobodně přijal ovoce vykupitelského díla za své, neboť jak píše i sv. Augustin, citovaný Neuschlem, Bůh nás stvořil bez nás,

---

²⁷⁸ Srov. I. cyklus. s. 103.

²⁷⁹ Srov. I. cyklus. s. 104.

²⁸⁰ Srov. I. cyklus. s. 104; II. cyklus. s. 62.

²⁸¹ I. cyklus. s. 105; srov. III. cyklus. s. 102, 105.

²⁸² Srov. I. cyklus. s. 104-106.

²⁸³ II. cyklus. s. 65.

ale nespasí nás bez nás.²⁸⁴ A toto přivlastnění Kristových zásluh se děje skrze dvě vzájemně se doplňující cesty: za první je to snaha o připodobnění se Kristu zvláště skrze pokání a snášení utrpení²⁸⁵, a za druhé úsilí o život nadpřirozeně dobrý, tj. bez těžkého hříchu, který neustále obnovujeme svátostí smíření. Také to vyjadřuje známý výrok: „*Per ardua ad astra!*“ (Cestou kříže k nebi blíže!)²⁸⁶

3.3.4.6 Vzkříšení

Kristovo zmrtvýchvstání znamenalo „*Ráno v dějinách člověčenstva nejpamatnější, ráno, po němž vzejí slunce odpuštění, spasení a milosti.*“²⁸⁷ Smrtí Kristovou a jeho slavným vzkříšením vzápětí totiž začíná hlásání víry apoštoly pro rozšíření církve napříč národy i dějinami až na konec světa. Teprve vzkříšení dává všem předchozím událostem nový rozměr, v jehož světle a s posilou Ducha svatého začínají Kristovi učedníci plně chápat význam Boží spásy.

Kristus tedy svým zmrtvýchvstáním otevírá brány nebeského království, abychom i my spolu s ním měli podíl na jeho oslavení. Ježíšův pohřeb nás učí také smyslu a důstojnosti lidského těla, které čeká na své oslavení po posledním soudu. Neuschl říká, že Bůh Otec začal svého Syna oslavovat již hned po jeho smrti na kříži. A dále uvádí, že zatímco Ježíšovo tělo odpočívalo v hrobě, Kristova duše prodlévala v předpekli, aby oznámila radostnou zvěst dokonání vykoupení i všem dříve zemřelým od Adama a Evy počínaje, kteří sice bez bolestí, ale celá tisíciletí toto vykoupení v naději očekávali.²⁸⁸ Tak je to i krásně vyjádřeno ve starobylé křesťanské homilii na Velkou a svatou sobotu.²⁸⁹

Neuschl správně chápe Ježíšův sestup do předpekli – podsvětí – říše zemřelých (nikoliv do pekla, jak nevhodně uvádí český překlad Apoštolského vyznání) především ve smyslu tajemného pokračování v díle hlásání Božího království. Ježíš ukřižovaný se tedy stává univerzálním spasitelem všech, tedy i lidí dřívějších dob, což je velmi významnou výpovědí víry. Ježíšovo vykupitelské a spasitelské dílo má tudíž i retroaktivní působnost. Je třeba však podotknout, že Ježíš před svým vzkříšením nezakoušel pekelná muka zavržených.

---

²⁸⁴ Srov. II. cyklus. s. 65-66; III. cyklus. s. 64.

²⁸⁵ K významu utrpení v křesťanské víře viz např.: PAVEL, Jan. *Salvifici doloris: apoštolský list Jana Pavla II. O křesťanském smyslu lidského utrpení z 11. února 1984.*

²⁸⁶ Srov. II. cyklus. s. 66, 68.

²⁸⁷ II. cyklus. s. 49.

²⁸⁸ Srov. I. cyklus. s. 124-127; II. cyklus. s. 92.

²⁸⁹ Srov. DMC: *Bílá sobota. Modlitba se čtením. Druhé čtení – Ze starobylé homilie na Velkou a svatou sobotu.*

U Ježíše se totiž nikdy nesetkáme s podstatným prvkem zavržení, kterým je beznaděj. Navíc Ježíš sám vždy činil rozdíl mezi spravedlivými a nespravedlivými a každému nabízel spásu, jejíž odmítnutí znamená zavržení. Proto i po Ježíšově smrti zůstává existence stavu zavržení vedle spasených spravedlivých. C. V. Pospíšil cituje J. Galota, který říká, že po Ježíšově smrti byla oživena Duchem svatým nejdříve Kristova duše, která obdržela bezprostředně život ve slávě, a ten předává i všem dříve zemřelým spravedlivým duším. Ježíšův sestup je tak poté zároveň výstupem v zástupu mnohých do stavu slávy, jež poté obdrželo i jeho tělo při vzkříšení a nanebevstoupení.²⁹⁰ K tomu ještě doplňme, dle společného mínění křesťanských teologů, že Slovo je s přijatým lidstvím sjednoceno definitivně, navždy, a tedy i ve skutečnosti Kristovy smrti „*Slovo zůstalo sjednoceno jak s mrtvým tělem, tak s oddělenou Ježíšovou duší.*“²⁹¹ Ježíš na sebe díky své smrti bere tedy kompletní lidství se vším, co obsahuje. Ježíš tak vyjadřuje nejhlubší solidaritu s hříšným člověkem. Svým sestupem do podsvětí se Kristus, dle sv. Pavla, ujímá své věčné vlády na nebi, na zemi i v podsvětí (srov. Flp 2, 6-11).²⁹²

V předchozím bodě o Ježíšových slovech na kříži, konkrétně při jeho modlitbě za nepřátele, jsme naznačili, že Božím záměrem je, aby všichni lidé byli spaseni (srov. LG čl. 16). Ježíš tak jako univerzální Spasitel přináší spásu i těm, kteří ještě nepatří do katolické církve. Neuschl o tom vypovídá:

*„Bůh neskončeně milosrdný a spravedlivý je a proto jistě neztratí těch, kdož nevědomky, nezaviněně v bludu jsou, v něm se zrodili a zůstali, vždy však si přáli být v pravé církvi, ochotni učiniti všecko, čeho ke spasení třeba je. Ti spasení jistě dojdou, ne však proto, že protestanty, že turky, že pravoslavnými byli, nýbrž proto, že upřímnou vůlí a ochotou svojí již vlastně k duši pravé církve Kristovy náleželi.“*²⁹³

Opět zde můžeme Neuschlova slova srovnat s LG čl. 15-16. O tom, že tuto naději na spásu mají i nekřesťané, svědčí také Katechismus, který zvláště v čl. 843 říká:

„Církev uznává, že v jiných náboženstvích je hledání ještě v mlhavých stopách a obrazech neznámého, ale blízkého Boha, vždyť všem dává život, dech a všechno... a chce, aby všichni lidé

---

²⁹⁰ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. s. 376-377.

²⁹¹ Tamtéž, s. 418.

²⁹² Srov. tamtéž, s. 415-421.

²⁹³ II. cyklus. s. 55.

byli spaseni. Proto církev všechno dobré a pravdivé považuje za přípravu na evangelium, za dar od Boha, jenž osvěcuje každého člověka, aby nakonec měl život.“

Je však třeba rozlišit, kdo o tomto Ježíšově poslání ví, a přesto je odmítá, od toho, který se je naproti tomu snaží upřímně přijmout. Kdo tohoto poznání ještě bez vlastní viny nenabyl, ale s upřímným srdcem pravdu hledá, a snaží se plnit Boží vůli, poznávanou z hlasu svého svědomí, může dojít taktéž spásy díky „nespoutanosti“ Boží milosti.²⁹⁴

Neuschl dále rozvíjí výpověď, že Ježíš měl po svém zmrtvýchvstání tělo pravé, skutečně lidské, avšak nyní již oslavené, neboť vzkříšení a snad i oslavení těla čeká také na nás. Neuschl si všímá vlastností tohoto Kristova oslaveného těla, které odráží jas Boží všemohoucnosti. Předně, pro vzkříšeného Krista již neplatí pozemské fyzikální zákony, neboť prochází zavřenými dveřmi, přijímá pokrm, a přesto se zase ztrácí z očí. Neuschl tyto vlastnosti vypočítává: „...*nesmrtelnost (neporušitelnost), jasnost (sličnost, sláva, krása), rychlost (hbitost, moc) a duchovost (nehmotnost)*“²⁹⁵. Takové překrásné tělo člověka chce tedy Bůh proměnit i z našich těl po vzkříšení z mrtvých. Neuschl také uvádí ze života světců, že někteří, kdo byli s Bohem zvlášť spojeni, již na této zemi zakusili něco z krásy tohoto oslaveného těla. Například se jednalo o sv. Kunhutu, sv. Jana z Boha, sv. Karla Boromejského, sv. Františka z Pauly, sv. Raymunda z Pennafortu či sv. Ondřeje Avellinského. Příklady najdeme kromě světců i ve Starém zákoně (např. mládenci v ohnivě peci – srov. Dan 3, 1-30 + přídavky). Sv. Pavel ve svém listě Korintským o těchto vlastnostech taktéž mluví:

*„Tak je to i se zmrtvýchvstáním. Co je zaseto jako pomíjitelné, vstává jako nepomíjitelné. Co je zaseto v poniženosti, vstává v slávě. Co je zaseto v slabosti, vstává v moci. Zasévá se tělo přirozené, vstává tělo duchovní.“ (1 Kor 15, 42-44)*²⁹⁶

Díky spáse skrze Krista, kterou nám on přinesl, se rozšiřuje společenství křesťanů. Ti mají svůj původ skutečně od Boha, jak dosvědčuje Neuschl pomocí několika důkazů. Mezi tyto důkazy patří: výbornost a vznešenost křesťanské nauky nad všemi ostatními; Kristus jako zakladatel je pravý Bůh; naplnění Kristových proroctví; Ježíšovy zázraky; rozšíření a svědectví církve.²⁹⁷

---

²⁹⁴ Srov. KKC 839-848; LG čl. 14-16.

²⁹⁵ I. cyklus. s. 131.

²⁹⁶ Srov. I. cyklus. s. 130-132.

²⁹⁷ Srov. I. cyklus. s. 107-109.

Boží zjevení v Synu však můžeme přijmout pouze vírou, neboť přese všechno zůstává mnoho věcí stále tajemstvím. Neuschl však vybízí k poctivé otevřenosti každého člověka, jak sám říká:

„Tajemství rozumem lidským pochopiti nemůžeme, to přiznávám, ale právě proto, že jim nerozumíme, že jich pochopiti nemůžeme, nesmíme o nich pronášeti úsudek svého rozumu a říkati, že jsou proti rozumu, nýbrž pouze, že jsou nad náš rozum.“²⁹⁸

Neuschl tak vychází z I. vatikánského koncilu, který poukazuje na to, že víra je v první řadě věcí rozumu, jelikož ten je schopný poznat pravdu, ale také je záležitostí dobré a upřímné vůle.²⁹⁹ Tedy samotný rozum nestačí, je třeba jej spojit s vírou, která naše „vidění“ posouvá dál, jak o tom ještě na jiném místě mluví:

„...jest jistá hranice, jistá meze, jistá opona, k níž pouze dosahují naši smyslové, náš rozum. A za touto hranicí, že by již nebylo žádných pravd? Ó ještě mnoho a mnoho. Zde počíná víra, která zdvihá oponu tu a otevírá nám novou říši pravd a nových poznání, pravd nových a vznešených, jichž nikdy rozum lidský nebyl by se dopátral.“³⁰⁰

3.3.5 Klíčové christologické texty Písma

Písmo svaté nám zvláště na některých místech významně vypovídá o svědectví Ježíše Krista. K těmto klíčovým textům řadíme pasáže z listu Filipánům, z listu Kolosanům, z listu Židům a z 1. listu apoštola Petra. V Neuschlových *Postních kázáních* se setkáváme alespoň okrajově s některými z nich.

3.3.5.1 Flp 2, 6-11

Christologický hymnus z listu Filipánům nám krásným způsobem vypovídá o Kristu Ježíši, o jeho božské přirozenosti, ale zároveň i o pokoře, o jeho poslušném podstoupení smrti a o jeho božské moci skrze slavné

---

²⁹⁸ I. cyklus. s. 117-118.

²⁹⁹ Srov. I. cyklus. s. 113, 119.

³⁰⁰ I. cyklus. s. 118.

vyvýšení Otcem. Neuschl tento text cituje pouze ve III. cyklu svých kázání a to na třech místech³⁰¹.

Neuschl jej zmiňuje v souvislosti s dalšími významnými svědectvími o Kristově božství u sv. Pavla (srov. Žd 1, 3; Kol 1, 19). O božské přirozenosti Krista zde tak Neuschl společně s Pavlem svědčí, že ačkoli měl Kristus nárok na jméno Bůh, nevynášel se tím nad jiné, kdežto se ponížil a poslušně přijal smrt. A jako on oslavil svého Otce, tak i Otec oslavil jeho, když jej po smrti povýšil a se jménem mu dal (řekli bychom spíše - v plnosti navrátit) i důstojnost a slávu nad všechna jména. Ježíš jako Boží Syn tak má stejnou důstojnost jako Bůh Otec.³⁰²

Na dalším místě odkazuje Neuschl na Ježíšovu poslušnost, o níž tento hymnus vypovídá, a doplňuje, že dokladem této Kristovy poslušnosti byl celý jeho pozemský život. O správném chápání svobodné (nikoliv z donucení) poslušnosti (vůle Otcovy) u Krista jsme však hovořili již výše. Odměnou této poslušnosti, dle hymnu, bylo Kristu jeho povýšení, a Neuschl dodává, že Kristus byl povýšen i jako člověk.³⁰³

Ježíš se skrze svou poslušnost poníží až k smrti otroků, neboť přijímá smrt na kříži. Svou smrt Kristus přijímá trpělivě, mírně, jako tichý (beránek), a dokazuje tak svou božskou vznešenost a výsostnost. Toto božské vědomí a lásku Krista nedokázalo zatemnit ani takové největší ponížení, jaké se mu dělo na kříži.³⁰⁴

3.3.5.2 Kol 1, 15-20

Chvalozpěv o Kristu z listu Kolosanům nám významně svědčí o stvoření a o spasení. Kristus je dle tohoto svědectví obrazem neviditelného Boha a původcem všeho stvoření, neboť vše bylo stvořeno skrze něj, v něm a pro něj. Tak je zdůrazněna i věčnost existence Božího Syna u Otce ještě před stvořením. Svou smrtí na kříži je Kristus smířením všeho na zemi i na nebi.

Neuschl o tomto chvalozpěvu píše na jednom místě III. cyklu svých kázání.³⁰⁵ Poukazuje tak na Kristovu odlišnost od všech ostatních nebeských bytostí a andělů, díky tomu, že je vše stvořeno skrze něj. Kristus je Pán všeho tvorstva a všechny věci trvají v něm. Je tak všudypřítomný, což je výlučně božskou vlastností.

---

³⁰¹ Srov. III. cyklus. s. 32, 61, 106.

³⁰² Srov. III. cyklus. s. 32.

³⁰³ Srov. III. cyklus. s. 61.

³⁰⁴ Srov. III. cyklus. s. 106.

³⁰⁵ Srov. III. cyklus. s. 30-32.

V Kristu skutečně přebývá veškerá plnost (moc a milost) božství, a proto je nazýván pravým Bohem.³⁰⁶

3.3.5.3 Žd 1, 1-4

V úvodu listu Židům nacházíme důležité křesťanské svědectví, které odkazuje na souvislost Božího vztahu s lidmi v zákoně Starém i Novém. Zatímco dříve mluvil Bůh skrze proroky, nyní se jeho Slovo stalo tělem v Ježíši Kristu. On je tímto věčným Slovem jako odlesk Boží slávy a výraz jeho podstaty. Kristus je na roveň Otcí, a proto i po svém vzkříšení usedá v nebi po Boží pravici. Neuschl tuto pasáž z Písma cituje v kázáních na dvou místech.³⁰⁷

Neuschl vyzdvihuje z textu výpověď o Kristu jako „odlesku slávy a obrazu Boží podstaty“ vedle jiných výrazů, jako např.: „nejkrásnější synů lidských“, „světlo světa“ nebo „očekávaný národů“, které taktéž čerpá z Písma. Neuschl tak zdůrazňuje protiklad Kristovy božské důstojnosti s jeho zmučenou podobou při svém utrpení. Na jiném místě mluví Neuschl o jistotě, podložené jednotlivými důkazy Kristova božství v kázáních, že Ježíš je skutečně Božím věčným Slovem, skrze které v poslední době Bůh promluvil.³⁰⁸ Bůh nemá jiné slovo, všechno bylo řečeno Slovem jednou provždy.³⁰⁹

3.3.6 Ježíšův odkaz v církvi

Jak už jsme uvedli v oddíle o osobnosti Roberta Neuschla, jako kněz byl Neuschl horlivým obhájcem církve a skutečně bychom řekli i dobrým „týmovým spoluhráčem“. Téma církve, kterou Kristus založil, se v *Postních kázáních* silně objevuje ve všech cyklech. Neuschl přistupuje k ostatním církvím kriticky, avšak na základě pádných důkazů i rozumových úvah představuje důstojnou obhajobu pravosti církve katolické.³¹⁰

Církev byla již v Božím plánu od Starého zákona. Postupně se připravovalo její uskutečnění v Novém zákoně. V Písmu nacházíme několik předobrazů – ať je to archa, vyvolený národ, ovčín, Boží pole, stavba či neposkvrněná nevěsta – všechny tyto předobrazy se naplňují s příchodem Krista. Ježíš připravoval

---

³⁰⁶ Srov. III. cyklus. s. 30-32.

³⁰⁷ Srov. III. cyklus. s. 82, 110.

³⁰⁸ Srov. III. cyklus. s. 82, 110.

³⁰⁹ Srov. sv. Jan od Kříže v KKC čl. 65.

³¹⁰ Srov. např. II. cyklus. s. 54-55.

svou církev skrze volbu Dvanácti a díky svému poslání i skrze budování nebeského království na zemi. Avšak církev, jako nové stvoření (srov. 2 Kor 5, 17), se zrodila hlavně z probodeného boku Ježíše Krista (nového Adama), obětujícího se na kříži, jak to naznačuje z rány tryskající krev a voda. Vidíme zde odkaz na stvoření – jakýsi návrat k počátku - při kterém Bůh tvoří z Adamova boku Evu. Církev dále posvěcuje Duch svatý, takže je toto dílo kompletní skrze celou Trojici, a v plnosti se dovrší až v nebeské slávě. Proto Neuschl dodává, že Kristova církev na zemi bude vždy církví bojující, nenacházející klidu zde, ale v životě věčném. Tak si církev ve svém spodobování s Kristem nemá vybírat pokoj, nýbrž boj, ne radost, nýbrž utrpení, ne korunu, nýbrž kříž jako svůj pravý úděl.³¹¹

O církvi dále Neuschl říká, že má svou vážnost, protože se její nauka nijak nemění, neboť obsahuje pravdy věčné. Křesťanství má svůj božský původ od Krista, jenž je pravým Bohem. Důkaz pravosti křesťanství podávají také zázraky, které Ježíš vykonával už za svého pozemského života, a dále je koná ve své církvi až do dnešní doby skrze své učedníky. Předání této moci souvisí s Ježíšovými prorockými slovy:

„Ty, kdo uvěří, budou provázet tato znamení: Ve jménu mém budou vyhánět demony a mluvit novými jazyky; budou brát hady do ruky, a vypijí-li něco smrtícího, nic se jim nestane; na choré budou vzkládat ruce a uzdraví je.“ (Mk 16, 17-18)

A jako se církev rozšířila přes počáteční pronásledování, tak se šíří a žije dál skrze nové následovníky napříč dobami i hranicemi země. Tak skutečně trvá ono Ježíšovo přislíbení Petrovi: „...a brány pekla ji nepřemohou.“ (Mt 16, 18) A na jiném místě všem apoštolům při Kristově nanebevstoupení: „...a budete mi svědky v Jeruzalémě a v celém Judsku, Samařsku a až na sám konec země.“ (Sk 1, 8)³¹²

Tak jako bylo utrpení součástí Ježíšova života, tak také provází celé dějiny církve a každého křesťana, jako základní zákon a životní princip. Utrpení je neustálou „pružinou“ nového křesťanského života a zdrojem nesmrtelné slávy církve. Pronásledování církve je významným důkazem pravosti, že je opravdu dílem Božím. Kristus je její hlavou a ona je jeho tajemným tělem a svatou nevěstou. Křížová cesta Krista tak nachází pokračování v jednotlivých životních poutích, a přestože je cestou utrpení a strádání,

³¹¹ Srov. III. cyklus. s. 108-109; LG čl. 3, 6; KKC čl. 753-769.

³¹² Srov. I. cyklus. s. 38, 98, 138; III. cyklus. s. 86.

stejně jako cesta Krista končí vítězstvím. Spolu s Kristem Králem vládne jeho církev jako pravá královna a matka člověčenstva, což se v plnosti naplní v eschatologickém očekávání. Ježíš je skrze svou smrt a vzkříšení vítězem nad zlem a smrtí navždy, a proto svým věrným poskytuje mocnou ochranu a zaslíbení.³¹³

K tomuto svědectví vysvětluje nejlépe Pavlova slova: „...to, co zbývá do míry utrpení Kristových, doplňuji svým utrpením za jeho tělo, to jest církev...“ (Kol 1, 24) svatý papež Jan Pavel II. ve svém apoštolském listě *Salvifici doloris* (1984). I když ke Kristově oběti nemůže žádný člověk nic přidat, jelikož je Kristovo vykoupení světa úplné a nevyčerpatelné, přesto má utrpení také svou tvůrčí povahu. Vykoupení totiž stále zůstává otevřená lásce, která se v utrpení projevuje. Kristus se tedy otvírá každému lidskému utrpení, skrze něž se rozvíjí i celá církev.³¹⁴

Ve druhé části II. cyklu ještě Neuschl rozebírá celé velké téma svátosti smíření, kde pojednává o jejích jednotlivých částech – o pokání, zpytování svědomí, lítosti, vyznání a zadostiučinění. Tento dlouhý úsek v Neuschlových kázáních tvoří významné svědectví pro obhajobu oprávněnosti této svátosti, ustanovené samotným Kristem, zejména vůči v tehdejší době populárnímu protestantismu. Neuschl velice dobře svým typicky učitelským stylem staví proti sobě Boží spravedlnost i milosrdenství a snaží se pohnout věřící k dobrému mravnímu životu.³¹⁵ Přínos svátosti smíření v církvi vyjadřuje Neuschl také slovy:

„Drazí přátelé moji! Važte si své svaté, katolické církve, važte si veliké svátosti té, která již tolik šlechetných jinověrců k té staré dobré, svaté Matce zpět přivedla, svátosti pokání a svaté zповědi.“³¹⁶

Můžeme tedy shrnout, že Neuschl jako věrný obhájce církve předkládá věrnou katolickou nauku a svým pastýřským zápalem vybízí věřící k odvážnému a upřímnému následování:

„Milujte také svatou církev katolickou, dílo Kristovo, nestavte se nikdy do řad její odpůrců. Matku dobrou bítí je zločin přehrozný – buďte vzornými dětmi jejími, buďte neohroženými katolíky.“³¹⁷

---

³¹³ Srov. III. cyklus. s. 107-108.

³¹⁴ Srov. PAVEL, Jan. *Salvifici doloris: apoštolský list Jana Pavla II. O křesťanském smyslu lidského utrpení z 11. února 1984.* s. 34-36.

³¹⁵ Srov. II. cyklus. s. 63-128; III. cyklus. s. 98.

³¹⁶ II. cyklus. s. 115.

³¹⁷ III. cyklus. s. 111.

3.3.7 Trojiční teologie

Maje na paměti pašijové zaměření *Postních kázání*, jistě nemůžeme čekat velké objavy výpovědí o úplně všech osobách Boží Trojice, tedy i o Duchu svatém, přesto však i třetí božská osoba je v Neuschlově díle přirozeně patrná. Ač tedy nacházíme v jeho kázáních zmínky o Duchu svatém poněkud zřídka, přesto však při souvislé četbě všech tří cyklů nemáme nejmenší pochyby, že by Neuschl tuto třetí božskou osobu opomíjel. Je sice pravda, že stěžejní výpovědi kázání se týkají především důvěrného vztahu mezi Otcem a Synem, ale přesto nutně a přirozeně i Duch svatý doplňuje tento vnitrobožský vztah lásky svou nezaměnitelnou charakteristikou.

Neuschl vypovídá, jakým překvapením a nesnadným pochopením byla pro Židy Ježíšova zvěst, že dřívějšího jediného Boha mají představovat tři božské osoby. Neuschl jasně osoby rozlišuje a přitom dosvědčuje jejich jednotu. Božské osoby mají stejnou nerozdílnou podstatu a božskou přirozenost, včetně božských vlastností. Proto Neuschl říká, že bylo třeba, aby Ježíš trpělivě své posluchače na pochopení této pravdy postupně připravoval.³¹⁸

Neuschl dále říká, že Kristus sám přislíbil učedníkům příchod Ducha svatého, jenž bude jejich „*Těšitelem*“ (srov. Jan 16, 4-15) i „moudrostí“. Syn, usednuvší po Boží pravici, tohoto Ducha svatého sesílá nejen na apoštoly, ale i na všechny vykoupené jeho obětí. Ježíš v této moci Ducha působil již za svého života na zemi a na kříži v jeho síle přijímá oběť vykoupení. Tedy i v díle vykoupení naznačuje Neuschl spolupráci všech tří božských osob.³¹⁹

K potvrzení, že i Duch svatý je Bohem, přikládá Neuschl především svědectví evangelistů Matouše a Lukáše. Jak jsme tedy uvedli, Kristus několikrát v Písmu prohlašuje, že po svém odchodu učedníkům sešle Ducha svatého. Přitom doplňuje Neuschl i ostatní svědectví Písma o Duchu svatém: při zvěstování Panně Marii: „*Sestoupí na tebe Duch svatý a moc Nejvyššího tě zastíní...*“ (Lk 1, 35)³²⁰, na počátku Ježíšovy činnosti: „*Duch Hospodinův jest nade mnou, proto mne pomazal, abych přinesl chudým radostnou zvěst...*“ (Lk 4, 18), při poučování farizeů: „*Jestliže však vyháním demony Duchem Božím, pak už vás zastihlo Boží království...*“ (Mt 12, 28) a nakonec při zjevení Vzkříšeného

---

³¹⁸ Srov. III. cyklus. s. 19-20, 23.

³¹⁹ Srov. II. cyklus. s. 20-21, 31; III. cyklus. s. 86.

³²⁰ Krátkou zmínku k vtělení Slova skrze Ducha svatého činí Neuschl také, když říká, že Kristovo tělo bylo „...nejdokonalejší, plné půvabu a krásy, jež utvořeno Duchem svatým z krve Panny všech pannen!“ III. cyklus. s. 58.

a misijním posláním učedníků: „*Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtíte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého...*“ (Mt 28, 19)³²¹

O Duchu svatém najdeme v kázáních též zmínku v souvislosti s ustanovováním dnes užívaného kánonu knih Písma svatého. Duch svatý skutečně inspiroval svatopisce k napsání těchto knih, a proto jsou hodnověrné, a přesto způsob jejich zapsání ponechal Duch svatý na originalitě každého autora (srov. DV čl. 11).³²²

Vlivem Ducha svatého také mohli starozákonní proroci předpovídat věci budoucí, jež se později skutečně naplnily. Můžeme mluvit také o poznání nevyjevených skutečností lidského srdce, tedy o tzv. kardiognozi, kterou nacházíme u mnoha světců v celých dějinách až do dnešní doby, jako jí byl obdarován např. „zповědník z Gargana“ sv. Pio z Pietrelciny. Dary prorocství i kardiognoze spolu s ostatními dary trvají v Kristově církvi skrze svaté a světice Boží až dodnes. Své rozličné dary tak rozdává Bůh skrze Ducha svatého, komu chce a jak chce, vždy ke službě druhým.³²³

3.4 Závěr christologie Roberta Neuschla

V úvodu k třetí kapitole naší práce jsme si položili otázku: *Jaké pojetí christologie zastává ve svých Postních kázáních Robert Neuschl?* Na tuto otázku jsme se snažili hledat odpovědi skrze zaměření na jednotlivé vybrané části christologické analýzy *Postních kázání*. Zkoumali jsme tak teologické myšlení Roberta Neuschla, které ve svém díle představuje.

Christologie v Neuschlových kázáních je pevně zakotvená v Písmu skrze množství *citací biblických pramenů*. V Písmu Neuschl čerpá především z knihy Žalmů a z knihy proroka Izaiáše, v NZ pak jeho christologii podpira především evangelista Jan a apoštol Pavel. Neuschl se velice podobá ve svém stylu právě zmíněným autorům knih Písma svatého, jelikož o Kristu vypovídá důvěrně rozjímaným pohledem Božího Syna ve vztahu k Otci, což je typické především pro Jana, a podobně jako Pavel, předávající ve svých listech mimo jiné obhajobu pravd víry, usiluje Neuschl v kázáních o předání podložené křesťanské nauky i vůči „pohanům“ a nevěřícím.

---

³²¹ Srov. III. cyklus. s. 25, 110.

³²² Srov. III. cyklus. s. 46-47.

³²³ Srov. III. cyklus. s. 85.

Z hlediska *christologických titulů* Neuschl používá pro Ježíše nejčastěji titul Kristus, případně Spasitel. Kristus je pro Neuschla skutečně ten, který měl přijít, a na němž se naplňují všechna starozákonní proroctví. Jako Spasitel světa přináší spásu všem lidem na zemi, kteří ji touží přijmout. Používané tituly tedy svědčí o Neuschlově osobní víře, kterou můžeme spolu s apoštolem Tomášem shrnout ve vyznání: „*Můj Pán a můj Bůh.*“ (Jan 20, 28)

Ohledně *Ježíšova božského sebevědomí* Neuschl nemá nejmenších pochyb, že toto nezpochybnitelné vědomí měl Kristus po celou dobu svého života na zemi. Stejně jako Ježíš plně rozuměl svému poslání, tak i Neuschl toto poslání jasně chápe a vyjadřuje. Jako určitou slabinu bychom však mohli zmínit, že Neuschl ve svých kázáních nerozlišuje božské a lidské vědomí Ježíše, které by mělo Ježíšovo spodobením s člověkem provázet, neboť se Kristus ze solidarity s námi dobrovolně zříká toho, co by jej jako člověka zvýhodňovalo oproti jiným.

Při výpovědi o *dvoji přirozenosti v Kristu* sice Neuschl správně obě přirozenosti neodděluje a zároveň rozlišuje, ale chybí nám zde jasnější uchopení otázky Kristovy poslušnosti. To totiž souvisí s tématem vnitrobožských vztahů a vycházení jednotlivých osob v Trojici, což však ještě nemůžeme v Neuschlově době očekávat rozvinuté tak, jako v podobě naší současné teologie.

V pojednání o *vykupitelském díle Božím* Neuschl dostatečně popisuje celý Boží plán spásy a při Ježíšově oběti se neomezuje pouze na vykupitelskou smrt, ale dále se věnuje i vzkříšení a seslání Ducha svatého. V otázce vtělení Slova nám v kázáních chybí primární účel tohoto vtělení, jelikož Neuschl vše ponechává spíše v rovině vykoupění od hříchu. Jistým náznakem je však na více místech Neuschlem zmíněné nejen odpuštění, ale i navrácení důstojnosti člověku a jeho privilegií. Neuschl zajímavě prohlubuje některé texty Písma svou teologickou úvahou, jako např. při významu Ježíšových slov na kříži: „*Žlzním!*“ (Jan 19, 28) Jak již jsme uvedli, Neuschl se dobře věnuje také tématu vzkříšení, kde rozebírá i oslavu lidského těla. Neuschl pojímá spásu skutečně jako nabízenou pro všechny skrze Krista. Překvapivě zde nacházíme často myšlenky, které později potvrzuje II. vatikánský koncil ve svých konstitucích. Neuschl také dobře vyvažuje Boží spravedlnost s milosrdenstvím, přitom však skrze pastýřskou horlivost Neuschla vnímáme o něco silnější akcent právě na Boží milosrdenství. A na několika místech staví vedle sebe Neuschl oblasti rozumu a víry, o čemž také bude později mluvit např. i sv. papež Jan Pavel II. v encyklice *Fides at ratio* (1998).

Neuschl si také okrajově, ale přesto všimá *klíčových christologických textů Písma*, kterými podkládá svou výpověď o Ježíši Kristu. Jedná se především o texty: Flp 2, 6-8; Kol 1, 15-20 a Žd 1, 1-4.

Důkazy Kristova božství obhajuje Neuschl i skutečnost a důležitost *církve*, kterou Ježíš založil. Pevně hájí pravost církve katolické a poukazuje na nedostatky a omyly ostatních církví, čímž reaguje na vratkost doby skrze dějinný vývoj a měnící se postavení katolické církve.

Z pohledu christologie jsme také zjišťovali, zdali Neuschl poukazuje na vztah Krista k božským osobám Otce a Ducha svatého. Vztah Otec-Syn je v celém Neuschlově díle velmi patrný. Ohledně Ducha svatého sice mnoho zmínek nenacházíme, přesto však je bez pochyby, že jediný Bůh v *Trojici* je v teologii, kterou nám Neuschl předkládá, jasně vyjádřený. Důležitou výpovědí, implicitně obsaženou v kázáních je, že i dílo vykoupení je dílem celé Trojice.

Závěr

Dostali jsme se na konec naší práce, v níž jsme se snažili představit Roberta Neuschla, jeho život, osobnost, dílo a také christologii, obsaženou v jeho *Postních kázáních*. Nyní tedy nezbyvá nic jiného, než pokus o bilancování a zhodnocení našeho úsilí, zdali se nám podařilo vytčené cíle naplnit, a jestli je práce skutečně přínosem, za nějž může být autor považován absolventem teologie na Cyrilometodějské teologické fakultě.

V úvodu jsme si položili několik otázek, které měly být našimi „kontrolními“ body při zpracovávání tématu. Na všechny jsme postupně odpovídali již v průběhu jednotlivých kapitol, zvláště v oddíle, věnovaném Robertu Neuschlovi. Poslední otázku, týkající se víry Roberta Neuschla tak, jak o ní Neuschl vydává svědectví ve svých *Postních kázáních*, zodpovídáme spolu se shrnutím christologie na konci třetí kapitoly.

Má předkládaná práce tedy smysl? Prvním zásadním zjištěním je, že se nám podařilo sesbírat podrobné informace o Neuschlově životě, které zdaleka přesahují původní stručné zmínky v uvedených zdrojích. Je vidět, že Neuschlův život skutečně nikdo takto detailně nezkoumal, a už z toho důvodu vyjadřuje práce svůj smysl.

Nutno říci, že k plastičtějšímu obrazu Neuschlova života a jeho osobnosti přispěla značnou částí i samotná *Postní kázání*. Překvapilo nás totiž, že v našem původním záměru zkoumat kázání z christologického pohledu jsme se setkali s řadou údajů, vypovídajících o samotném životě, době a osobnosti Roberta Neuschla. Tato vyzískaná data jsme již uvedli v závěru první kapitoly. Díky *Postním kázáním* jsme si tak mohli udělat autentičtější představu o době, v níž Neuschl žil, a o tehdy aktuálních otázkách, na které Neuschl reagoval. Získali jsme další doplňující, dosud nezveřejněné informace o Neuschlově životě, o jeho rodině, o jeho přátelstvích s významnými osobnostmi, dále o poutích mimo vlast, kterých se zúčastnil, o Neuschlově vztahu k církvi, zvláště k papeži Lvovi XIII., a také o Neuschlově působení v bohosloveckém ústavu. V kázáních jsme našli také řadu míst, v nichž se Neuschl obhájí proti své kritice v novinách, a v nichž podává další dovysvětlení svých postojů a názorů, které byly občas nejasně chápány.

Významným zdrojem pro sestavení životopisu se také ukázaly návštěvy Archivu brněnského biskupství v Rajhradě a tamější materiál.

Přestože jsme se pokusili o sestavení podrobného životopisu, z hlediska obsažnosti práce jsme nemohli pojmout úplně vše, a tedy některá data ještě zůstávají otevřená pro případné další doplňování a navazování na práci. Nepodařilo se nám, však více vyzvědět o dětství Roberta Neuschla, prožitém v rodině a oblasti Nového Jimramova, jelikož i přes pokusy se nepodařilo navázat kontakt s místními „pamětníky“ či historiky. Přesto můžeme říci, že v práci najdeme zatím nejobsáhlejší strukturovaný Neuschlův životopis.

Seznámení s Robertem Neuschlem nás přivedlo k zjištění, že je Neuschl oslovující osobností i pro dnešní dobu a zvláště pro kandidáty teologie. Můžeme říci, že je příkladem kněze – pastýře, který pozorně bdí nad svým stádem, vnímajíc ohrožení falešných „vlků v rouchách beránčích“, s nasazením na ochranu svěřených ovcí i v úsilí o prohloubení jejich víry. Neuschl se nebál pozvednout hlas i proti převaze protivníků, aby zůstal věrný svému povolání po Kristově boku. Tak se jeho osobnost stává příkladem i pro budoucí kněze a teology. Kéž bychom byli odvážnými jako Neuschl, který ujišťuje:

„My vás neopustíme, buďte přesvědčeni, my nevydáme dědictví sv. Václava a sv. Cyrilla a Metoděje všelijakým svůdcům a vlkům a škůdcům na pospas! Jen přes mrtvolky naše! A kdyby každé srdce kněžské 1000 koulí prohnalo, nad mrtvolami našimi vyvstanou ještě udatnější kněží a ti vás povedou a dovedou k vítězství!“³²⁴

V práci nás překvapily také některé Neuschlovy na první pohled zarážející postoje vůči ženám či Židům, ale tyto postoje jsme se snažili dostatečně vysvětlit na příslušných místech i vlastní obhajobou samotného Neuschla. Tyto postoje je tak třeba vidět spíše v kontextu doby a ve vzájemných souvislostech s katolickou naukou.

V druhé kapitole, zaměřené na dílo Roberta Neuschla, jsme se věnovali víceméně spíše výčtu dostupných knih, článků v časopisech a pronesených řečí, z nichž by se mohl stát jistě významný zdroj pro další bádání o Robertu Neuschlovi. Nejznámější Neuschlovo dílo *Křesťanská sociologie* jsme zmínili jen okrajově, ale tento obsáhlý dvoudílný titul by si zasloužil podrobnější analýzu zase v nějaké navazující práci se zaměřením na morální teologii a sociologii. U jména Robert Neuschl by asi většina čtenářů alespoň s okrajovým předporozuměním totiž očekávala, že se vydáme cestou právě *Křesťanské sociologie*, s níž je osobnost Roberta Neuschla nejvíce spojována. My jsme však

---

³²⁴ I. cyklus. s. 142.

svým zaměřením spíše na Neuschlovu teologii dokázali, že i z tohoto pohledu si Robert Neuschl zaslouží místo v naší knihovně, a práce tak přináší nové objevy, které Neuschla vynášejí z pomyslného „sociologického“ uzavření do širšího prostoru české teologie.

Příjemně nás také překvapil Neuschlův živý vztah ke Kristu, o němž vypovídá především ve zkoumaných *Postních kázáních*. Neuschl byl cele oddaný svému poslání kněze a teologa, a v jeho teologii nenacházíme pouze odbornou nauku, ale i hlubokou kontemplaci a přilnutí skrze spirituální pohled víry. Osvědčuje se tak, že teologii nelze „dělat“ bez osobní zkušenosti a niterného zakoušení setkání se vzkříšeným Pánem.

Ježíš je pro Neuschla skutečně Kristem, Synem Božím a Spasitelem světa. v *Postních kázáních* nám Neuschl představuje Ježíšovo poslání, které je otevřené všem s nadějí na Boží milosrdenství. A jelikož si téma Božího milosrdenství v tomto mimořádném Svatém roce, vyhlášeném papežem Františkem (8. prosince 2015 – 20. listopadu 2016), zvláště silně připomínáme a zakoušíme, významně nám tak i celý cyklus *Postních kázání* se Svatým rokem koresponduje.

Během celého pročítání a promýšlení Neuschlových kázání mi stále více vyvstávala jednota mezi Neuschlem – učedníkem - a Mistrem - Ježíšem. Neuschl se stále více ztotožňoval se svým Pánem, jak to dokazuje styl jeho vyprávění, aktualizace poselství do jeho doby, přilnutí ke Kristu trpícímu, a vztáhnutí toho, co zažíval Ježíš, na sebe sama skrze připodobnění. Neuschl naprosto jasně považoval sám sebe pouze za služebníka a všechno své úsilí vynakládal k větší cti a slávě Boží. Sám se snažil být věrným správcem svěřených tajemství a jako jeden z hříšníků pokorně očekával spravedlivý soud s nadějí na Boží milosrdenství.

Chtěl bych závěr doplnit ještě svým svědectvím o přínosu, který práce přinesla mně osobně, jakožto studentovi teologie, který se k velkému kroku do neznáma v kněžství teprve chystá (srov. Mt 14, 28). Při studiu jsem po počátečních obtížích s uchopením tématu začínal teprve postupně chápat smysl diplomové práce, která by měla vyjadřovat „řídící věž“ celého předchozího studia. Jelikož jsem se tématem dlouhou dobu souvisle zabýval, vnímal jsem, jak mnohé předchozí studované předměty do sebe postupně teprve zapadají, až když je nyní organizujeme v rámci jednoho celku. Teprve jejich společné propojení umožňuje plnější rozměr vnímání podstaty sdělení. Naučil jsem se díky práci více vnímat text a pracovat souvisleji. Pomohly mi k tomu

jednotlivé „mapy“ (výpisky), v kterých se člověk snáze orientoval. Díky postnímu zaměření kázání jsem hlouběji prožíval přípravu na Velikonoce skrze promýšlení jednotlivých událostí. Snažil jsem se také k Robertu Neuschlovi obracet v modlitbě u jeho hrobu i během studia a prosit jej za přímluvu. Velmi jsem si oblíbil práci s Písmem, které jsem zakusil jako úžasný nevyčerpatelný pramen, jenž nám Bůh ve své milosti daroval. Osobní zkušenost s psaním mě v mnohém obohatila o nové poznatky, a také mě motivovala k lepšímu úsilí a touze pokračovat v něm při službě Pánu. Neboť i kněz, teolog, má své dary od Boha, které by měl stále rozvíjet, podobně třeba jako vrcholoví sportovci. Tak budeme na konci života osloveni Bohem, jak jsme naložili se svými hřivnami, zdali jsme je nezakopali, ale naopak rozmnožili k Boží oslavě (srov. Mt 25, 14-30).

Na konec se rozlučme s Robertem Neuschlem jeho vlastními slovy, která uvádí na konci svých *Postních kázání*:

„Boj ustavičný, těžký, nebezpečný je celý život lidský, život každého člověka. (Job 7, 1; 2 Tim 2, 3-5) Běh o závod je život náš, neboť i ten, píše svatý Pavel, kdo o závod bojuje, nebývá korunován (nedostává vítězného věnce za odměnu), leč by řádně bojoval. (2 Tim 2, 5) O sobě pak píše veliký Pavel: Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal. (2 Tim 4, 7) Tak tedy bojujme a běžme i my, abychom též my obdrželi cenu. Či snad chceme býti na věky nešťastnými!? Co bychom si počali, pro Bůh, celou věčnost bez Boha!?!... Vojevůdce, Ježíš Kristus. Tam již stojí a drží věnec vítězoslavný a tímže věncem kyne nám všem: Za mnou, bratři moji, miláčkové moji, vykoupenci moji královskou cestou mojí, ano za mnou, zde uloženy jsou koruny vaše... Milujte z celé duše své svého dobrého božského Spasitele, hajte a chraňte všude a vždy neohroženě svaté věci Jeho, ano milujte svého dobrého Spasitele, jehož milosti doporučuji vás všechny a sebe.“³²⁵

„O kříži svatý! Bud' hvězdou nám vůdčí a útěchou v životě i ve smrti zárukou milosrdenství. Amen.“³²⁶

---

³²⁵ II. cyklus. s. 128.

³²⁶ III. cyklus. s. 111.

Anotace

Příjmení a jméno: Žižkovský, Tomáš

Instituce: Katedra systematické teologie CMTF UP v Olomouci

Název diplomové práce: *Život, osobnost a dílo Roberta Neuschla a jeho cyklus Postních kázání z christologického pohledu*

Vedoucí: Prof. Ctirad Václav Pospíšil Th.D.

Počet stran: 124

Počet příloh: 4

Počet titulů bibliografie: 69

Klíčová slova: Robert Neuschl
katolická teologie
christologie
kázání
postní
formace ke kněžství
křesťanská sociologie

Diplomová práce představuje osobnost Roberta Neuschla, jeho život a dílo, a blíže popisuje jeho cyklus *Postních kázání* z pohledu christologie. Je první komplexnější prací o Robertu Neuschlovi. Akcent bádání v této práci nenáleží Neuschlově sociologii, nýbrž jeho teologii. Christologická analýza *Postních kázání* se zabývá: christologickými tituly, Ježíšovým vědomím vlastní identity, dvojí přirozeností v Kristu, vykupitelským dílem Božím, klíčovými christologickými texty Písma, Ježíšovým odkazem v církvi a Trojiční teologií.

Resumé

ŽIŽKOVSKÝ, Tomáš. *Život, osobnost a dílo Roberta Neuschla a jeho cyklus Postních kázání z christologického pohledu*

Diplomová práce

Cílem diplomové práce bylo představit život, osobnost a dílo Roberta Neuschla, a christologicky se zaměřit na jeho cyklus *Postních kázání* pro osvětlení Neuschlova teologického myšlení.

Práce je rozčleněna do tří kapitol. První kapitola pojednává o životě a osobnosti Roberta Neuschla. Životopis je zasazen do širšího rámce světových, církevních a českých dějin. Druhá kapitola se zabývá dílem Roberta Neuschla, byť jen okrajově a výčtově. Třetí kapitola představuje jádro diplomové práce, a popisuje Neuschlova *Postní kázání*. Nastiňuje tak teologické myšlení Roberta Neuschla, čímž jej vyzdvihuje z pomyslného stínu sociologie. Neuschlova christologie, obsažená v *Postních kázáních* je analyzována z hlediska základních stavebních prvků christologické reflexe, mezi něž zde patří: christologické tituly, Ježíšovo vědomí vlastní identity, dvojí přirozenost v Kristu, vykupitelské dílo Boží, klíčové christologické texty Písma, Ježíšův odkaz v církvi a Trojiční teologie.

Diplomová práce prokázala, že její zaměření je smysluplné, neboť analýza *Postních kázání* nabídla mnohá překvapení i pro širší poznání Neuschlova života, jeho osobnosti i doby, v které žil. Práce je také zatím jedinou komplexnější prací o Robertu Neuschlovi a tedy novým přínosem českému prostředí. Zaměření na Neuschlova christologii, místo na jeho křesťanskou sociologii, ukázalo, že si Neuschl zaslouží být oprávněně nazýván i významným teologem pro dnešní dobu.

Summary

ŽIŽKOVSKÝ, Tomáš. The life, personality and work of Robert Neuschl and his cycle of Lenten sermons from the Christological perspective.

Thesis

The aim of this thesis was to introduce life, personality and work of Robert Neuschl and christologically explore his cycle of Lenten sermons in order to clarify Neuschl's theological thinking.

The thesis is divided into three chapters. The first chapter deals with life and personality of Robert Neuschl. His life story is set to a broader context of world, church and Czech history. The second chapter is peripherally concerned with Neuschl's work. The third, core, chapter of this thesis depicts Neuschl's Lenten sermons. It outlines Neuschl's theological thinking and by doing so this thesis elevates his thinking from the shadow of sociology. Neuschl's christology, embraced in lenten sermons, is analysed from the perspective of the basic building blocks of christological reflexion among which are: christological titles, Jesus' awareness of his own identity, dual nature in Christ, God's work of redemption, key christological Scripture's texts, Jesus' legacy in the Church and Trinitarian theology.

The thesis has proved to be relevant as the analysis of Lenten sermons offered numerous surprises even for broader understanding of Neuschl's life, his personality and era in which he lived. Moreover, this thesis is a sole more complex work on Robert Neuschl and thus a new contribution to the Czech society. The focus on Neuschl's christology rather than his christian sociology has pointed out to his justified right to be called an important theologian for the present day.

Bibliografie

Základní literatura

ALTRICHTER, Michal. *Příručka spirituální teologie*. Vyd. 1. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2007. ISBN 9788086715001.

BÍLEK, Jiří. *Kněžské hroby na ústředním hřbitově v Brně*. Brno: Jihomoravské sdružení katolických duchovních Pacem in Terris, 1987.

FIDLER, Jiří, Jaroslav LÁNÍK, Jan Pavel KUČERA, Pavel BĚLINA, Vladimír PILÁT, Petr HAVEL, Ota PALÁN a Andrej ROMAŇÁK. *Dějiny evropské civilizace*. 2. 1. vyd. Ilustroval Jiří FIDLER. Praha: Paseka, 1995. ISBN 807185011X.

FRANZEN, August. *Malé církevní dějiny*. 2. opravené a doplněné vyd. Přeložil Bedřich Smékal. Praha: Zvon, 1995. ISBN 80-7113-119-9.

CHAROUZ, Jindřich Zdeněk. *Brněnský alumnát: výchova a vzdělávání duchovenstva v Brně v letech 1807-1950: vydáno k 200. výročí založení Biskupského alumnátu v Brně*. Brno: Biskupství brněnské, 2007. ISBN 978-80-239-7366-2.

KADLEC, Jaroslav. *Dějiny katolické církve*. 3., přepr. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1993. ISBN 8070672854.

KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin*. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství, 1991. ISBN 80-7113-003-6.

MASÁK, Emanuel. *Dějiny dědictví sv. Cyrila a Metoděje v Brně: 1850-1930*. Brno: Nákladem Dědictví sv. Cyrilla a Metoděje, 1932.

- NEŠPOR, Zdeněk R. *Slovník českých sociologů*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2221-9.
- NEUSCHL, Robert. *Křesťanská sociologie*. I. díl. Brno: Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských, 1898.
- NEUSCHL, Robert. *Křesťanská sociologie*. II. díl. Brno: Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských, 1900.
- NEUSCHL, Robert. *Postní kázání, která měl r. 1898 Robert Neuschl v chrámu Páně sv. Tomáše v Brně*. Brno: R. Neuschl, 1899. Dostupné také z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:c24574b0-9063-11e2-9a9f-005056827e51>.
- NEUSCHL, Robert. *Secunda post naufragium tabula. Druhá záchranná deska po ztroskotání se lodi. Druhý cyklus kázání postních, která r. 1901 v chrámu Páně u svatého Tomáše v Brně měl Dr. Robert Neuschl*. Brno: R. Neuschl, 1901.
- NEUSCHL, Robert. *Kázání postních cyklus III. Kázání christologická, která sepsal a v chrámu Páně svatého Tomáše v Brně r. 1908 kázal Dr. Robert Neuschl*. Brno: R. Neuschl, 1910. Dostupné také z: <http://kramerius.mzk.cz/search/i.jsp?pid=uuid:24ec0150-92c7-11e2-9a08-005056827e52>.
- OVEČKA, Libor. *"Člověče, bylo ti oznámeno, co je dobré--": česká katolická morální teologie 1884-1948*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1957-6.
- PECKA, Dominik. *Světla na moři*. Brno, 1935.
- PODLAHA, Antonín. *Dějiny a bibliografie české katolické literatury náboženské od roku 1828 až do konce r. 1913*. v Praze: nákladem Dědictví sv. Prokopa, 1923.
- POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Jako v nebi, tak i na zemi: náčrt trinitární teologie [schéma (2 s.)]*. 2. vyd. Praha: Krystal OP, 2010. ISBN 978-80-87183-14-4.

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. 4. vyd. Praha: Krystal OP, 2010. ISBN 978-80-87183-21-2.

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Různé podoby české trinitární teologie a pneumatologie 1800-2010: tvářnosti české katolické trojiční teologie a pneumatologie 1800-1989 : komentovaná bibliografie 1800-2010*. 1. vyd. Brno: L. Marek, c2011. ISBN 978-80-87127-37-7.

Průvodce brněnskými hřbitovy: hroby významných lidí. Brno: Okresní péče o mládež, 1946.

SAMSOUR, Josef. *Dějiny alumnátu brněnského: k stoletému výročí jeho trvání*. Brno: Benediktinská knihtiskárna, 1907.

SKALICKÝ, Karel. *Katolická filosofie a teologie zvláště tomistická v české společnosti XIX. a XX. století*. In: *Slovo a naděje: sborník*. Řím: Křesťanská akademie, 1978.

SVOBODA, Josef František. *Vlastivěda moravská. II. Místopis Moravy. Jihlavský kraj. Novoměstský okres*. v Brně: Musejní spolek, 1948.

ŠMÍD, Jiří. *650 let Nedvědice*. Nedvědice: Městečko Nedvědice, 2000.

ZEJDA, Radovan, Hynek JURMAN a Lenka HAVLÍKOVÁ. *Slovník spisovatelů okresu Žďár nad Sázavou*. Třebíč: FiBox, 1992. ISBN 80-85571-50-1.

Ostatní literatura

BUDINSKÝ, Jan. *Přestavba chrámu sv. Petra a Pavla v Brně na přelomu 19. a 20. století [online]*. Brno, 2007 [cit. 2016-04-05]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Jiří Kroupa. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/74290/ff_b/.

Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupská konsistoř Brno, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988 – Msgr. Robert Neuschl, kanovník, prelát (1879-1914, 1943, 1944).

Digitální archiv města Brna. Dokumenty Sčítání lidu. *Dr. Robert Neuschl*. 2718; L-O; s. 219a; ř. 7.; 2726; L-N; s. 205b; ř. 16. Dostupné z: <http://digiarchiv.brno.cz/home> (2016).

Eucharistia S S.: organ spolku kněží klanějících se nejsvětější svátosti oltární. Kroměříž: Josef Droběna, 1896-1941.

Kazatel: homiletický čtvrtletník. v Olomouci: Nákladem knihkupectví R. Prombergra, 1894-1920.

KLAŠKOVÁ, Lenka. *Brněnský alumnát v kontextu národního obrození na Moravě*. 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého, Katedra církevních dějin a dějin křesťanského umění. Vedoucí práce Tomáš Parma.

KLAŠKOVÁ, Lenka a Tomáš PARMA. *Knihovna brněnského alumnátu*. 2012.

KOTAČKOVÁ, Markéta. *Václav Kosmák*. [online]. Brno, 2010 [cit. 2016-04-05]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Martin Reissner. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/189449/pedf_m/.

Lidové noviny, 1900, ročník 8, 6. 12. 1900, číslo 279, s. 3. *Kramerius – Digitální knihovna Moravské zemské knihovny v Brně*. [online]. ©2008-2012 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:54a8deb9-435f-11dd-b505-00145e5790ea>.

Moravská orlice, 1894, ročník 32, 14. 12. 1894, číslo 284, s. 2. *Kramerius – Digitální knihovna Moravské zemské knihovny v Brně*. [online]. ©2008-2012 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:2a4d4443-32f0-11de-992b-00145e5790ea>.

MŇUKOVÁ, Kateřina. *Civilní a církevní manželství v 19. a 20. století [online]*. Brno, 2011 [cit. 2016-04-05]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Helena Krmíčková. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/152784/ff_m/.

Národní listy, 1898, ročník 38, 26. 8. 1898, číslo 234, s. 2. *Kramerius – Digitální knihovna Moravské zemské knihovny v Brně*. [online]. ©2008-2012 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:8709985c-435f-11dd-b505-00145e5790ea>.

Národní politika, 1897, ročník 15, 2. 11. 1897, číslo 303, s. 2. *Kramerius – Digitální knihovna Moravské zemské knihovny v Brně*. [online]. ©2008-2012 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:d4926b20-c97e-11dc-b51d-000d606f5dc6>.

Našinec, 1914, ročník 50, 8. 8. 1914, číslo 185, s. 4. *Kramerius – Digitální knihovna Moravské zemské knihovny v Brně*. [online]. ©2008-2012 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:a52ca008-8312-11e0-b6be-0050569d679d>.

NEUSCHL, Robert. *Svobodomyslníci a socialní demokraté: (řeč Roberta Neuschla na schůzi katolickopolitické jednoty v Novém Městě dne 23. září)*. V Praze: Cyrillo-Methodějská knihtiskárna (V. Kotrba), 1895. Slova pravdy: laciné čtení časové; roč. 5, č. 3-4.

Obzor: list pro poučení a zábavu. Brno: Moravská knihtiskárna, 1878-1910.

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Zápolení o naději a lidskou důstojnost: česká katolická teologie 1850–1950 a výzvy přírodních věd v širším světovém kontextu*. 1. vyd. v Olomouci: Univerzita Palackého, 2014. ISBN 978-80-244-3855-9.

První česká pout' do Lurd v jubilejním roce papeže Lva XIII. 1. P. 1903. *Kramerius – Digitální knihovna Moravské zemské knihovny v Brně*. [online]. ©2008-2012 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:521c1654-5741-11e3-852c-0050569d679d>.

Vychovatelské listy: hlas učitelů katolických. Ivančice: Spolek katolických učitelů na Moravě, 1901-1947.

Slovníky a encyklopedie

Masarykův slovník naučný: lidová encyklopedie všeobecných vědomostí. Praha: Československý Kompas, 1931.

Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Díl 18, Navary-Oživnutí. Praha: Paseka, 1999. ISBN 8072030523.

Církevní dokumenty

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad. 19., (10. opr.) vyd. Praha: Česká biblická společnost, 2013. ISBN 978-80-87287-66-8.

Denní modlitba církve. 2., upr. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005. ISBN 80-7192-772-4.

Dokumenty II. vatikánského koncilu. Vyd. 2., v KN 1. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. ISBN 80-7192-438-5.

Katechismus katolické církve. Vyd. 2., dopl. a opr., v Karmelitánském nakl. 1. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. ISBN 80-7192-473-3.

PAVEL, Jan. *Familiaris consortio: o úkolech křesťanské rodiny v současném světě : apoštolská adhortace Jana Pavla II. z 22. listopadu 1981.* 2. vyd. Praha: Zvon, 1996. ISBN 80-7113-161-X.

PAVEL, Jan. *Největší láska. Eucharistie a kněžství. Listy Jana Pavla II. k Zelenému čtvrtku (1979-2005).* Sestavil Leonardo Sapienza. Vytištěno pro vnitřní potřebu římskokatolické církve v České republice, 2006.

PAVEL, Jan. *Salvifici doloris: apoštolský list Jana Pavla II. o křesťanském smyslu lidského utrpení z 11. února 1984.* 1. vyd. Praha: Zvon, 1995.

ŠLÉGR, Jan. *Český misál.* v Kostelním Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2015. ISBN 978-80-7195-810-9.

Odborné časopisy

- NEŠPOR, Zdeněk R. *Dvoji tradice české sociologie náboženství*. In: *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 40, 2004, 4. s. 447-468, cit dle: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/388e2bd46a8b394c431a4ea4ec2c37542561ef8b_531_414nespor21.pdf (2016).
- NEUSCHL, Dr. Robert. *Darwinistický evolucionismus ve vědách společenských*. (1 - 17), -, ČKD, 1908/1909, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=28906> (2016).
- NEUSCHL, Dr. Robert. *Smlouva pracovní a spravedlivá mzda práce*. (1 - 5), -, ČKD, 1899, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=29048> (2016).
- PODLAHA, Antonín. *Dr. Robert Neuschl...*, ČKD, 1915/2, s. 182-183, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=4629> (2016).
- POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Všeobecná spasitelská vůle Boží a „filosofická“ trinitologie Josefa Pospíšila*. (7. 5. 1845 – 18. 12. 1926) In: *Acta Universitatis Carolinae Theologica*, 2011, roč. 1, č. 2. s. 25-49, cit dle: <http://www.theologica.cz/ojs/index.php/theologica/article/download/26/22> (2016).
- SKALICKÝ, Karel. *Středoevropské filosoficko-teologické milieu počátku 20. století, zvláště české*. [online]. [cit. 2015-11-07]. Dostupné z: <http://www.tf.jcu.cz/getfile/3d330d81690e4d77101>.
- TUMPACH, Josef. *C. a k. Frintaneum ve Vídni*, ČKD, 1910/9, s. 585, cit dle: <http://depositum.cz/knihovny/ckd/strom.clanek.php?clanek=3537> (2016).

Internetové zdroje

Belcredi Egbert. *Jimramov – Merán Českomoravské vysočiny*. [online]. © 2016 [cit. 2016-04-05]. Dostupné z:

http://www.jimramov.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=322:belcredi-egbert&catid=37:osobnosti&Itemid=74.

Msgr. ThDr. Robert Neuschl. *Encyklopedie dějin města Brna*. [online]. 26.10.2014 [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=3743.

Msgr. Jan Evangelista Špírk. *Encyklopedie dějin města Brna*. [online]. 27.9.2014 [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=14105.

PETERA, Václav. Robert Neuschl. *Géniové církve a vlasti*. [online]. [2010] [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: <http://www.cdct.cz/petera/show.php?persona=3827>.

Slavnostní svěcení spolkového praporu Katolické vzdělávací besedy Svornost v Tuřanech. *Encyklopedie dějin města Brna*. [online]. 25.11.2013 [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_udalosti&load=2434.

SVOBODA, Jindřich. Politický katolicismus u nás. *Společenské vědy pro střední školy*. [online]. [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://spolved.web2001.cz/stud_mat/katolici.htm.

Založení spolku „Dědictví sv. Cyrilla a Methoda“. *Encyklopedie dějin města Brna*. [online]. 22.12.2015 [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_udalosti&load=4570.

Seznam zkratek a šifer

cit.	citováno
č.	číslo
část soc.-homil.	část sociálně-homiletická v časopise <i>Kazatel</i>
čl.	článek
Dr.	doktor
kap.	kapitola
např.	například
příl.	příloha
r.	roku
s.	strana
sk.	skupina
srov.	srovnej
stol.	století
sv.	svatý
tzv.	takzvaně

Zkratky kolekcí a pramenů

I. cyklus	Postní kázání, která měl r. 1898 Robert Neuschl v chrámu Páně sv. Tomáše v Brně.
II. cyklus	Secunda post naufragium tabula. Druhá záchranná deska po ztroskotání se lodi. Druhý cyklus kázání postních, která r. 1901 v chrámu Páně u svatého Tomáše v Brně měl Dr. Robert Neuschl.
III. cyklus	Kázání postních cyklus III. Kázání christologická, která sepsal a v chrámu Páně svatého Tomáše v Brně r. 1908 kázal Dr. Robert Neuschl.
ČKD	Časopis katolického duchovenstva
ČM	Český misál
DABB	Diecézní archiv biskupství brněnského
DMC	Denní modlitba církve
DV	Dei verbum
GS	Gaudium et spes
KKC	Katechismus katolické církve
LG	Lumen gentium

Ostatní zkratky

Zkratky biblických knih převzaty z českého ekumenického překladu Písma svatého: *Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad*. 19., (10. opr.) vyd. Praha: Česká biblická společnost, 2013.

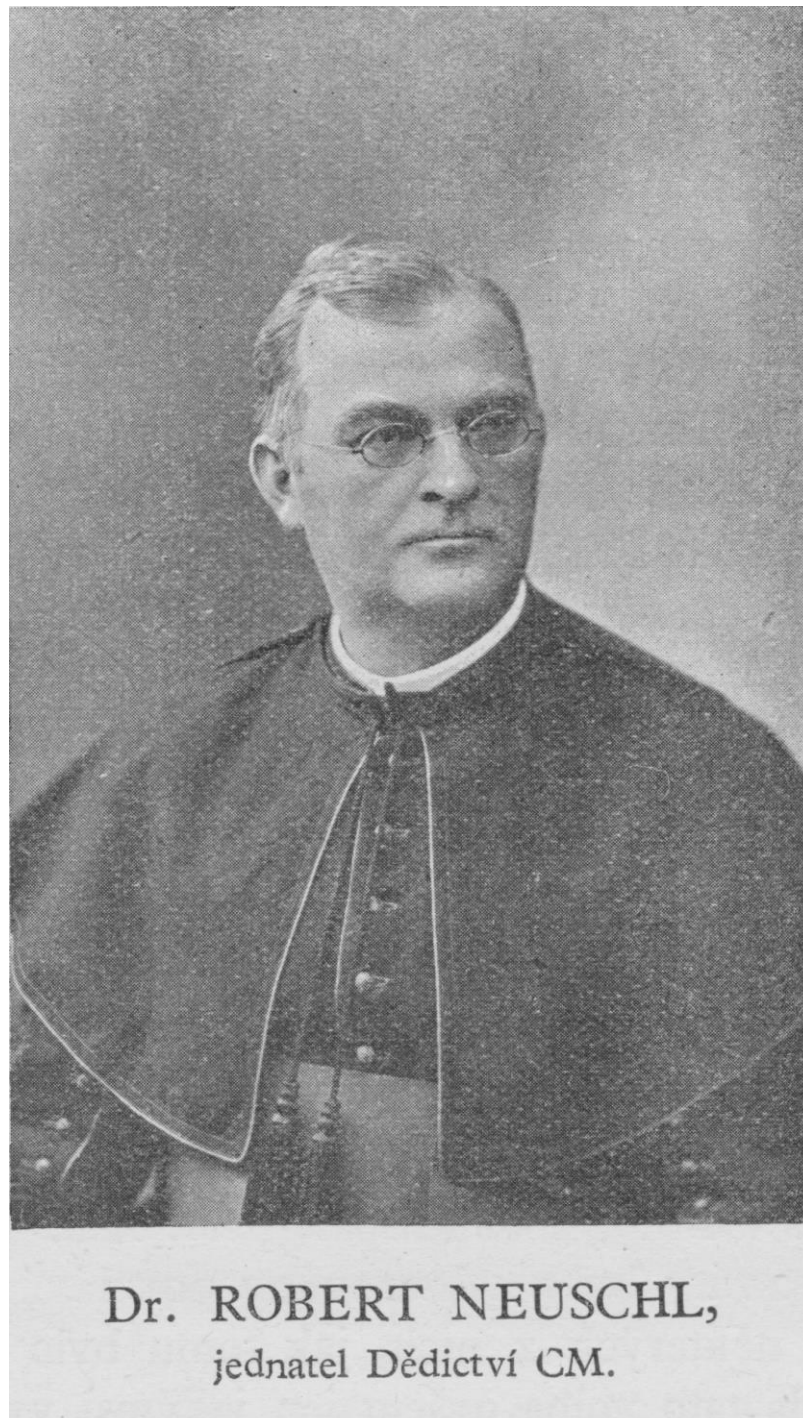
Seznam příloh

Příl. 1: Fotografie Roberta Neuschla.....	121
Příl. 2: Podpis Roberta Neuschla.....	122
Příl. 3: Fotografie Rudolfa Neuschla	123
Příl. 4: Hrob rodiny Neuschlových	124

Přílohy

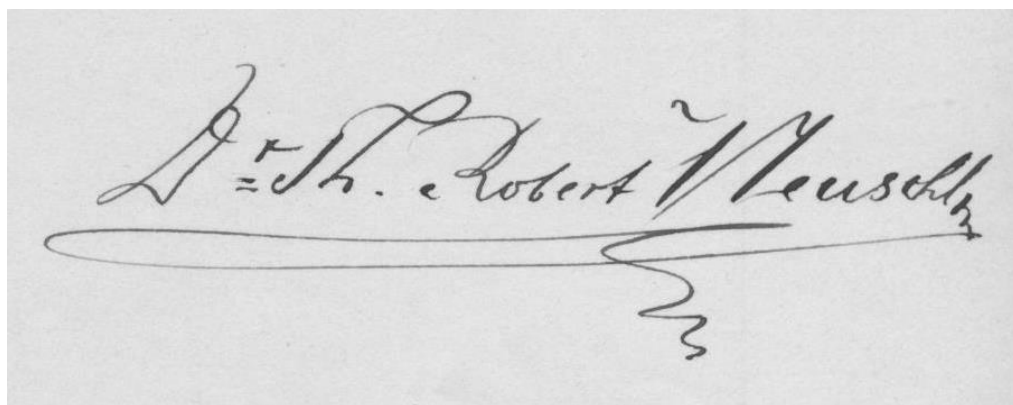
Příl. 1: Fotografie Roberta Neuschla³²⁷

---

³²⁷ MASÁK, Emanuel. *Dějiny dědictví sv. Cyrila a Metoděje v Brně: 1850-1930*. Brno: Nákladem Dědictví sv. Cyrilla a Metoděje, 1932. s. 223.

Příl. 2: Podpis Roberta Neuschla³²⁸

A black and white photograph of a handwritten signature in cursive script. The signature reads "Dr. Th. Robert Neuschla" and is underlined with a long, horizontal stroke that ends in a decorative flourish.

---

³²⁸ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupská konsistoř Brno, inv. č. 8249, sg. N 346, kart. 1988 – Msgr. Robert Neuschl, kanovník, prelát (1879-1914, 1943, 1944), fol. – 10.

Příl. 3: Fotografie Rudolfa Neuschla³²⁹

Učitelký sbor v roce 1918

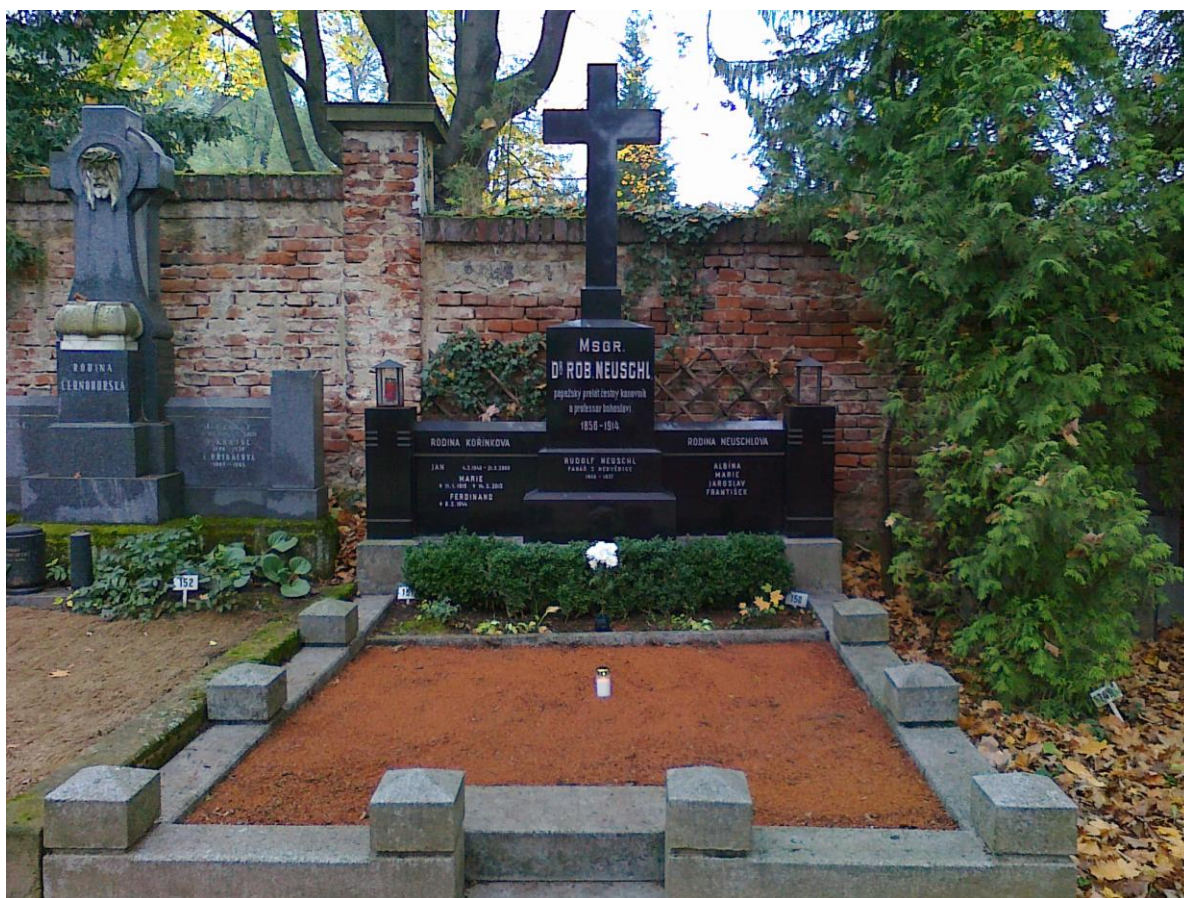
paní učitelky zleva: Hutařová, Maršálková, Gürtlerová, Blažková, Opatrná, Matoušková

páni učitelé zleva: Dřevíkovský, Čuhel, Kopřiva, St. Bím, P. Rudolf Neuschl, Vendolský, Veselský

---

³²⁹ ŠMÍD, Jiří. *650 let Nedvědice*. Nedvědice: Městečko Nedvědice, 2000. Obrazová příloha.

Příl. 4: Hrob rodiny Neuschlových³³⁰

³³⁰ Ústřední hřbitov v Brně, skupina 54, číslo 150.

